

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
шоғырландырылған қаржылық есептілігі

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІ

МАЗМҰНЫ

	Бет
2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ	1
ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ	2-7
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК	
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	8-9
Пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	10
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	11-12
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	13
Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертулер	14-91

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «Компания») басшылығы Компанияның және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірлесіп – «Топ» деп аталады) 2020 ж. 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның аталған күні аяқталған жыл іші шоғырландырылған қызмет нәтижелерін, ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен капиталдағы шоғырландырылған өзгерістерін шынайы көрсететін шоғырландырылған қаржылық есептілігін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕСК») жариялаған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес дайындауға жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау барысында басшылық:

- есеп саясаты қағидаттарын дұрыс таңдауға және қолданылуын қамтамасыз етуге;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы деректерді мұндай ақпараттың орындылығын, нақтылығын, салыстырмалығын және түсініктілігін қамтамасыз ететін нысанда беруге;
- пайдаланушыларға есептілікті түсіну үшін ХҚЕС талаптарының орындалуы жеткіліксіз болғанда, сондай-ақ өзге де оқиғалар немесе шарттар Топ қызметінің шоғырландырылған қаржылық жағдайы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелеріне әсер еткен жағдайларда қосымша ақпаратты ашуға; және
- Топтың өз қызметін келешекте жалғастыру қабілетін бағалауға жауапты.

Басшылық сондай-ақ:

- Топтың барлық кәсіпорындарында ішкі бақылаудың тиімді әрі сенімді жүйесін әзірлеуге, енгізуге және қолдауға;
- Топтың мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайы туралы ақпаратты кез келген уақытта жеткілікті деңгейдегі дәлдікпен ұсынуға және шоғырландырылған қаржылық есептілігінің ХҚЕС талаптарына сәйкес болуын қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысан түріндегі есепті жүргізуге;
- бухгалтерлік есепті жергілікті заңнамаға және ХҚЕС-ке сәйкес жүргізуге;
- Топ активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша мүмкін болатын барлық орынды шараларды қабылдауға; және
- қаржылық және өзге де асыра пайдалану фактілерін анықтауға және олардың алдын алуға жауапты.

2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші шоғырландырылған қаржылық есептілікті басшылық 2021 ж. 12 наурызда бекітті, Компанияның Директорлар Кеңесінің Аудит жөніндегі комитеті алдын ала мақұлдады және оны кейіннен Директорлар Кеңесі мен Акционер бекітуі тиіс.

Топ басшылығы атынан:

Қ.Е. Әлмағамбетов
Басқарма төрағасының м.а.

2021 ж. 12 наурыз

Ш.С. Омарбекова
Қаржы директоры

2021 ж. 12 наурыз

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2021 ж. 12 наурыз

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының Директорлар кеңесіне және Акционеріне

Пікір

Біз 2020 ж. 31 желтоқсандағы қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептен, 2020 ж. іші шоғырландырылған пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы, шоғырландырылған капиталдағы өзгерістер туралы және шоғырландырылған ақша қаражатының қозғалысы туралы есептерінен, сонымен қатар шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертулерден, соның ішінде есеп саясатының негізгі қағидаларына қысқаша шолудан тұратын «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «Компания») және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірлесіп – «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса берілген шоғырландырылған қаржылық есептілік 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржы жағдайын, сондай-ақ Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес шығарған Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес осы күні аяқталған жыл іші шоғырландырылған қаржы нәтижелері мен шоғырландырылған ақша қаражатының қозғалысын барлық маңызды аспектілерде шынайы көрсетеді.

Пікір білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына («ХАС») сәйкес жүргіздік. Аталған стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз есебіміздің *«Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі»* бөлімінде көрсетілген. Біз *Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары бойынша кеңестің Кәсіби бухгалтерлердің әдеп кодексіне* («Кодекс») сәйкес және Қазақстан Республикасында шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне қолданылатын әдеп талаптарына сәйкес Топқа қатысты тәуелсізбіз. Сонымен қатар, біз осы талаптарға және Кодекске сәйкес өзге де әдеп міндеттемелерін орындадық. Біздің пікірімізше, біз алған аудиторлық дәлелдемелер пікірімізді білдіруге негіз болу үшін жеткілікті әрі тиісті болып табылады.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – бұл біздің кәсіптік пайымдамамызға сәйкес, ағымдағы кезең іші шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін ең маңызды болған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілігіне біздің аудиттің мәліметінде және де осы есептілік туралы біздің пікіріміздің қалыптасуында жалпы сипатта қаралған және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Неге біз мәселені аудит үшін негізгі деп санаймыз?

Аудит барысында не жасалды?

Негізгі құралдардың өтелімділігін бағалау

Көбінесе инфрақұрылым объектілері мен жылжымалы құрамнан тұратын Топтың негізгі құралдары Топтың жиынтық активтерінің 84% құрайды. Құнсыздану индикаторларының болуына, атап айтқанда, жүк тасымалдарының көлеміне әсер ететін Қазақстан экономикасының өсу қарқынының баяулауына байланысты Топ негізгі құралдардың құнсыздануын тексерді. Тексеру кезінде басшылық бүкіл Топ ақша ағындарын өндіретін бір бірлік болып табылатынын анықтады, бұл басшылықтан маңызды пайымдауларды қолдануды талап етті.

Негізгі құралдардың өтелетін құны арналған Топтың Даму жоспары негізінде олардың пайдалану құндылығын есептеу жолымен анықталды. Пайдалану құндылығы басшылықтың активтерді пайдаланудан болашақ ақша ағындарын субъективті бағалауын, осындай болашақ ақша ағындарының сомаларындағы және уақыт бойынша бөлудегі ықтимал ауытқуларды және субъективті болып табылатын басқа да жорамалдарды көрсетеді. Пайдалану құндылығы негізгі жорамалдардағы болмашы өзгерістерге сезімтал болып табылады.

Жоғарыда көрсетілген жағдайларға байланысты біз негізгі құралдардың құнсыздануын аудиттің негізгі мәселесі ретінде белгіледік. 4 және 6 Ескертулерді қараңыз.

Біз келесі рәсімдерді жүргіздік:

- > басшылықтың пайдалану құндылығын есептеу үшін қолданған әдіснамасы мен үлгісін ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» талаптарына сәйкестігін бағалау,
- > басшылықтың ақша ағындарын өндіретін бір бірлікті анықтауының негізділігін бағалау,
- > дисконттау мөлшерлемесін анықтау кезінде қолданылған жорамалдарды талдау және осы мөлшерлемені біздің бағалау жөніндегі мамандарымызды тарту арқылы қайта есептеу,
- > құнсыздану моделінде пайдаланылған маңызды жорамалдарға қатысты алынған ақпарат пен дәлелдемелердегі сәйкессіздіктерді талдау, оның ішінде дисконттау мөлшерлемесі, болжамды валюта бағамы, тарифтік мөлшерлемелердің күтілетін өсуі, жүк айналымының өсу қарқыны, сондай-ақ активтерді ұстау және алмастырудың күтілетін күрделі шығындары,
- > Топтың тарихи деректері, нарықтық болжамдар, Топтың Даму жоспары мен ұзақ мерзімді стратегиясы негізінде түсім мен операциялық пайданың өсу деңгейіне қатысты жорамалдарды қоса алғанда, ақша ағындарын болжау үшін қолданылатын пайымдауларды сыни бағалау. Біз сондай-ақ Басшылықтың алдыңғы болжамдарының дәлдігін, болжамдарда қолданылған жорамалдарының негізділігін және олардың Директорлар кеңесі бекіткен жоспарларға сәйкестігін талдадық,
- > шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылатын ақпараттың толықтығы мен дұрыстығын тексердік.

Өтімділік және қызмет үздіксіздігі қағидаты

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ағымдағы міндеттемелері ағымдағы активтерден 96,656 млн. теңгеге асып кетті. Ағымдағы міндеттемелерге есепті күннен кейін 12 ай ішінде өтелуі тиіс 171,664 млн. теңге сомасындағы несиелер кіреді.

15 Ескертуде көрсетілгендей, ЕҚҚДБ мен HSBC Франция банктерінен алынған баланстық құны тиісінше 16,459 млн. теңге және 62,115 млн. теңге ұзақ мерзімді кредиттердің талаптарында белгілі бір ковенанттар қарастырылған, олардың сақталмауы кредиторларға борышты мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығын береді.

Топ басшылығы 2020 ж. іші қаржылық жағдай мен қаржылық нәтижелер туралы болжамын алдын ала дайындады және Топ кейбір қаржы ковенанттарын сақтай алмайтындығы туралы тұжырымға келді. Осыған байланысты, есепті күн, 2020 ж. 31 желтоқсанға дейін басшылық кредиторлардан қаржылық ковенанттарды бұзуға байланысты мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығын қолданбауға келісетіні туралы хаттар алды.

Жоғарыда көрсетілген жағдайларға байланысты, басшылықтың Топтың өтімді активтерінің жеткіліктілігін бағалауға және оның ағымдағы міндеттемелерін уақтылы өтеу қабілетіне қатысты сыни пайымдаулары қажет. Басшылықтың осы мәселеге қатысты жоспарлары 2 және 33 Ескертулерде ашып көрсетілген.

Қызмет үздіксіздігі туралы жорамалдың жарамдылығы туралы тұжырым шоғырландырылған қаржылық есептілікке тұтастай әсер етуін ескере отырып, осы мәселе біздің аудит үшін негізгі деп айқындалды.

Біздің қызмет үздіксіздігі қағидатын қолдануға қатысты аудиторлық рәсімдеріміз көбінесе басшылықтың қолданған жорамалдары мен жасаған тұжырымдарын сыни бағалауға бағытталды және төмендегілерді қамтыды:

- > активтер мен міндеттемелердің қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді ретінде жіктелу дұрыстылығын тексеру,
- > басшылықтың қызмет үздіксіздігі қағидатының жарамдылығын бағалауын, сондай-ақ ағымдағы міндеттемелерді өтеу жоспарларын талдау,
- > Топ өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне күмән тудыруы мүмкін ағымдағы және күтілетін оқиғалар мен шарттарды, соның ішінде қаржылық және операциялық оқиғалар мен шарттарды талдау,
- > бастапқы деректердің құнсыздануға тексеру, актуарлық бағалау және хеджирлеу тиімділігі сияқты басқа бағалауларда пайдаланылған деректермен салыстырмалылығын қоса алғанда, ақша ағындарының болжамдарын дайындау кезінде пайдаланылған ақпараттың шынайылығын және жорамалдардың қисындылығын тексеру,
- > Топтың өтімділігіне және міндеттемелерді өтеу қабілетіне, соның ішінде несиелерге қызмет көрсету және оларды уақтылы өтеу үшін операциялық қызметтен ақша ағындарының жеткілікті деңгейін өндіру қабілетіне әсер ететін негативті болжамды сценарийлерді және шетел валюталары бағамдарының өзгерісінің міндеттемелер мен түсім сомаларына әсерін талдау,
- > қаржыландырудың қолжетімділігін растайтын құжаттарды, соның ішінде кредиттік келісімдер, қаржы институттарымен хат алмасулар және Директорлар кеңесі шешімдерінің хаттамаларын тексеру,
- > кредит шарттары мен тиісті қаржылық және қаржылық емес ковенанттардың талаптарын талдау,
- > есепті күнгі жағдай бойынша қаржылық ковенанттарды математикалық дәлдікке тексеру,

- > 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық ковенанттарды сақтамауға байланысты мерзімінен бұрын өтеу туралы талапты қолданбау туралы кредиторлардың растайтын хаттарын талдау,
- > Топтың қызметіне әсер етуі мүмкін қолайсыз жағдайлар мен оқиғалар туралы куәландыратын сыртқы факторларды бағалау, және
- > шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашып көрсетілген ақпараттың толықтығы мен дұрыстығын тексеру.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат жылдық есепте бар ақпаратты қамтиды, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен ол туралы біздің есебімізді қамтымайды. Болжалды түрде, жылдық есеп бізге осы аудитор есебі күнінен кейін ұсынылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз өзге ақпаратқа тарамайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін қорытынды ұсынбаймыз.

Біздің шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудит жүргізуімізге байланысты міндетіміз – бізге ұсынылған кезде жоғарыда аталған өзге ақпаратпен танысу және өзге ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептілік немесе аудит барысында алынған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктің бар-жоқтығы және өзге ақпаратта басқа да ықтимал елеулі бұрмалаушылықтардың болуы туралы мәселені қарастыру болып табылады.

Егер жылдық есеппен танысқан кезде біз онда елеулі бұрмалаушылық бар деген қорытындыға келсек, біз ол туралы корпоративті басқару үшін жауапты тұлғаларды хабардар етуіміз тиіс.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалардың шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауға және оның ХҚЕС сәйкес шынайы ұсынылуына, сонымен қатар басшылықтың пікірінше алаяқтық немесе қателесуден болатын айтарлықтай бұрмалаушылықтары болмайтын шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауға қажет болатын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау барысында басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, қызмет үздіксіздігіне байланысты деректерді тиісті жағдайларда ашып көрсетуге және қызмет үздіксіздігі жорамалы негізінде есептілікті дайындауға жауапты, алайда басшылық Топты таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайларды, немесе оның тарату немесе қызметін тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындауын бақылауға жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаушылықтардың жоқтығына орынды сенімділік алу және біздің пікірімізді қосатын аудиторлық есеп шығару болып табылады. Орынды сенімділік – сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ол ХАС сәйкес жүргізілген аудит барысында елеулі бұрмалаушылықтар бар болған жағдайда олардың әрдайым анықталуының кепілдігі болып табылмайды. Бұрмалаушылықтар ықылассыз әрекеттердің немесе қателесудің нәтижесінде туындауы мүмкін. Егер бұрмалаушылықтар пайдаланушылардың қаржылық есептілік негізінде қабылдайтын экономикалық шешімдеріне жекеше немесе бірлесіп әсер ете алса, елеулі бұрмалаушылықтар болып есептеледі.

ХАС сәйкес жүргізілетін аудит аясында біз кәсіби пайымдау қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби күмәншілдік сақтаймыз. Бұған қоса, біз келесілерді орындаймыз:

- ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Ықылассыз әрекеттер салдарынан елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелі қателесу салдарынан болатын елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелінен жоғары, себебі ықылассыз әрекеттерге сөз байласу, жалғандық, әдейі қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту арқылы әрекеттер жасау кіруі мүмкін;
- жағдайларға сәйкес аудиторлық рәсімдер әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін зерделейміз, бірақ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі жайында пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің негізділігін және ақпараттың тиісті ашылуын бағалаймыз;
- басшылықтың қызмет үздіксіздігі жорамалын қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде – Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алатынына елеулі күдік тудырты алатын оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздіктің бар немесе жоқ екендігі жайлы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырымға келсек, біз аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі тиісті ақпарат ашуға назар аудартуымыз керек, немесе ақпарат тиісті түрде ашылмаған болса, пікірімізде ескертпе жасаймыз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық есебіміздің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, келешек оқиғалар немесе жағдайлар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылуына әкелуі мүмкін;
- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің жалпы ұсынылуын, оның құрылымын және мазмұнын, соның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ қаржылық есептілікте оның негізі болатын операциялар мен оқиғалардың шынайы көрсетілуінің қамтамасыз етілуін бағалаймыз;

- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір білдіру үшін, Топ ішіндегі ұйымдардың қаржы ақпаратына немесе олардың қызметіне қатысты жеткілікті тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз Топтың аудитін басқару, бақылау және жүргізу үшін жауап береміз. Біз өз аудиторлық пікірімізге толықтай жауапты болып қаламыз.

Біз корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалармен ақпараттық әрекеттесуді жүзеге асырып, оларды аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері жөнінде, сондай-ақ аудит барысында анықталған елеулі ескертулер, соның ішінде біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабардар етеміз.

Біз сондай-ақ корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті әдеп талаптарын сақтағанымыз көрсетілетін және бұл тұлғаларға аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізді санауға болатын барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге де мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда – тиісті сақтық шаралары туралы хабарлағанымыз туралы мәлімдемені ұсынамыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға хабарлаған мәселелерден ағымдағы кезең іші қаржылық есептіліктің аудиті үшін неғұрлым маңызды болған, демек, аудиттің негізгі мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты жария етуге заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған немесе өте сирек жағдайларда бұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оны хабарлаудан болатын қоғамдық маңызы бар пайдадан асып түсетінін негізді түрде болжауға болатындықтан, қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есепте хабарланбауы тиіс деген тұжырымға келген жағдайларды қоспағанда, осы мәселелерді біздің есебімізде сипаттаймыз.

Алуа Есімбекова
Жоба бойынша серіктес
Қоғамдық бухгалтер
Нью Гемпшир штаты, АҚШ
2014 ж. 12 маусымдағы
№07348 лицензия

Азамат Абатов
Қазақстан Республикасының
білікті аудиторы
2020 ж. 21 тамыздағы
№МФ-0001157 біліктілік куәлігі

Жәңгір Жылысбаев
«Делойт» ЖШС
Бас директоры
Қазақстан Республикасында аудиторлық
қызметпен айналысуға
№0000015 мемлекеттік лицензия,
МФЮ – 2 түрі, Қазақстан Республикасы
Қаржы министрлігі
2006 жылғы 13 қыркүйекте берілген

Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы
2021 жылғы 12 наурыз

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (млн. теңгеде)

	Ескерту- лер	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	6	2,836,417	2,779,962
Гүдвил	27	15,520	-
Материалдық емес активтер		9,931	7,774
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	7	-	17,389
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар	7	21,218	16,164
Кейінге қалдырылған салық активтері	18	81	501
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	8	139,363	129,784
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		3,022,530	2,951,574
Ағымдағы активтер			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	9	155,407	151,581
Өтелетін ҚҚС		69,005	29,137
Тауар-материалдық қорлар	10	37,119	37,282
Сауда дебиторлық берешек	11	11,317	13,244
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша актив		7,158	2,795
Табыс салығы бойынша алдын-ала төлем		3,974	2,295
Басқа да ағымдағы активтер	12	53,927	47,603
		337,907	283,937
Сатуға және Акционердің пайдасына бөлуге арналған деп жіктелген активтер	13	6,760	106,352
Ағымдағы активтер жиыны		344,667	390,289
Активтер жиыны		3,367,197	3,341,863
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Капитал			
Жарғылық капитал	14	1,082,299	1,082,299
Хеджирлеу резерві	14	(52,820)	(37,600)
Шетел валютасын қайта есептеуден резерв		8,788	6,461
Бөлінбеген пайда		88,858	78,697
Акционер капиталы		1,127,125	1,129,857
Бақыламайтын үлестер		11,480	25,647
Капитал жиыны		1,138,605	1,155,504

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША (ЖАЛҒАСЫ)
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
(млн. теңгеде)**

	Ескерту- лер	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Несиелер	15	1,398,515	1,395,536
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	18	279,954	254,968
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	17	36,669	39,278
Жалдау бойынша міндеттемелер	16	30,687	20,325
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	21	41,444	28,287
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны		1,787,269	1,738,394
Ағымдағы міндеттемелер			
Несиелер	15	171,664	90,570
Сауда кредиторлық берешек	19	85,056	116,912
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	20	71,409	61,662
Төленетін басқа да салықтар		30,390	22,231
Жалдау бойынша міндеттемелер	16	19,499	6,238
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	17	6,787	5,101
Акционердің пайдасына тағайындалған күші жойылмайтын міндеттеме		104	1,164
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	21	52,905	58,431
		437,814	362,309
Сатуға арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	13	3,509	85,656
Ағымдағы міндеттемелер жиыны		441,323	447,965
Міндеттемелер жиыны		2,228,592	2,186,359
Капитал мен міндеттемелер жиыны		3,367,197	3,341,863

Топ басшылығы атынан:

Қ.Е. Әлмағамбетов
Басқарма төрағасының м.а.

2021 ж. 12 наурыз

Ш.С. Омарбекова
Қаржы директоры

2021 ж. 12 наурыз

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2021 ж. 12 наурыз

Төмендегі ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ПАЙДА МЕН ШЫҒЫН ЖӘНЕ ӨЗГЕ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (млн. теңгеде)

	Ескерту- лер	2020 ж.	2019 ж.
Жалғасатын қызмет			
Түсім және басқа да кірістер			
Жүк тасымалынан түсім	22	1,062,524	959,801
Жолаушылар тасымалынан түсім	22	38,178	84,781
Мемлекеттік субсидиялар		25,546	31,406
Басқа да кірістер	23	47,086	63,150
Түсім және басқа да кірістер жиыны		1,173,334	1,139,138
Өткізудің өзіндік құны	24	(885,388)	(872,366)
Жалпы пайда		287,946	266,772
Жалпы және әкімшілік шығыстар	25	(85,898)	(96,619)
Қаржылық кіріс	26	46,897	5,529
Қаржылық шығындар	26	(167,378)	(176,090)
Бағам айырмашылығынан шығын	33	(52,647)	(11,592)
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлес	7	11,111	8,013
Бірлескен кәсіпорындағы бұрын тиесілі үлестің әділ құнына дейін қосымша бағалау	27	9,035	-
Тоқтатылған қызметтің компоненті болып табылмайтын қауымдастырылған кәсіпорындар мен еншілес ұйымдардағы үлесті өткізуден түскен пайда		10,000	59
Активтердің құнсыздануы		(20,399)	(11,062)
Басқа да пайда мен шығындар		(1,674)	(17,735)
Салық салуға дейінгі пайда/(шығын)		36,993	(32,725)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	18	(20,700)	(24,218)
Жыл іші жалғасатын қызметтен пайда/(шығын)		16,293	(56,943)
Тоқтатылған қызмет			
Жыл іші тоқтатылған қызметтен залал	13	(188)	(13,382)
Жыл іші пайда/(шығын)		16,105	(70,325)
Табыс салығы шегерілгеннен кейінгі өзге жиынтық (шығын)/кіріс:			
Кейіннен пайда мен залал құрамына жіктеуге жатпайтын баптар:			
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге сыйақы төлеу бойынша міндеттемелерді қайта бағалау		2,057	(579)
Келесі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына кейіннен жіктеуге жататын баптар:			
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша таза шығын	14	(15,220)	(26)
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша шығынды кезең іші залал құрамына қайта жіктеу	14, 22	-	19,005
Шетелдік бөлімшені есептілік валютасына қайта есептеуден бағам айырмалары		2,327	569
Жыл іші өзге жиынтық (шығын)/пайда		(10,836)	18,969
Жыл іші жиынтық кіріс/(шығын)		5,269	(51,356)
Келесілерге тиесілі жыл іші пайда/(шығын):			
Акционерге		16,233	(70,233)
Бақыламайтын үлестерге		(128)	(92)
		16,105	(70,325)
Келесілерге тиесілі жиынтық кіріс/(шығын):			
Акционерге		5,396	(51,314)
Бақыламайтын үлестерге		(127)	(42)
		5,269	(51,356)
Жалғасатын және тоқтатылған қызметтен акцияға шаққандағы пайда/(шығын), теңгеде	29	33	(141)
Жалғасатын қызметтен акцияға шаққандағы пайда/(шығын), теңгеде	29	33	(115)

Топ басшылығы атынан:

Қ.Е. Әлмағамбетов
Басқарма төрағасының м.а.

2021 ж. 12 наурыз

Ш.С. Омарбекова
Қаржы директоры

2021 ж. 12 наурыз

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2021 ж. 12 наурыз

Төмендегі ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (млн. теңгеде)

	Ескерту- лер	2020 ж.	2019 ж.
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:			
Жыл іші пайда/(шығын)		16,105	(70,325)
Тоқтатылған қызметті қоса алғанда пайда мен шығында көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	13, 18	20,894	25,322
Келесілерге түзету:			
Тозу және амортизация		136,508	124,942
Қаржылық шығындар	13, 26	167,851	183,527
Активтердің құнсыздануына резерв		20,391	10,809
Қаржылық кіріс	13, 26	(46,910)	(6,462)
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге төленетін сыйақы және қызметкерлерге төленетін басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша шығындар		4,553	12,346
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлес Дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындар бойынша және берілген қысқа мерзімді аванстардың құнсыздануына резервті есептеу	7	(11,111)	(8,013)
Бағам айырмасынан шығын		521	12,942
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша шығынды кезең іші шығын құрамына қайта жіктеу		52,614	11,646
Бағалау міндеттемелері бойынша (шығыстарды қалпына келтіру)/шығыстар	14, 22	-	19,005
Тоқтатылған қызметтің компоненті болып табылмайтын қауымдастырылған кәсіпорындар мен еншілес ұйымдардағы үлесті өткізуден пайда		(5,090)	15,733
Бірлескен кәсіпорындағы бұрын тиесілі үлестің әділ құнына дейін қосымша бағалау		(10,000)	(59)
Басқасы	27	(9,035)	-
		12,585	19,849
Айналым капиталындағы және баланстың басқа да баптарындағы өзгерістерге дейінгі операциялық пайда		349,876	351,262
Сауда дебиторлық берешектің өзгеруі		(3,092)	(11,519)
Тауар-материалдық қорлардың өзгеруі		4,677	1,120
Басқа да ағымдағы және ұзақ мерзімді активтердің өзгеруі (оның ішінде ұзақ мерзімді қайтаруға жататын ҚҚС)		(3,091)	(2,283)
Сауда кредиторлық берешектің өзгеруі		(11,402)	13,717
Төленуі тиіс басқа да салықтардың өзгеруі		(38,130)	(6,647)
Басқа да міндеттемелердің өзгеруі		37,907	5,145
Қызметкерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің өзгеруі		(3,539)	(3,286)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаты		333,206	347,509
Төленген пайыздар		(121,039)	(97,122)
Алынған пайыздар		5,718	3,113
Төленген корпоративтік табыс салығы		(2,068)	(920)
Операциялық қызметтен ақша қаражатының таза қозғалысы		215,817	252,580
Инвестициялық қызметтен ақша қаражатының қозғалысы:			
Негізгі құралдар үшін төленген аванстарды қоса алғанда негізгі құралдарды сатып алу		(203,479)	(173,315)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсімдер		295	18,352
Басқа да ұзақ мерзімді активтерді сатудан түскен түсімдер		4,337	1,553
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардан алынған дивидендтер		6,635	6,725
Еншілес ұйымдардың есептен шығуынан ақша қаражатының таза түсімі		742	3,515
Еншілес ұйымды сатып алудан ақша қаражатының таза жылыстауы	27	(26,499)	-
Қауымдастырылған кәсіпорындардың жарғылық капиталына салымдар	7	(4,120)	-
Қауымдастырылған кәсіпорындардағы үлесті өткізуден түсім	7	10,000	-
Басқасы		71	(779)
Инвестициялық қызметтен ақша қаражатының таза қозғалысы		(212,018)	(143,949)

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
(млн. теңгеде)**

	Ескерту- лер	2020 ж.	2019 ж.
Қаржылық қызметтен ақша қаражатының қозғалысы:			
Жарғылық капиталға жарна	14	-	19,225
Несиелерді алу		186,422	461,863
Несиелерді өтеу		(154,882)	(431,897)
Дивидендтер мен төленген таратулар		(1,065)	(20,665)
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу бойынша сыйлықақы мен комиссияларды өтеу	26	(24,221)	(45,236)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу		(10,907)	(5,012)
Басқасы		(1,493)	(1,036)
Қаржылық қызметтен ақша қаражатының таза қозғалысы		(6,146)	(22,758)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза (азаюы)/ ұлғаюы			
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	9	151,867	68,223
Шетел валютасында деноминацияланған ақша қаражаты мен оның баламаларының балансына валюта бағамдары өзгерісінің әсері		5,879	(2,222)
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтің өзгеруінің әсері		8	(7)
Жыл аяғындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	9	155,407	151,867
Ақшалай емес операциялар:			
Банк жеткізушіге тікелей аударған қарыз қаражаты есебінен негізгі құралдарды сатып алу		5,729	12,438

Топ басшылығы атынан:

Қ.Е. Әлмәғамбетов
Басқарма төрағасының м.а.

2021 ж. 12 наурыз

Ш.С. Омарбекова
Қаржы директоры

2021 ж. 12 наурыз

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2021 ж. 12 наурыз

Төмендегі ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (млн. теңгеде)

	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Хеджирлеу резерві	Шетел валюталарын қайта есептеуден резерв	Бөлінбеген пайда	Акционердің капиталы	Бақыламайтын үлестер	Капитал жиыны
2019 ж. 1 қаңтарына	1,062,635	290	(56,579)	5,892	102,243	1,114,481	26,354	1,140,835
Жыл іші шығын	-	-	-	-	(70,233)	(70,233)	(92)	(70,325)
Жыл іші өзге жиынтық кіріс/(шығын)	-	-	18,979	569	(629)	18,919	50	18,969
Жыл іші жиынтық кіріс/(шығын) жиыны	-	-	18,979	569	(70,862)	(51,314)	(42)	(51,356)
Дивидендтер	-	-	-	-	-	-	(774)	(774)
Өзге де салымдар (14 Ескерту)	-	-	-	-	47,316	47,316	-	47,316
Акцияларды шығару (14 Ескерту)	19,664	(290)	-	-	-	19,374	-	19,374
Еншілес ұйымдарды есептен шығару	-	-	-	-	-	-	109	109
2019 ж. 31 желтоқсанына	1,082,299	-	(37,600)	6,461	78,697	1,129,857	25,647	1,155,504
2020 ж. 1 қаңтарына	1,082,299	-	(37,600)	6,461	78,697	1,129,857	25,647	1,155,504
Жыл іші пайда/(шығын)	-	-	-	-	16,233	16,233	(128)	16,105
Жыл іші өзге жиынтық (шығын)/кіріс	-	-	(15,220)	2,327	2,056	(10,837)	1	(10,836)
Жыл іші жиынтық (шығын)/кіріс жиыны	-	-	(15,220)	2,327	18,289	5,396	(127)	5,269
Өзге де салымдар (14 Ескерту)	-	-	-	-	16,686	16,686	-	16,686
Басқа да бөлулер (14 және 28 Ескертулер)	-	-	-	-	(24,814)	(24,814)	-	(24,814)
Еншілес ұйымды есептен шығару (14 Ескерту)	-	-	-	-	-	-	(14,040)	(14,040)
2020 ж. 31 желтоқсанына	1,082,299	-	(52,820)	8,788	88,858	1,127,125	11,480	1,138,605

Топ басшылығы атынан: **Қ.Е. Әлмағанбетов**
Басқарма төрағасының м.а.

 Ш.С. Омарбекова
Қаржы директоры

 Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2021 ж. 12 наурыз

2021 ж. 12 наурыз

Төмендегі ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі – «соңғы Акционер») қаулысына сәйкес Қазақстанда теміржол саласындағы мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі холдингтік компанияны ұйымдастыру мақсатында құрылған. Компания 2002 ж. 15 мамырда тіркелген. Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және ол бақылайтын еншілес ұйымдардың (бұдан әрі бірлесіп – «Топ») қызмет нәтижесін көрсетеді. Компанияның тіркелген офісінің мекенжайы: 010000, Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Д. Қонаев көшесі, 6.

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Акционер») Компанияның жалғыз акционері болып табылады.

Топ Қазақстан Республикасында мемлекеттік теміржол жүйесін пайдалануды жүк және жолаушылар тасымалы қызметін көрсету арқылы, магистральдық теміржол желісі қызметін көрсету арқылы және теміржол инфрақұрылымын жөндеу мен ұстау, модернизациялау арқылы жүзеге асырады. Қазақстанның теміржол саласын реттеу шеңберінде мемлекет магистральдық теміржол желісі қызметіне, сондай-ақ теміржол көлігімен жүк тасымалы қызметіне және әлеуметтік-маңызды бағдарлар бойынша жолаушылар тасымалына тарифтерді белгілейді (ҚР Кәсіпкерлік Кодексіне сәйкес), жолаушылар тасымалын жүзеге асырудағы шығыстардың бөлігін мемлекет субсидиялайды. Жүк тасымалындағы реттелетін тарифтердің деңгейі тасымалданатын жүктің түріне қарай ерекшеленеді. Халықаралық транзиттік қатынаста жүктерді тасымалдау тарифі, сондай-ақ жүктерді контейнерлерде тасымалдауды мемлекет реттемейді.

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрілігінің Табиғи монополияларды реттеу Комитеті (бұдан әрі – «ТМРК») 2016-2020 жж.-ға магистральдық теміржол жүйесі қызметіне тарифтерді жүк тасымалына тарифтің жыл сайынғы 4%-дық өсімімен бекітті. 2019 ж. 5 шілдеден бастап ТМРК локомотивтік тарту қызметіне тарифті 11.1%-ға ұлғайтуды келісті. Нәтижесінде, жүктерді теміржол көлігімен тасымалдау бойынша тарифтердің орташа ұлғаюы 7.2%-ды құрады. 2020 ж. локомотивтік тарту қызметі тарифтерінде өзгерістер болған жоқ.

2020 ж. қарашада ТМРК 2021-2025 жж. арналған магистральдық теміржол желілерінің қызметтеріне тарифтерді бекітті. 2021 ж. 1 қаңтардан бастап магистральдық теміржол желісінің қызметтері үшін: жолдың электрлендірілмеген учаскелеріндегі тепловоздар үшін; жолдың электрлендірілген учаскелеріндегі электровоздар үшін тарифтерді саралау енгізілді. Саралауды ескере отырып, 2021 ж. вагондар мен контейнерлерде жүктерді тасымалдауға арналған тарифтер деңгейінің артуы орта есеппен 13%-ды құрайды.

2020 ж. 5 наурыздан бастап Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрілігі тұлғасындағы уәкілетті орган облысаралық бағыттарда жүретін бірқатар бағдарларда жолаушылар тасымалы бойынша тарифтердің 7% артуын келісті (2019 ж.: 10%).

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Операциялық орта

Қазақстанды қоса алғанда, дамушы елдердің нарықтары неғұрлым дамыған нарықтардың тәуекелдерінен өзгеше экономикалық, саяси, әлеуметтік, сотТЫҚ және заңнамалық тәуекелдерге бейім. Қазақстанда бизнес жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік актілер тез өзгеруі мүмкін және оларды негізсіз түсіндірудің мүмкіндігі бар. Қазақстанның болашақ экономикалық бағыты мемлекеттің салықтық және кредиттік-ақша саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік актілерге, сондай-ақ мемлекеттегі саяси жағдайдың өзгеруіне айтарлықтай тәуелді.

Қазақстан мұнай мен газдың үлкен ауқымдарын өндіруіне және экспорттауына байланысты Қазақстан экономикасы мұнай мен газдың әлемдік бағаларының өзгерістеріне ерекше сезімтал. 2020 ж. наурызда мұнайдың әлемдік бағасы 40%-дан астамға күрт төмендеді, бұл негізгі валюталарға қатысты теңге бағамының дереу әлсіреуіне әкелді.

Бұдан басқа, 2020 ж. басында әлемде жаңа коронавирус (COVID-19) өте жылдам тарала бастады, бұл Дүниежүзілік Денсаулық сақтау ұйымы (ДДСҰ) 2020 ж. наурыз айында пандемияның басталуын жариялауына әкелді. Көптеген елдердің COVID-19 таралуын болдырмау үшін қолданған шаралары көптеген компаниялар үшін операциялық қиындықтарға алып келді және әлемдік қаржы нарықтарына айтарлықтай әсер етті.

COVID-19 өндірісті тоқтата тұру немесе жабу, жеткізілім тізбегінің бұзылуы, қызметкерлердің карантині, сұраныстың төмендеуі және қаржыландыру қиындықтары нәтижесінде операциялық қызметтің бұзылуын қоса алғанда, бірақ бұлармен ғана шектелмей, экономиканың әртүрлі секторларындағы көптеген компаниялардың қызметіне елеулі әсер етті.

Қазақстан Республикасында төтенше жағдай мен карантин режимін енгізу жолаушылар тасымалына елеулі әсер етті. 2020 ж. ішінде еншілес ұйым «Жолаушылар тасымалы» АҚ тиесілі жолаушылар және қала маңындағы пойыздардың басым бөлігінің жүруі тоқтатылып, халықтың сұранысын ескере отырып және өңірлердегі эпидемиологиялық жағдайға байланысты кезең-кезеңімен қайта қалпына келтіріліп отырды. 2020 ж. 2 қарашадан бастап карантин режимінің қатаңдауына байланысты Қазақстан Республикасының бес облысында жолаушылар пойыздарының жүру жиілігі қысқартылды.

Жолаушылар және қала маңындағы пойыздардың қозғалысы тоқтатылғанына қарамастан, 2020 ж. ішінде мемлекет қаржыландыру жоспарына сәйкес жолаушылар тасымалын субсидиялауды жалғастырды. Бұдан басқа, Тасымалдаушының әлеуметтік маңызы бар қатынастар бойынша жолаушылар тасымалын жүзеге асыруға байланысты шығыстарын ұзақ мерзімді субсидиялау қағидаларына өзгерістер енгізілді, атап айтқанда, субсидияланатын шығыстар тізбесі жолаушылар және қала маңындағы пойыздарды мәжбүрлі тоқтата тұру кезінде төтенше жағдай және (немесе) форс-мажор жағдай режимі әрекет еткен кезеңде еңбекақы және әлеуметтік аударымдар бойынша шығыстармен толықтырылды.

Бұл ретте карантин режиміне байланысты мемлекеттік шекараларды жабу жөніндегі шектеу шаралары Қазақстанда және бірқатар басқа елдерде жүк тасымалдарына айтарлықтай әсер еткен жоқ, себебі бірде-бір мемлекет жүк теміржол қозғалысын тоқтатқан жоқ. Дегенмен, 2020 ж. Қазақстан экономикасы өсуінің баяулауы республикаішілік жүк тасымалдары көлемінің біршама төмендеуіне әсер етті.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

2020 ж. екінші жартысында Қытай халық республикасы Қазақстанмен шекарада транзит аймағында бірқатар карантиндік шараларды енгізді. Карантинге байланысты қосымша тексерулер мен іс-шаралар екі бағыттағы да импорттық, экспорттық және транзиттік қатынастардағы составтардың өткізу қабілетіне әсер етті. Сонымен қатар, 34 Ескертуде көрсетілгендей, 2021 ж. наурызында Топ тұрып қалған жүктердің көлемін азайту мақсатында контейнерлердегі жүктерді қоспағанда, Достық өткелі арқылы ҚХР бағытындағы жүктерді қабылдауға және тасымалдауға уақытша тыйым енгізді. Топ Қазақстанның мемлекеттік ведомстволарының өкілдерімен бірлесіп, екі мемлекеттің шекарасында өткізу қабілетін және үздіксіз қатынасты қалпына келтіруге бағытталған бірқатар шараларды қабылдауда.

Жоғарыда сипатталған жағдайға қарамастан, 2020 ж. салыстырмалы өткен кезеңмен салыстырғанда транзиттік жүк тасымалы көлемінің өсуі байқалды.

Компания басшылығы COVID-19 жағдайының дамуын бақылап отыр, бірақ қазіргі уақытта Топтың одан әрі қызметіне пандемияның елеулі әсерін күтпейді. Топтың операцияларына COVID-19 әсерінің маңыздылығы көбінесе коронавирустың әлемдік және Қазақстан экономикасына әсерінің ұзақтығы мен таралуына байланысты.

Мемлекет Топтың құрылымына бақылау жүргізе отырып, Қазақстан Республикасындағы теміржол қызметінің ұзақ мерзімді саясатын айқындайды. Қазақстан Республикасының теміржол саласы 1997 ж. бастап қайта құрылымдау барысында. Ол жүк тасымалы және инфрақұрылымды бөлу, реттеушілік ортаны өзгерту және салаға инвестицияларды тарту үшін жағдай жасауға бағытталған.

Топтың 2029 ж. дейінгі даму стратегиясына сәйкес 2020 ж. Мемлекеттік жекешелендіру бағдарламасына сәйкес тиімділікті арттыру, транзиттік тасымалдауды дамыту бойынша және корпоративтік қоржын құрылымын оңтайландыру, Топтың қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету, клиенттердің қанағаттанушылығын арттыру, пойыздар қозғалысының қауіпсіздігіне кепілдік беру, сондай-ақ Топтың тұрақты дамуын қамтамасыз ету бойынша жұмыстар жалғастырылды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАТТАРЫ

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ХҚЕСК») жариялаған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – «ХҚЕС») сәйкес дайындалған.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Қызмет үздіксіздігі қағидаты

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі қызметтің үздіксіздігі жорамалы негізінде дайындалған. Қызметтің үздіксіздігі Топ жақын болашақта өзінің активтерін сату мен міндеттемелерін өтеуді өзінің негізгі шаруашылық қызметі барысында жүзеге асыруын шамалайды. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ағымдағы міндеттемелері оның ағымдағы активтерінен 96,656 млн. теңгеге үлкен (2019 ж. 31 желтоқсан: 57,676 млн. теңге). 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы міндеттемелер 171,664 млн. теңге сомасындағы қарыздарды қамтиды, олар есепті күннен кейін он екі ай ішінде өтелуі тиіс. Сонымен қатар, 2020 ж. басында әлемде жаңа коронавирус (COVID-19) өте тез тарала бастады. Осы оқиғалардың Топ қызметіне әсері 1 Ескертуде сипатталған. Бұл ретте 2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші пайда 16,105 млн. теңгені құрады (2019 ж.: 70,325 млн. теңге мөлшеріндегі шығын), ал операциялық қызметтен ақша қаражатының түсімі 215,817 млн. теңгені құрады (2019 ж.: 252,580 млн. теңге).

Топ басшылығы ақша қаражатына деген қажеттілігін, соның ішінде алынған қарыздарды өтеу міндеттемелерін және даму жоспарын бағалады. Топ көлемді инвестициялық жобаларды операциялық қызметтен түскен ақша қаражатымен қоса Мемлекеттен алынған капитал мен сыртқы қарыздар арқылы тарихи қаржыландырды. 2020 ж. ішінде Топ теңгемен облигациялар шығару есебінен АҚШ долларымен деноминацияланған борыш бөлігін қайта қаржыландыруды қоса алғанда, валюталық жүктемені төмендету бойынша іс-шараларды іске асырды, бұл ұлттық валюта әлсіреген жағдайда валюталық тәуекелдерді төмендетуге мүмкіндік берді. Қазақстан Республикасының транзиттік әлеуетін іске асыру мақсатында Топ транзиттік жүктердің қосымша көлемдерін тарту және мультимодальдық тасымалдар нарығына ықпал ету саласын кеңейту жөнінде шаралар қабылдауды жалғастыруда. Қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды бағалау кезінде басшылық сондай-ақ Топтың қаржылық жағдайын, күтілетін болашақ қаржылық нәтижелерді және қызметтен түсетін ақша ағындарын, қарыздарды, қолжетімді кредиттік қаражатты және өзінің инвестициялық сипаттағы міндеттемелерін, Тарифтердің күтілетін ұлғаюын, транзиттік әлеуетті ұлғайтуды, валюта бағамдарын, сондай-ақ Топ тап болатын басқа да тәуекелдерді назарға алды. Тиісті талдау жүргізгеннен кейін басшылық Топтың операциялық қызметті жалғастыру және өз міндеттемелерін өтеу үшін жеткілікті ресурстары бар (33 Ескерту) және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қызметтің үздіксіздігі қағидатын қолдану орынды деген қорытындыға келді.

Құнды анықтау негізі

Есепті күнге бағалау немесе әділ құнмен есепке алынатын кейбір қаржылық құралдарды қоспағанда, шоғырландырылған қаржылық есептілік тарихи құн қағидаты негізінде дайындалған.

Шоғырландыру қағидалары

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның қаржылық есептілігін және Компания мен 31 Ескертуде тізімі көрсетілген оның еншілес ұйымдары бақылайтын кәсіпорындардың қаржылық есептілігін қамтиды. Елеулі ықпалы бар Топ инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынады. Топтың компаниялары арасындағы барлық операциялар, сальдо және өткізілмеген пайда мен шығындар шоғырландыру кезінде алынып тасталынады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Функционалдық валюта және ұсыну валютасы

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қазақстандық теңгемен (бұдан әрі – «теңге») берілген. Топтың функционалдық валютасы теңге болып табылмайтын шетел кәсіпорындарының активтері мен міндеттемелері есептік күнге бағам бойынша аударылады, егер айырбастау бағамдары жыл ішінде айтарлықтай өзгермеген болса, пайда немесе шығындар жыл іші орташа бағам бойынша аударылады, әйтпеген жағдайда мәмілелер жасалған күнгі айырбас бағамдары қолданылады. Қайта есептеу бойынша туындайтын бағам айырмалары өзге жиынтық кірісте есепке алынады. Шетелдік ұйымдар есептен шығарылған кезде аталған шетелдік ұйымдарға тиесілі барлық жинақталған бағам айырмалары пайда мен шығында танылады.

Теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерде толық айырбасталатын валюта болып табылмайды. Топтың функционалдық валютасынан басқа в валютадағы (шетелдік валютадағы) операциялар Қазақстандық қор биржасы (бұдан әрі - «ҚҚБ») белгілеген операцияны жасау күніне нарықтық бағам бойынша ескеріледі. ҚҚБ сессиясында сауда-саттық өткізілмеген шетелдік валюталар бойынша валюталардың айырбастау бағамын Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Reuters ақпараттық агенттігінің арналары бойынша алынған баға белгілеуге сәйкес АҚШ долларына кросс-бағамды қолданып есептейді.

Шетелдік валюталарда берілген ақша активтері мен міндеттемелер есептік күндегі бағам бойынша ұйымның функционалдық валютасына қайта есептеледі. Операция жасалған күннен кейін айырбастау бағамдарының өзгеруі нәтижесінде туындайтын барлық бағамдық айырмалар пайда мен шығында көрсетіледі. Әділ құны бойынша шетелдік валюталарда берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер әділ құнын белгілеу күніндегі қолданыстағы бағам бойынша теңгеге қайта есептеледі. Шетелдік валютада тарихи құны бойынша берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер қайта есептелмейді. Пайда мен шығынға тиесілі бағам айырмашылығынан шығын/кіріс пайда мен залал және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жеке көрсетілген.

Келесі кестеде шетел валютасының теңгеге айырбастау бағамдары көрсетілген:

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. іші орташа өлшемді бағам	2019 ж. іші орташа өлшемді бағам
АҚШ доллары	420.91	382.59	412.95	382.75
Еуро	516.79	429.00	471.44	428.51
Швейцария франкі	477.60	395.16	440.52	385.24
Ресей рублі	5.62	6.16	5.73	5.92

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

2020 ж. 1 қаңтардан бастап күшіне енген қайта қаралған стандарттарды, сондай-ақ қолданыстағы стандарттарға түзетулерді қабылдау

Стандарттарға бірқатар өзгерістер, сондай-ақ қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздерінің жаңа редакциясы 2020 ж. 1 қаңтардан бастап күшіне енді:

- Қаржылық есептіліктің Тұжырымдамалық негіздерінің жаңа редакциясы. Атап айтқанда, активтер мен міндеттемелердің жаңа анықтамалары және кірістер мен шығыстардың нақтыланған анықтамалары енгізілген;
- ХҚЕС (IFRS) 9, ХҚЕС (IFRS) 7 және ХҚЕС (IAS) 39 түзетулер – Базалық пайыздық мөлшерлеме реформасы. Қабылданған түзетулер орындалуы базалық пайыздық мөлшерлемені реформалау нәтижесінде туындайтын белгісіздікке байланысты хеджирлеуді есепке алуды тоқтатуға әкелуі мүмкін хеджирлеуді есепке алуға қойылатын кейбір талаптарды орындаудан босатуды ұсынады;
- ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС (IAS) 8 түзетулер – Елеуліліктің жаңа анықтамасы;
- ХҚЕС (IFRS) 3 түзетулер - Қабылданған түзетулер бизнестің анықтамасын қызмет түрлері мен активтердің біріктірілген жиынтығы ретінде түсіндіреді, ол бірлесіп қайтарымды құруға айтарлықтай ықпал ете алатын кем дегенде салым мен түбегейлі маңызды процесті қамтуы керек. Бұл ретте бизнес қайтарымды құруға қажетті барлық салымдар мен процестерді міндетті түрде қамтуы тиіс емес екендігі түсіндіріледі;

ХҚЕС (IFRS) 16 түзету 2020 ж. 1 маусымында күшіне енді және жалға алушыларға COVID-19-ға тікелей байланысты жалдау бойынша концессияны (жеңілдікті) есепке алмауға мүмкіндік беретін практикалық жеңілдетуді жалдау шартының модификациясы ретінде қарастырады.

Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздерінің жаңа редакциясы және көрсетілген түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген жаңа немесе қайта қаралған стандарттар

Бірқатар жаңа стандарттар, түсініктемелер және стандарттарға өзгерістер

2021 ж. 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Атап айтқанда, Топ мынадай стандарттарды, түсіндірулерді және стандарттарға түзетулерді мерзімінен бұрын қолданбаған:

- ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» (2023 ж. 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданыстағы);
- ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 түзетулер – инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе енгізу (күшіне ену күні анықталмаған);
- ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер-қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді (басталатын жылдық кезеңдерге қатысты әрекет ететін) ретінде міндеттемелерді жіктеу 2023 ж. 1 ақпаннан кейін немесе осы күннен кейін);
- ХҚЕС (IFRS) 3 түзетулер – Қаржылық есептіліктің Тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелерді жаңарту (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын);
- ХҚЕС (IAS) 16 түзетулер – Негізгі құралдар: активті нысаналы қолдануға дейін алынған түсімдер (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын);
- ХҚЕС (IAS) 37 түзетулер – Ауыртпалықты шарттар: шартты орындауға шығындар (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын);
- 2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын 2018-2020 жж. Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын жыл сайынғы жетілдіру (ХҚЕС (IFRS) 1 түзету – ХҚЕС бірінші рет қолданатын еншілес қоғам; ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулер – қаржы міндеттемелерін тануды тоқтатуға «10% тестте» комиссиялық сыйақыны есепке алу; ХҚЕС (IFRS) 16 түзету – Жалға алынған негізгі құралдарға күрделі салымдарды өтеуге қатысты мысалды алып тастау; ХҚЕС (IAS) 41 түзету – Әділ құнын бағалау кезінде салықтық төлемдерді есепке алу);
- ХҚЕС (IFRS) 9, ХҚЕС (IAS) 39, ХҚЕС (IFRS) 7, ХҚЕС (IFRS) 4 және ХҚЕС (IFRS) 16 түзетулер – Базалық пайыздық мөлшерлемелер реформасы (2-саты) (2021 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын);
- ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер – Есеп саясаттарын ашып көрсету (2023 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын);
- ХҚЕС (IAS) 8 түзетулер – Есепке алу бағалауларын анықтау (2023 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын).

Көрсетілген стандарттар мен түзетулер күшіне енгеннен кейін Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп күтілуде.

Есеп саясатының негізгі қағидалары

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған тозуды және құнсызданудан болған шығындарды шегергеннен кейінгі нақты шығындар бойынша есепке алу моделі бойынша көрсетіледі. Тозуды есептеу актив пайдалану үшін қолжетімді болған сәттен басталады.

Кейінгі шығындар

Активті пайдалы қолдану мерзімі ішінде шығындалатын негізгі құралдарға күнделікті техникалық қызмет көрсету шығыстары (активті жақсы қалпында ұстау үшін жүргізілетін техникалық қызмет көрсету бойынша тұрақты жұмыстар), сондай-ақ жөндеуге шығыстар (техникалық тексеру, техникалық қызмет көрсетуге келісімшарттар және т.б.) олардың пайда болуына қарай пайда мен залал құрамында танылады.

Активті ХҚЕС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» сәйкес тану үшін қажетті сипаттамаларды қанағаттандыратын шығындар ғана капиталдандырылады.

Аяқталмаған құрылыс

Аяқталмаған құрылыс негізгі құралдарды сатып алуға және құрылыс кезінде келтірілген тікелей қатысты ауыспалы үстеме шығыстарды тиісті бөлуді қоса алғанда, салуға тікелей байланысты шығындарды қамтиды. Аяқталмаған құрылыстың ағымдағы құны құнсызданудан болған шығындарды тану қажеттілігі тұрғысынан тұрақты түрде қайта қаралып отырады.

Жалдау шарттары

Топ жалға алушы ретінде

Белгілі бір кезең ішінде өтеу орнына Топқа сәйкестендірілген активтің (оны ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» анықтайтындай) пайдаланылуын бақылау құқығы берілетін шарттарға (немесе шарттардың жекелеген компоненттеріне) қатысты Топ пайдалану құқығы нысанындағы активті және тиісті міндеттемені жалдауды бастау күніне таниды. Шарттардың жалданбайтын компоненттері өзге орынды стандарттарға сәйкес есепке алынады.

16 «Жалдау» ХҚЕС (IFRS) сәйкес Топ жалдауды танудан босатуды жалдаудың басталу күніне көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға арналған опционды қамтымайтын жалдау шарттарына, индекске немесе мөлшерлемеге байланысты емес ауыспалы жалдау мөлшерлемесімен жалдау шарттарына, сондай-ақ құны төмен (2 млн. теңгеден кем) активтерді жалдау шарттарына қолданады. Қысқа мерзімді жалдауды және құны төмен активтерді жалдауды Топ жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен шығыс ретінде таниды.

Жалдау басталған күні Топ осы күні әлі жүзеге асырылмаған жалдау төлемдерінің келтірілген (ағымдағы) құны бойынша жалдау бойынша міндеттемені бағалайды. Дисконттау, егер оларды оңай анықтауға болатын болса, жалдау шарттарында салынған мөлшерлемелерді қоспағанда, Топтың қосымша қарыз қаражатын тартудың пайыздық мөлшерлемесін пайдалана отырып жүзеге асырылады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Топ жалдау бойынша міндеттемені төмендегі жағдайларды әр кез қайта бағалайды (және пайдалану құқығы нысанында тиісті активті тиісті түзетулер енгізеді):

- жалдау мерзімі өзгерсе немесе елеулі оқиға, не өзгеріс сатып алу опционын орындалуын бағалауда өзгертуге әкеп соққан жағдайларда өзгеріс болса және бұндай жағдайда жалдау бойынша міндеттеме қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады.
- жалдау төлемдері индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруіне немесе кепілдік берілген тарату құны бойынша күтілетін төлемнің өзгеруіне байланысты өзгерсе және осы жағдайларда жалдау бойынша міндеттеме өзгермеген дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады (егер жалдау төлемдерінің өзгеруі құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеру салдары болып табылмаса, бұл жағдайда қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесі пайдаланылады).
- жалға алу шарты модификацияланса және жалдау шартын өзгерту жеке жалдау шарты ретінде ескерілмесе және бұл жағдайда жалдау бойынша міндеттеме модификацияланған жалдау шартын жалдау мерзімі негізінде қайта қарастырылған қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады.

Жалдау басталған күнге Топ пайдалану құқығы нысанындағы активті жалдау бойынша міндеттемені бастапқы бағалау шамасын, жалдау басталған күнгі немесе жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып, осындай күнге дейінгі жалдау төлемдерін, жалға алушы шеккен кез келген бастапқы тікелей шығындарды қамтитын бастапқы құн бойынша бағалайды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтерді кейіннен есепке алуға қатысты меншігінде тұрған активтерге қатысты қолданылатын есеп саясаты қолданылады, оның ішінде тозуды және амортизацияны есептеуге, сондай-ақ құнсыздану мәніне тексеруге қатысты.

Пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады: активті пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі.

Топ жалдау бойынша міндеттемелерді қаржылық жағдай туралы жеке есепте жеке бапта ұсынады (16 Ескерту), ал пайдалану құқығы нысанындағы активтер, егер олар меншігінде болса, яғни негізгі құралдар (6 Ескерту) және материалдық емес активтер құрамында болғандағы сияқты, тиісті базалық активтер ұсынылатын баптарда ұсынылады.

Топ жалға беруші ретінде

Топ негізгі құралдардың кейбір объектілеріне қатысты жалға беруші ретінде жалдау шарттарын жасайды (6 және 23 Ескертулер).

Топ жалға беруші болып табылатын жалдау қаржылық немесе операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Жалдау шарттарына сәйкес жалға алушыға меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар іс жүзінде өткен жағдайларда жалдау шарты қаржылық жалдау шарты ретінде жіктеледі. Жалдаудың барлық өзге түрлері операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалдаудан түскен кіріс жалдау мерзімі ішінде желілік негізде танылады.

Компаниялар бірігуі және гудвил

Бизнесті біріктіру жөніндегі мәмілелер есепте сатып алу әдісін пайдалана отырып көрсетіледі. Сатып алу күні Топ сатып алынатын компанияға нақты бақылау алатын күн болып табылады.

Сатып алу құны сатып алу күніне әділ құны бойынша бағаланған берілген сыйақының және сатып алынатын компаниядағы бақыламайтын қатысу үлесінің сомасы ретінде бағаланады. Бизнесті біріктіру жөніндегі әрбір мәміле үшін Топ сатып алынатын компаниядағы бақыламайтын қатысу үлесін: не әділ құны бойынша, не сатып алынатын компанияның сәйкестендірілетін таза активтеріндегі пропорционалды үлесі бойынша қалай бағалау керектігі туралы шешім қабылдайды. Сатып алуға байланысты шеккен шығындар олар келтірілген кезде жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамына енгізіледі.

Бизнесті кезең-кезеңімен біріктіру кезінде сатып алынған ұйымдағы бұрын Топқа тиесілі болған қатысу үлестері (бірлескен операцияларды қоса алғанда) бақылауды сатып алу күніне әділ құн бойынша қайта бағаланады, ал туындайтын айырма пайдада немесе шығында көрсетіледі.

Гудвил берілген сыйақының, бастапқыда танылған бақыланбайтын қатысу үлесінің және бұрын Топқа тиесілі болған қатысу үлестері сомасының Топ сатып алған таза сәйкестендірілетін активтердің және ол қабылдаған міндеттемелердің әділ құнынан асып кетуі ретінде айқындалатын бастапқы құны бойынша бағаланады. Егер берілген сыйақының, танылған қатысудың бақыланбайтын үлесі және бұрын Топқа тиесілі болған қатысу үлестерінің жиынтық шамасы таза сәйкестендірілетін активтердің және ол қабылдаған міндеттемелердің әділ құнынан аз болса, онда айырма кезең ішіндегі пайда мен шығындар құрамында танылады.

Бастапқы танылғаннан кейін гудвил құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергендегі бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған гудвилдің құнсыздануын тексеру мақсаттары үшін Топ еншілес ұйымды сатып алған күннен бастап гудвил ақша қаражатын өндіретін бірліктерге бөлінеді, оларға қатысты еншілес ұйымның сатып алған басқа активтері немесе міндеттемелері көрсетілген бірліктерге жатқызылғанына немесе жатпайтынына қарамастан, олар бизнесті біріктіруден пайда алады деп болжанады.

Топ фактілер мен мән-жайлар бақылаудың үш компонентінің біреуінің өзгергенін айғақтайтын кезде инвестициялар объектілеріне қатысты бақылаудың болуын бағалайды.

Несиелер бойынша шығындар

Топ сыныпталатын активтерді сатып алумен, салумен және өндірумен тікелей байланысты несиелер бойынша шығындарды, сондай-ақ осы активтің құнының бір бөлігін капиталдандырады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Топ ортақ мақсатқа тартылған несиелерді олардың сыныпталатын активті алу үшін тікелей жұмсалған шығындарының көлемінде ғана капиталдандырады. Капиталдандыру мөлшерлемесі ретінде активтерді сатып алуға тікелей байланысты несиелерді есептемегенде, Топтың сыныпталатын активтерінің салынуы мен өндіруін қаржыландыру үшін бағытталған несие шығындары бойынша орташа өлшемді мәні алынады. Бұл ретте, егер тиісті сыныпталған актив болжамды пайдалануға дайын болған соң несие өтелмеген болып қалған жағдайда, капиталдандыру мөлшерлемесін есептеген кезде бұндай несие жалпы мақсатта тартылған несиелер құрамына енгізіледі.

Оларды сыныпталатын активтерге пайдалану күтілетін жекелеген несиелердің уақытша инвестицияларынан алынған инвестициялық кіріс капиталдандыруға жарамды несиелер бойынша шығындардан шегеріледі.

Несиелер бойынша шығындар сондай-ақ пайыздарды төлеуге арналған шығындарды түзету болып есептелетін шамада шетел валютасымен несие алу нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмаларды қамтиды. Нәтижесінде, бағамдық айырмаларды ескере отырып, шетел валютасында көрсетілген несиелер бойынша капиталдандырылған шығындар, егер несие функционалдық валютада көрсетілсе, капиталдандырылатын несиелер бойынша шығындар сомасынан аспауға тиіс. Бағамдық айырманың кез келген асып кетуі пайда мен шығындарда көрсетіледі.

Несиелер бойынша барлық өзге шығындар олар туындайтын кезеңдегі пайда мен залал құрамында танылады.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар өзіндік құн немесе өткізудің таза құнының ең кіші мәні бойынша бағаланады. Өзіндік құнға қорларды жеткізуге және болжамды пайдалану үшін қажетті жағдайға келтіруге байланысты жұмсалған шығындарды қамтиды. Өткізудің таза құны аяқтауға жұмсалған шығындарды және өткізуге жұмсалатын бағалау шығындарын шегергенде кәдімгі қызмет барысында қорларды өткізу құнын бағалауды білдіреді. Қорларды өндіріске босату кезінде, өткізу және өзге де есептен шығару кезінде оларды бағалау орташа өлшемді құны бойынша жүргізіледі.

Қаржы құралдары

Қаржы активтері мен міндеттемелері Топ тиісті қаржы құралына қатысты шарт бойынша тарап болған кезде Топтың қаржылық жағдайы туралы есепте көрсетіледі.

Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады.

Барлық танылған қаржы активтері кейіннен амортизацияланған құны немесе қаржы активтерін басқару жөніндегі Топтың бизнес-моделі және қаржы активтерінің ақша ағындарының шарттық сипаттамалары негізінде әділ құны бойынша бағаланады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Бұл ретте:

- мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар және мұндай ақша ағындары негізгі соманы және ол бойынша пайыздарды төлеуді ғана қамтиды, әдетте, кейіннен амортизацияланған құны бойынша бағаланады;
- мақсаттары шартта көзделген ақша ағындарын алу және қарыз құралын сату болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын үлестік құралдар және мұндай ақша ағындары негізгі сома мен ол бойынша пайыздарды төлеуді ғана қамтиды, кейіннен өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланады (ӨЖКАӘҚБ); және
- барлық басқа борыштық инвестициялар мен үлестік инвестициялар кейіннен пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады (ПЗАӘҚБ).

Ағымдағы жылы ТОП ӨЖКАӘҚБ және амортизацияланған құны бойынша бағалау критерийлеріне сәйкес келетін борыштық құралдарға инвестицияларды ПЗАӘҚ бойынша жіктеген жоқ.

Кейіннен амортизацияланған құны бойынша немесе ӨЖКАӘҚ бойынша бағаланатын борыштық құралдар құнсыздану мәніне бағаланады (4 Ескерту).

Бастапқы танудан кейін барлық қаржы міндеттемелері тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құны бойынша немесе ПЗАӘҚ бойынша бағаланады.

Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы міндеттемесінің елеусіз модификациясынан туындайтын кіріс немесе шығыс пайданың немесе шығынның құрамында көрсетіледі. Кіріс немесе шығыс модификациялау күніне баланстық құны мен қаржы құралының бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемесін қолданып дисконттай отырып, шартта көзделген жаңа талаптарға сәйкес болашақ ақша ағындарының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер

Ұзақ мерзімді активтер және есептен шығарылатын активтер топтары, егер олардың баланстық құны өндірістік қызметте пайдалану барысында емес, сату кезінде өтелетін болса, сатуға арналған ретінде жіктеледі. Егер ұзақ мерзімді актив (немесе есептен шығатын активтер тобы) өзінің ағымдағы жай-күйінде сатылуы мүмкін болса және жіктеу күнінен бастап 12 ай ішінде сатудың жоғары ықтималдығы бар болса, осы шарт орындалды деп есептеледі. Сатуға арналған ретінде жіктелген ұзақ мерзімді активтер (және есептен шығарылатын активтер топтары) екі шаманың ең азы бойынша бағаланады: алдыңғы баланстық құны және сатуға шығындарды шегергендегі әділ құны.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Айналымнан тыс активті сатуға арналған ретінде жіктелуі тоқтатылуы тиіс болған кезде Топ жіктеу критерийлерінің қанағаттандырылуы тоқтаған кезең ішінде жалғасатын қызметтен пайда немесе шығынның құрамына айналымнан тыс активтің баланстық құнын талап етілетін түзетулерді қамтиды. Егер сатуға арналған ретінде жіктелуі тоқтатылған есептен шығарылатын топ немесе айналымнан тыс актив еншілес ұйым, бірлескен операциялар, бірлескен кәсіпорын, қауымдастырылған ұйым немесе бірлескен кәсіпорындағы не қауымдастырылған ұйымдағы қатысу үлесі болып табылса, онда активті сатуға арналған ретінде жіктеу сәтінен бастап барлық кезеңдер іші қаржылық есептілік тиісті түрде түзетіледі.

Капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығаруға тікелей қатысты шығындар ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа капитал түсімінің сомасынан шегеру ретінде көрсетіледі. Жарғылық капиталға барлық ақшалай емес салымдарды тәуелсіз бағалаушы беру күніндегі жағдай бойынша әділ құны бойынша бағалайды.

Топ орналастыруды заңды тіркеуді жүзеге асырмаған орналастырылатын жай акциялар үшін алынған қаражат мұндай түсімдер жарғылық капиталға көшірілетін тіркеу сәтіне дейін қосымша төленген жарғылық капитал ретінде танылады.

Басқа да салымдар

Топ Акционермен активтерді алу, нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған қарыздар бойынша әділ құнға дейін түзету сияқты операцияларды және Топтың жарғылық капиталында қосымша үлес алуға әкелмейтін өзге операцияларды жүргізеді. Топ бұндай операцияларды капитал арқылы бөлінбеген пайда құрамында көрсетеді.

Басқа да бөлулер

Бөлу, егер Топ ақша қаражатын немесе ақшалай емес активтерді Акционерге/соңғы Акционерге өтеусіз негізде беруді міндеттенгенде және мұндай міндеттеменің сомасы сенімді бағалануы мүмкін болғанда капиталдың құрамында танылады. Бөлу қолданылатын жерде кейінге қалдырылған салықтың кез келген тиісті әсерін шегере отырып, капитал құрамында танылады.

Хеджирлеу есебі

Топ туынды қаржы құралдарын және туынды емес қаржы құралдарын (валюталық тәуекелдер бойынша) қоса алғанда, әділ құнды хеджирлеу, ақша ағындарын хеджирлеу немесе шетелдік бөлімшеге таза инвестицияларды хеджирлеу құралдары ретінде хеджирлеудің жекелеген құралдарын білдіреді. Болашақ мәмілелер міндеттемелері бойынша валюталық тәуекелді хеджирлеу құралдары ақша ағындарын хеджирлеу құралдары ретінде есепке алынады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Топ хеджирлеу құралдары мен хеджирленетін бап арасындағы қатынастарды тәуекелдерді басқару және хеджирлеу стратегиясына сәйкес оларды белгілеу сәтінен бастап құжатпен ресімдейді. Бұдан басқа, хеджирлеу қатынастарын белгілеу сәтінде және одан әрі Топ хеджирленетін тәуекелге жататын хеджирленетін бапқа байланысты әділ құнның немесе ақша ағындарының өзгерістерін өтеу тұрғысынан хеджирлеу құралының тиімділігін тұрақты түрде құжаттайды.

Ақша ағындарын хеджирлеу

Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары ретінде белгіленген және тану критерийлерін қанағаттандыратын қаржы құралдарының әділ құны өзгерістерінің тиімді үлесі өзге жиынтық кірісте көрсетіледі және ақша ағындарын хеджирлеу резервінің бабы бойынша жинақталады. Ақша ағындарын хеджирлеу құралдарының әділ құны өзгерістерінің тиімсіз үлесі есепті кезеңдегі пайданың немесе шығынның құрамына енгізіледі және қаржылық шығындар жолы бойынша көрсетіледі.

Өзге жиынтық кірісте бұрын танылған сомалар хеджирленетін бап пайдаға немесе шығынға әсер еткен кезеңдерде пайда немесе залал құрамына, хеджирленетін бапты шығынға жазу көрсетілген жолға қайта жіктеледі.

Хеджирлеуді есепке алу:

- а) Топ хеджирлеу қатынасын тоқтатқан кезде,
- ә) хеджирлеу құралының әрекет ету мерзімі аяқталған кезде, ол сатылған, бұзылған немесе орындалған кезде, немесе
- б) қаржы құралы хеджирлеу құралы ретінде есепке алу талаптарын қанағаттандыруды тоқтатқан күні тоқтатылады.

Өзге жиынтық кірісте танылған және капиталда жинақталған өзгерістер бұрын ықтималдығы жоғары ретінде қарастырылатын мәміле нәтижелерімен бір уақытта пайда немесе залал құрамына есептен шығарылады. Егер бұрын ықтималдылығы жоғары деп қаралған мәмілені жүзеге асыру енді күтілмесе, өзге жиынтық кірісте жинақталған сәйкес өзгертулер бірден пайда мен шығынға жатқызылады.

Мемлекеттік субсидиялар

Мемлекеттік субсидиялар субсидияны алу үшін қажетті барлық шарттар орындалатынына және субсидия алынатынына жеткілікті сенім пайда болған кезде танылады.

Мемлекеттік субсидиялар субсидиялармен өтелетін шығындарды пайдада және шығында танумен бір мезгілде жүйелі негізде пайда мен шығында танылады. Атап айтқанда, Үкімет Топтың Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік маңызды бағыттар бойынша жолаушыларды тасымалдау шығыстарын ішінара жабу үшін мемлекеттік гранттар түрінде субсидиялар алуға құқығы бар деп қаулы етті. Мемлекеттік субсидиялар осы субсидиялар әлеуметтік маңызы бар қатынастар бойынша тасымалдаушылардың шығыстарын жабуға жатқызылатындай кезеңдер ішінде тұрақты негізде танылады.

Келтірілген шығындарды, шығыстарды өтейтін немесе болашақ шығындарға байланысты емес қаржылық көмек түрінде берілген мемлекеттік субсидиялар оларды алу құқығы туындайтын кезеңнің кірістеріне жатады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Түсім

Түсім сатып алушыларға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді беруді Топ оның күтулері бойынша көрсетілген тауарларға немесе қызметтердің орнына алуға құқығы бар өтеу мөлшерінде көрсету деп танылады. Түсім ҚҚС мен жеңілдіктерді шегеріп көрсетіледі.

Жүк тасымалдары бойынша қызмет көрсетуден түскен түсімді есепке алу

Республикаішілік, халықаралық импорттық, халықаралық экспорттық, халықаралық транзиттік қатынастар

Жүк тасымалдары бойынша қызмет көрсетуден түсім уақыт ішінде танылады. Есепті күнге қызметтердің орындалу дәрежесін бағалау әдісі ретінде есепті күнге көрсетілген қызметтер көлемінің тасымалдау бойынша қызметтердің жалпы көлеміне пайыздық арақатынасы пайдаланылады.

Қызметтер сатып алушылармен жасалған шарттарда келісілген айлық көлемнің 100% алдын ала төлем шартымен ұсынылады. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомалары қысқа мерзімді болып табылады және ақша қаражаты түскен күні алынған аванстар ретінде сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер құрамында көрсетіледі.

Республикаішілік, халықаралық экспорттық және транзиттік қатынастарда жүк тасымалдау қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған аванстар сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер құрамында тасымалдау басталған кездегі болашақ кезеңдердің кірістері ретінде көрсетіледі. Қызмет көрсету шамасына қарай болашақ кезеңдердің кірістері есепті кезеңнің кірістері ретінде танылады.

Топтың сатып алушыларымен жасалған шарттарында сатып алушыға уәде етілген қызметтерді беру мен сатып алушының осы қызметтерді төлеу сәті арасындағы уақыт аралығы қысқа болғандықтан қаржыландырудың елеулі компоненті жоқ.

Жүктерді тасымалдау кезінде магистральдық теміржол желісінің реттеліп көрсетілетін қызметтерінің тарифіне уақытша төмендету коэффициентін бекіту туралы ТМРК бұйрық қолданылатын шарттарда тұтынылған қызметтің көлеміне байланысты жеңілдіктер көзделген. Бұл қызметтерден түскен түсім шегерімдердің бағалау мөлшерін шегергенде, келісімшартта көрсетілген баға негізінде танылады. Жеңілдіктер сомасын бағалау үшін Топ күтілетін құн әдісін пайдаланады.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсанға жеңілдік беру бойынша контрагенттерге міндеттеме сомасы жоқ.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Жылжымалы құраммен операция жасаудан түскен түсімді есепке алу

Топ жүк тасымалдарынан түскен түсім құрамында операция жасау қызметтерінен түскен түсімді көрсетеді және есепті күнге қызмет көрсету процесінің аяқталуына қарай операция жасау қызметтерінен түскен түсімді таниды, себебі қызмет көрсету жөніндегі міндеттеме уақыт ішінде орындалады, ал сатып алушы бір мезгілде Топтың көрсетілген міндеттерді орындауына байланысты пайданы оның орындалуына қарай алады және тұтынады. Сатып алушыға қызметтің орындалу дәрежесін бағалау әдісі ретінде Топ есепті күнге көрсетілген қызметтер көлемінің тасымалдау жөніндегі қызметтердің жалпы көлеміне пайыздық арақатынасын пайдаланады.

Жылжымалы құраммен операция жасау қызметтері, әдетте, сатып алушылармен шарт бойынша міндеттемелер құрамында алынған аванстар ретінде көрсетілетін алдын ала төлем шарттарында ұсынылады.

Жолаушылар тасымалынан түскен түсімді есепке алу

Жолаушылар тасымалынан түскен түсім сатып алушының есепті күнге сапарының аяқталу дәрежесі бойынша уақыт ішінде танылады. Билеттерді сатудан түскен сомалар жолаушы жөнелтілген сәттен бастап кірістерге жататын болашақ кезеңдер кірістерінің құрамында көрсетіледі. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомасы алу сәтіндегі аванстар құрамында көрсетіледі. Жолаушыларды тасымалдауға және билеттерді жазып беруге арналған өтінімдерді алу шамасына қарай күтілетін есептік кіріске шамамен тең аванс сомалары болашақ кезеңдердің кірістеріне көшіріледі. Болашақ кезеңдердің кірістері жолаушы жөнелтілген сәттен бастап кірістерге ұқсас жатқызылады.

Жолаушылар тасымалы қызметтері әдетте бірнеше сағат/күн ішінде аяқталады. Осының алдындағы тәжірибені талдау есепті күнгі ауыспалы түсім елеулі емес екенін көрсетті.

Өзге де кірістер

Өзге кірістерге алынған айыппұлдар, тауарларды, материалдар мен металл сынықтарын сатудан, сондай-ақ жүктерді ауыстырып тиеу және кемелерге қызмет көрсету бойынша өзге де қызметтерді ұсыну кіреді.

Қызмет көрсетуден түскен өзге де кірістер қызмет көрсету шамасына қарай уақыт ішінде танылады. Егер Топ кезең ішінде орындау міндетін орындамаса, демек, орындау міндеті белгілі бір уақыт кезеңінде орындалады (тауарларды, материалдарды және металл сынықтарын сату), ол бойынша түсім тауарларды бақылау сатып алушыға берілген сәтте танылады.

Клиентке уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді беру мен клиенттің төлеуі арасындағы кезең бір жылдан асатын елеулі келісімшарттарды есепке алу кезінде Топ мәміленің бағасын ақшаның уақытша құнына түзетеді.

Кері жалдаумен сату операциялары

Топ кері жалдаумен сату операцияларында активті беруді, егер беру ХҚЕС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» талаптарына сай келсе ғана сату ретінде ескереді.

ХҚЕС (IFRS) 15 сәйкес, егер жалға алушы-сатушы сатуды мойындайтын болса, жалға алынатын активті пайдалану құқығы жалға алушы-сатушы сақтайтын пайдалану құқығымен байланысты активтің алдыңғы баланстық құнының бөлігі ретінде бағаланады. Сатушы-жалға алушы сатып алушы-жалға берушіге берілген құқықтарға жататын пайданың немесе шығынның сомасын ғана таниды.

Егер жалға алушы-сатушының активті өткізуі активті сату ретінде есепке алу үшін ХҚЕС (IFRS) 15 талаптарын қанағаттандырмаса, жалға алушы-сатушы өткізілген активті тануды жалғастырады және ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» қолданып, өткізуден түсімдер мөлшеріндегі қаржылық міндеттемені мойындайды.

4. ЕЛЕУЛІ ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУДАҒЫ БЕЛГІСІЗДІК КӨЗДЕРІ

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау шоғырландырылған қаржылық есептілігінде есептік күндегі активтер мен міндеттемелердің алынған сомаларына, әлеуетті активтер мен міндеттемелер туралы ақпараттың ашылуына, есептік кезең бойындағы табыс пен шығынның есептілікке алынған сомаларына әсерін тигізетін пайымдауларды және субъективті бағалаулар мен жорамалдарды Топ Басшылығымен қолдануын көздейді. Осы бағалар тарихи білімге немесе маңызды факторларға негізделгеніне қарамастан, нақты нәтижелер осы субъективті бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Есеп саясатын қолданған кезде пайдаланылған елеулі пайымдаулар

Топтың есеп саясатын қолданған кездегі және шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға елеулі әсер еткен елеулі пайымдаулардан басқа, бағалауда белгісіздік орын алған елеулі пайымдаулар төменде көрсетілген.

Бақылауды анықтау

Топ бақылайтын ұйымдар еншілес ұйымдар болып табылады. Топ еншілес ұйымды инвестиция нысанына қатысуынан өзгермелі кіріске байланысты шығынға ұшырағанда немесе ондай кірісті алуға құқығы болса, сондай-ақ инвестициялар нысанына қатынасты ықпал өзінің билігін жүзеге асырумен кіріске иелік ету мүмкіндігі болса ғана бақылайды. Еншілес ұйымдардың қаржылық көрсеткіштері шоғырландырылған қаржылық есептіліктің құрамына Топ еншілес ұйымға бақылау алған күннен бастап, бақылау тоқтаған күнге дейін енгізіледі. Еншілес ұйымдардың Есеп саясаты олардың есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкестендіру керек болған жағдайда өзгертілетін. Еншілес ұйымдардағы бақыланбайтын үлеске тиесілі шығындар толық көлемде бақыланбайтын үлестер шотына дебеттік сальдоның («дефицит») пайда болуына әкеліп соқтырса да жатқызылады (31 Ескерту).

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Акционермен сенімгерлік басқару шарты шеңберінде Акционер компанияға өз меншігіндегі «Ақтау теңіз сауда порты» ұлттық компаниясы» АҚ акцияларының 100% - ын басқаруға берді, компанияға қызметті басқару және осы акциялар пакетіне билік ету бойынша кең өкілеттіктер берді. Компания «Ақтау теңіз сауда порты» ұлттық компаниясы» АҚ-ны еншілес ұйым ретінде таныды, өйткені шарт оған осы кәсіпорынның маңызды қызметін жеке дара басқаруға және дивидендтер алуға практикалық мүмкіндік береді.

Пайыздық мөлшерлемесі нарықтық пайыздық мөлшерлемеден төмен несиелер

Топ ұқсас несиелер үшін нарықтық пайыздық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлемесімен Акционерден/соңғы Акционерден несиелерді алады. Бұл несиелер бастапқыда қарыз қаражатын тартумен байланысты шығыстар есебімен алынған ақша қаражатының әділ құны болып табылатын құн бойынша есепке алынады. Топ осы несиелердің әділ құнын (амортизацияланған құнын) Қазақстанның теміржол саласындағы монополист ретіндегі Топтың мәртебесін және 100%-дық мемлекеттік меншікті ескере отырып, мерзімдері ұқсас ұзақ мерзімді мемлекеттік қазынашылық міндеттемелер бойынша мөлшерлемелерді пайдалана отырып есептейді және капитал құрамындағы несиенің әділ құнына дейін (тиісті кейінге қалдырылған салықты шегергенде) түзетуді таниды. Ұқсас мерзімдер болмаған жағдайда, Топ көбірек сәйкес келетін нарықтық мөлшерлемені Топ алған қарыз мерзіміне экстраполяциялайды. Бастапқы танудан кейін несиелер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданып амортизацияланған құнмен есепке алынады.

Топ несиелерді алу кезінде нарыққа барлық қатысушылар үшін мемлекет белгілеген белгілі бір өлшемдерге сәйкес келетін пайыздық мөлшерлемесі нарықтықтан төмен мемлекеттік несиелерден пайданы Топ мемлекеттік субсидия ретінде есепке алады. Өзге жағдайларда Топ осы несиелерді соңғы Акционермен операциялар ретінде қарайды және нарықтық бағадан төмен мөлшерлеме бойынша алынған несиелер бойынша әділ құнға дейінгі түзетулерді капитал құрамында есепке алады.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер

Қазақстан Республикасының Үкіметі «2016-2020 жж.-ға арналған жекешелендірудің кешенді жоспарын» және «2021-2025 жж.-ға арналған жекешелендірудің кешенді жоспарын» (бұдан әрі – «жоспарлар») тиісінше 2015 ж. және 2020 ж. бекітті. Жоспарларға сәйкес Топ басшылығы өткізуге жататын Топтың еншілес ұйымдарының, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарының тізбесін бекітеді. ХҚЕС (IFRS) 5 «Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және тоқтатылған қызмет» активті сату бойынша басшылықтың жоғары ықтималдылықпен шешімді қабылдауды талап етеді. Есепті күнгі жағдай бойынша, Топ басшылығы Жоспарлардың орындалу мәртебесін талдады және белгілі бір активтер мен міндеттемелерді ХҚЕС (IFRS) 5 критерийлеріне сәйкес келетін кәсіпорындарға қатысты сатуға арналған есептен шығарылатын топтар ретінде жіктеді (13 Ескерту).

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Ақша қаражатын өндіретін бірлікті анықтау

Топ құнсыздануды тексеру үшін барлық сегменттерді ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін бір бірлік ретінде қарастырды. Себебі ағымдағы операциялық моделінде ақша қаражаттарының әрбір сегменті жеткілікті дәрежеде тәуелсіз болып табылмайды. Теміржол инфрақұрылымы біртұтас болып табылады және жүк және жолаушылар көлігі қызметіне бөлінбейді, сондықтан да жүк және жолаушылар бағыты бойынша алынған ақша ағындарының инфрақұрылымын жүк және жолаушылар бағытына объективті түрде бөлуге болмайды. Жүктерді тасымалдау, сондай-ақ кросс-субсидиялауға жолаушылар тасымалының қажеттілігі тарифтерінің реттеу ерекшеліктерін ескере отырып, теміржол инфрақұрылымы тиісінше, тәуелсіз ақша ағындарын қозғалысқа келтірмейді, сол себепті құнсыздануға өткізілген тестте Топ ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін, бір бірлік ретінде қарастырылады.

Қазақстан Республикасы Үкіметі Компанияның соңғы Акционері бола тұрып, Топтың жекешелендіру процесіне қатысатын компаниялардың тізімін бекітті, жекешелендірудің нәтижесінде Топтың бизнес өкілдерімен өзара әрекет етудің жаңа жүйесін құрады. Топтың қайта құрылу үдерісінің аяқталмағанынан, бұл ықтимал оқиғаларды осы жылдың құнсыздануын тестілеу барысында есепке алмаған. Өндіруші бірліктің анықтамасындағы кейінгі өзгерістер Топ активтерінің баланстық құнына ықпал етуі мүмкін.

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ – мен («бұрын – ҚДБ-Лизинг» АҚ) қаржылық лизинг шарттарын есепке алу

«Жолаушылар тасымалы» АҚ және «Тұлпар» вагон жасау зауыты» ЖШС еншілес ұйымдары тұлғасындағы Топ жолаушылар вагондары паркін жаңарту үшін соңғы Акционердің жалпы бақылауындағы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен сатып алу-сату және қаржылық лизингтің үш жақты шарттарын жасасты. Осы шарттарға сәйкес, «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ 100% алдын ала төлем негізінде оларды меншікке сатып алу және кейіннен «Жолаушылар тасымалы» АҚ қаржылық жалға беру үшін «Тұлпар» вагон жасау зауыты» ЖШС жолаушылар вагондарын шығаруды қаржыландырады.

Топ басшылығы «Тұлпар» вагон жасау зауыты» ЖШС мен «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ арасындағы өзара қарым-қатынас бөлігінде транзакция Топтың деңгейінде активті сату ретінде есепке алу үшін ХҚЕС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» талаптарына жауап бермейді, себебі вагондарды бақылау «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-ға ауыспайды, Топта қалады.

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ вагондар өндірісін қаржыландырады, бірақ кейіннен пайдалану тәсілін анықтау және активтен қалған барлық пайданы алу қабілетіне шектеу қойылған. Тиісінше, Топ ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» сәйкес қаржылық міндеттеме (қарыз) ретінде «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ алдындағы міндеттемені, ал жолаушылар вагондары мен аяқталмаған өндірісті ХҚЕС (IFRS) 16.103 «Жалдау» сәйкес меншік құқығындағы негізгі құралдар мен аяқталмаған құрылыс объектілері ретінде таниды (3 Ескерту).

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Қаржыландыру жеңілдікті мөлшерлемелер бойынша бөлінгендіктен және мұндай шарттар тек қана Қазақстан Республикасы Үкіметінің жекелеген Қаулысы негізінде «Жолаушылар тасымалы» АҚ жолаушылар вагондары паркін жаңартуды қаржыландыру үшін көзделгендіктен, Топ осы транзакцияларды соңғы Акционермен операциялар ретінде қарайды және басқа да салымдар ретінде бөлінбеген пайда құрамында капитал арқылы нарықтағыдан төмен мөлшерлеме бойынша алынған қарыздар бойынша әділ құнға дейін түзетулерді көрсетеді (14 және 15 Ескертулер).

Бағалаулардағы белгісіздіктің негізгі көздері

Төменде есепті кезеңнің соңына болашаққа қатысты негізгі пайымдау және бағалаудағы белгісіздіктің басқа негізгі көздері көрсетілген. Бұлардың келесі есепті жылы актив мен міндеттемелердің баланстық құнына елеулі әсер етуінің ықтималдылығы жоғары.

Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және гудвилдің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің баланстық құнының құнсыздану индикаторларының бар болуына тексеру жүргізеді. Бұдан басқа, Топ әрбір есепті күнге құнсыздану мәніне гудвилді тексереді.

Активтердің құнсыздану индикаторларының болуын анықтау мынадай факторлардың көп санына негізделеді: теміржол индустриясының күтілетін өсуінің өзгеруі, болжанатын ақша ағындары, болашақта қаржыландырудың қолжетімділігінің өзгеруі; технологиялық ескіру, қызметтер көрсетуді тоқтату, ауыстыруға арналған ағымдағы шығындар және шарттардың басқа да өзгерістері.

Егер мұндай индикаторлар бар болса, активтердің өтелетін құны бағаланады және активтердің баланстық құнымен салыстырылады. Егер баланстық құн активтердің өтелетін құнынан асып кеткен жағдайда, құнсыздану танылады. Өтелетін құн екі мәнді ең үлкені ретінде айқындалады: сатуға арналған шығыстарды және пайдалану құнын шегергендегі активтердің әділ құны. Пайдалану құнын бағалау кезінде ақша қаражатының болашақ есептік ағындары Топ басшылығының пікірі бойынша ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және активтерге тән тәуекелдерді көрсететін капиталдың орташа өлшенген құнының (түзетілген WACC мөлшерлемесі) базасында есептелген салық салуға дейінгі дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып, олардың ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Өтелетін бағалау құнындағы өзгеріс болашақ кезеңдерде қосымша құнсыздануға немесе оны қалпына келтіруге әкелуі мүмкін.

Құнсыздану индикаторлары бар болуына байланысты Топ 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің және гудвилдің құнсыздануына тексеру жүргізді.

Ақша ағындарын бағалауда көптеген субъективті факторлар, оның ішінде ең жақсы қолжетімді дәлелдемелерді пайдалана отырып, операциялық және қаржылық факторлар енгізілген.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Топ ақша ағындарын болжау кезеңін 10 жыл деңгейінде қолданды, себебі Топ 10 жылдық кезеңге арналған жалпы даму стратегиясын құрады және осы стратегия аясында болжам жасап, болжамға Қазақстан Республикасы мен көрші өңірлердің ЖІӨ өсу қарқынына сүйене отырып, жүк айналымы көлемінің өсуін енгізеді, себебі мұндай тәуелділік өткен кезеңдерде байқалған. 10 жылдық кезеңде ЖІӨ өсу қарқыны бойынша болжамдардың болуын ескере отырып, Топ басшылығы 10 жылдық кезең ішінде өзінің ақша ағындарын сенімді болжай алады деп есептейді. Болжамды кезеңде пайдаланылған магистральдық теміржол желісіне қолжетімділік үшін тарифтер деңгейі 2021-2025 жж. арналған ТМРК бекіткен тарифтерге негізделген, кейінгі кезеңдерде тарифтер инфляцияның болжамды деңгейін ескере отырып түзетілді. Транзит бойынша кірістілік мөлшерлемесі швейцариялық франктың теңгеге болжамды бағамы негізінде түзетілді. Болжамнан кейінгі кезеңде ұзақ мерзімді өсу қарқыны 4% құрады.

Тексеру кезінде пайдаланылған операциялық жорамалдар тасымалдардың барынша ықтимал көлемін, оның ішінде транзиттік қатынастағы жүк тасымалдарының жоспарланған сұраныс көлемі мен тарихи өсу қарқыны негізінде транзит көлемін көрсетеді.

Қаржылық жорамалдар тарифтердің болжамды деңгейіне және өсуіне, берілетін жеңілдіктерге, сондай-ақ транзиттік қатынастағы тасымалдардан түсетін түсімді білдіретін швейцариялық франкке қатысты теңгенің болжамды бағамына байланысты елеулі бағалауды қамтиды. Топты пайдалану құндылығын есептеуде пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесі (WACC) 11.44% құрады (2019 ж.: 10.5%).

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдары мен материалдық емес активтерін және гудвилін пайдалану құндылығын есептеу негізінде құнсыздану анықталған жоқ. Бұл ретте, пайдалану құндылығын есептеу, атап айтқанда, мынадай жорамалдарға сезімтал:

- транзиттік қатынастағы жүк тасымалдарының көлемі; және
- дисконттау мөлшерлемесі (WACC).

Топ сезімталдыққа талдау жүргізді және негізгі жорамалдардың жеке-жеке негізді ықтимал өзгерістері және қалған параметрлер өзгеріссіз болғанда құнсыздану болмайды деген қорытындыға келді:

- *Транзиттік қатынастағы жүк тасымалдарының көлемі – есептік көрсеткішпен салыстырғанда көлемдердің 10% - ға төмендеуі;*
- *Дисконттау мөлшерлемесі (WACC) – дисконттау мөлшерлемесін 11.44% - дан 12.44% - ға дейін ұлғаяуы.*

Алайда, жоғарыда көрсетілген негізгі жорамалдардың әрқайсысының неғұрлым елеулі өзгерістері немесе бірнеше факторлардың бір мезгілде теріс әсері болған кезде Топтың ұзақ мерзімді активтерінің баланстық құны олардың өтелетін құнынан жоғары болуы мүмкін, бұл болашақта құнсыздануды тану қажеттілігіне әкелуі мүмкін.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

ҚҚС өтеу

Әрбір есепті күндегі жағдай бойынша Топ халықаралық тасымалдар бойынша қызметтер көрсетуден туындаған ҚҚС өтелмейтін сомасына қатысты резервті бағалайды. Топ сатып алушыларға ҚҚС қоя алмайды және сәйкесінше бұл соманы салық органдарынан алғаннан кейін ғана іске асыра алады. Топ өзінің салық департаментінен алынған ҚҚС бойынша күтілетін қайтару туралы ақпаратты, мемлекеттік салық органдарымен хат алмасуды, сондай-ақ оны өтеуге қатысты тарихи деректерді қарайды. ҚҚС өтеудің нақты сомасы Топтың бағалау сомасынан өзгешеленуі мүмкін, бұл болашақ операциялық нәтижелерге елеулі әсер етуі мүмкін. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 69,005 млн. теңге сомасына қайтарылатын ҚҚС қысқа мерзімді актив құрамында жіктелген. Топ аталған соманы салық органдары 2021 жылы қайтарады деп күтеді.

Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы

Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы активтердің пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде тұра сызықтық әдіс негізінде есептеледі. Пайдалы қызметтің болжамды мерзімдеріне, тарату құнына байланысты бағалар, сондай-ақ тозуды есептеу әдістері әрбір есепті күнге қайта қаралады және қажет болған жағдайда түзетіледі. Кез келген түзетулер есептік бағалаудағы өзгеріс ретінде перспективалы түрде ескеріледі. Пайдалы қызмет мерзімдеріне және активтердің тарату құнына қатысты бағалар күтіліп отырған пайдалануға, жөндеу және қолдау жөніндегі бағдарламаларға, қызмет көлеміне, технологияларды жетілдіруге және қызметтің өзге де жағдайларына байланысты болады. Осы бағалардың өзгеруі нәтижесінде тозу сомасы өткен жылдары көрсетілген сомалардан айтарлықтай өзгешеленуі мүмкін.

Топ қолданатын пайдалы қызметтің бағалау мерзімдері төменде берілген (жылдармен):

Ғимараттар мен құрылыстар	10-140
Теміржол жолдарының инфрақұрылымы	5-100
Машиналар мен жабдықтар	3-35
Көлік құралдары	4-40
Басқалар	2-50
Материалдық емес активтер	1-10

Салық салу

Әр түрлі қазақстандық заңнамалық актілер мен нормалар әрдайым анық жазылмайды. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікірлердің алшақтық жағдайлары болуы мүмкін. Бұл ретте, салық органдары қосымша салықтарды қосымша есептеген жағдайда, айыппұл мен өсімпұлдың қолда бар мөлшері елеулі мөлшерде белгіленген; айыппұл мөлшері қосымша есептелген салық сомасының 80% - ын құрайды және өсімпұл мөлшері қосымша есептелген немесе төленбеген салық сомасының жылдық 11.25% - ын құрайды. Нәтижесінде, айыппұлдар мен өсімпұлдар қосымша есептелген салық сомасынан асып кетуі мүмкін.

Жоғарыда көрсетілген белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың әлеуетті сомасы, егер ондайлар қосымша есептелген болса, 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығыстарға жатқызылған сомадан асып кетуі мүмкін (30 Ескерту).

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы

Топ 1-сатыдағы активтер үшін 12 айлық күтілетін кредиттік шығынға немесе 2 не 3-сатыдағы активтер үшін барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығынға тең сомада қаржы құралдары бойынша шығындар үшін бағалау резервін құрады. Актив бастапқы тану сәтінен бастап оның кредиттік тәуекелі айтарлықтай артқан кезде 2-сатыға өтеді. ХҚЕС (IFRS) 9-да кредиттік тәуекелдің айтарлықтай жоғарылауының анықтамасы жоқ. Активтің кредиттік тәуекелі айтарлықтай артқанын бағалау кезінде Топ сапалық және сандық негізделген және расталатын болжамды ақпаратты ескереді.

Топ сондай-ақ қаржылық кепілдіктер шарттары бойынша күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдегі өзгерістерге байланысты 12 ай ішінде не барлық мерзімде таниды. Күтілетін кредиттік шығындардың сомасы тиісті қаржы құралы бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің өзгерістерін көрсету үшін әрбір есепті күнге жаңартылады.

Кредиттік тәуекелді ішкі басқару мақсаттары үшін Топ келесілерді дефолт ретінде қарайды, себебі өткен тәжірибе мынадай критерийлердің біріне сәйкес келетін қаржы активі әдетте өтелмейтін болып табылатынын көрсетеді:

- мерзімін кешіктіру: контрагенттің міндеттемелері бойынша 90 күннен астам мерзімін кешіктіру (Компанияның төлемді ұзақ мерзімге кешіктіруді көздейтін дефолт критерийін пайдалану неғұрлым орынды екенін көрсететін негізделген және расталған ақпарат болған жағдайларды есепке алмағанда);
- контрагенттің сыртқы кредиттік рейтингін дефолттық D деңгейіне дейін төмендету;
- контрагенттің қаржылық қиыншылықтары нәтижесінде міндеттемелерді орындау қабілетінің болмауы (қаржы активі бойынша пайыздарды есептеуді тоқтата тұру/пайыздық мөлшерлемені төмендету, негізгі борышты шығынға жазу, қаржы активін өтеу мерзімін ұлғайту, қарыз құнын төмендетуге/шығынға жазуға/берешекті кешіруге әкелетін қайта құрылымдау және т.б.); немесе
- ішкі деңгейде қалыптастырылған немесе сыртқы көздерден алынған ақпарат, қарыз алушы Компанияны қоса алғанда (Топ ұстап отырған кепілді есепке алмағанда) кредиторлардың пайдасына төлемдерді толық көлемде жүзеге асырмайтынын көрсетеді.

5. СЕГМЕНТТЕР БОЙЫНША АҚПАРАТ

Топтың операциялық сегменттері көрсетілетін қызметтер негізінде анықталады. Топ екі есепті сегментті бөліп көрсетеді: жүк тасымалы және жолаушылар тасымалы бойынша қызметтер. Барлық өзге сегменттер, соның ішінде негізінен коммуналдық қызметтер, жүктерді тиеу мен босату және кемелерге қызмет көрсету қызметтерінен тұратын, бірлесіп сандық шектерден аспайтын сегменттер жеке ашып көрсетілмейді және «Басқаларға» біріктірілген.

Топ басшылығы Топтың операциялық сегменттерінің келесідей көптеген пайда көрсеткіштерін бақылайды: салық салуға дейінгі пайда, жалғасатын қызметтен жыл іші пайда және жалпы пайда. Бұл ретте жалғасатын қызметтен жыл іші пайда ресурстарды бөлу және сегменттер қызметін бағалау үшін басшылық пайдаланатын негізгі көрсеткіш болып табылады.

2020 ж. іші Топ операциялық шешімдерді қабылдайтын Топ басшылығына ұсынылатын ішкі есептердің қайта қаралуына байланысты сегмент бойынша ұсыну нысанын өзгертті. Топтың есепті сегменттері мен басқалары арасындағы топішілік операциялар, сондай-ақ шоғырландыру түзетулері «Шоғырландыру» бағанында көрсетілген. Бұрын есепті сегменттер арасындағы топішілік операциялар жыл ішіндегі сегмент нәтижелерін анықтауда алынып тасталын. Сәйкесінше, 2019 ж. 31 желтоқсанында аяқталған жыл іші салыстыру деректері қайта есептелді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Топта сегментішілік сатулар бойынша белгіленген баға қалыптастыру саясаты жоқ.

	2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші					
	Жүк тасымалы	Жолаушылар тасымалы	Есептік сегменттер	Басқасы	Шоғырландыру	Жиыны
Негізгі операциялық көрсеткіштер						
Түсім және өзге кірістер						
Сыртқы сатып алушылардан тасымалдаудан түсетін түсім	1,062,524	38,178	1,100,702	-	-	1,100,702
Сегменттер арасындағы операциялардан тасымалдаудан түскен түсім	10,959	2,644	13,603		(13,603)	-
Мемлекеттік субсидиялар	-	25,546	25,546	-	-	25,546
Сыртқы сатып алушылардан өзге кірістер	33,750	2,676	36,426	10,660	-	47,086
Сегменттер арасындағы операциялар бойынша өзге кірістер	3,759	393	4,152	5,277	(9,429)	-
Түсім және өзге кірістер жиыны	1,110,992	69,437	1,180,429	15,937	(23,032)	1,173,334
Өткізудің өзіндік құны	(816,821)	(75,034)	(891,855)	(15,253)	21,720	(885,388)
Жалпы пайда (шығын)	294,171	(5,597)	288,574	684	(1,312)	287,946
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(74,536)	(8,673)	(83,209)	(3,365)	676	(85,898)
Қаржылық кіріс	48,898	1,591	50,489	697	(4,289)	46,897
Қаржылық шығындар	(163,096)	(4,736)	(167,832)	(3,440)	3,894	(167,378)
Бағам айырмасынан (шығын)/пайда	(53,303)	226	(53,077)	74	356	(52,647)
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлес	11,111	-	11,111	-	-	11,111
Бірлескен кәсіпорындағы бұрын тиесілі үлестің әділ құнына дейін қосымша бағалау	9,035	-	9,035	-	-	9,035
Тоқтатылған қызметтің компоненті болып табылмайтын қауымдастырылған кәсіпорындар мен еншілес ұйымдардағы үлесті өткізуден пайда	500	-	500	9,500	-	10,000
Активтердің (құнсыздануы)/ құнсыздануын қалпына келтіру	(19,879)	23,570 ¹	3,691	(331)	(23,759)	(20,399)
Басқа пайда мен шығындар	7,101	(8,961)	(1,860)	373	(187)	(1,674)
Салық салынғанға дейінгі пайда/ (шығын)	60,002	(2,580)	57,422	4,192	(24,621)	36,993
Корпоративтік табыс салығы бойынша (шығын)/үнемдеу	(20,723)	2,268	(18,455)	(168)	(2,077)	(20,700)
Жалғасатын қызметтен жыл іші пайда/(шығын)	39,279	(312)	38,967	4,024	(26,698)	16,293
Сегменттер туралы басқа да негізгі ақпарат						
Негізгі құралдар бойынша күрделі шығындар	218,406	248	218,654	561	3,122	222,337
Негізгі құралдардың тозуы	126,298	7,875	134,173	2,240	(8)	136,405

¹ Активтердің (құнсыздануы)/ құнсыздануын қалпына келтіру берілген аванстарды қайтаруға байланысты 23,805 млн. теңге мөлшерінде Топ ішінде берілген ұзақ мерзімді аванстар бойынша құнсызданудың қалпына келтірілуін қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

	2019 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші (қайта есептелді)					
	Жүк тасымалы	Жолаушылар тасымалы	Есептік сегменттер	Басқасы	Шоғырландыру	Жиыны
Негізгі операциялық көрсеткіштер						
Түсім және басқа кірістер						
Сыртқы сатып алушылардан тасымалдаудан түсетін түсім	959,801	84,781	1,044,582	-	-	1,044,582
Сегменттер арасындағы операциялардан тасымалдаудан түскен түсім	23,598	2,734	26,332	-	(26,332)	-
Мемлекеттік субсидиялар	-	31,406	31,406	-	-	31,406
Сыртқы сатып алушылардан өзге кірістер	49,309	3,934	53,243	9,907	-	63,150
Сегменттер арасындағы операциялар бойынша өзге кірістер	6,528	661	7,189	5,525	(12,714)	-
Түсім және басқа кірістер жиыны	1,039,236	123,516	1,162,829	15,432	(39,046)	1,139,138
Өткізудің өзіндік құны	(791,590)	(109,321)	(900,988)	(12,316)	40,861	(872,366)
Жалпы пайда	247,646	14,195	261,841	3,116	1,815	266,772
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(87,387)	(7,822)	(95,209)	(2,969)	1,559	(96,619)
Қаржылық кіріс	7,163	2,286	9,449	324	(4,244)	5,529
Қаржылық шығындар	(174,616)	(4,019)	(178,635)	(3,116)	5,661	(176,090)
Бағам айырмасынан (шығын)/пайда	(11,304)	(50)	(11,354)	(238)	-	(11,592)
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлес	8,013	-	8,013	-	-	8,013
Тоқтатылған қызметтің компоненті болып табылмайтын қауымдастырылған кәсіпорындар мен еншілес ұйымдардағы үлесті өткізуден пайда	-	-	-	59	-	59
Активтердің (құнсыздануы)/құнсыздануын қалпына келтіру	(6,397)	(10,247)	(16,644)	(2,847)	8,429	(11,062)
Басқа пайда мен шығындар	(20,004)	206	(19,798)	2,202	(139)	(17,735)
Салық салынғанға дейінгі (шығын)/пайда	(36,886)	(5,451)	(42,337)	(3,469)	13,081	(32,725)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	(19,606)	(1,546)	(21,152)	(262)	(2,804)	(24,218)
Жалғасатын қызметтен жыл іші (шығын)/пайда	(56,492)	(6,997)	(63,489)	(3,731)	10,277	(56,943)
Сегменттер туралы басқа да негізгі ақпарат						
Негізгі құралдар бойынша күрделі шығындар	156,137	790	156,927	13,614	3,076	173,617
Негізгі құралдардың тозуы	122,274	8,428	120,702	2,051	(10,044)	122,709

Топтың географиялық ақпараты

Топ әр түрлі географиялық өңірлерде сатып алушылардан кірістер алады. Төмендегі кестеде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде сатып алушылардың орналасқан жеріне негізделген кірістер туралы ақпарат көрсетілген:

Сатып алушылардың орналасқан жері	2020 ж.	2019 ж.
Қазақстан	1,137,941	1,084,627
Ресей	22,127	40,738
Басқасы	13,266	13,773
	1,173,334	1,139,138

Негізінен Топтың барлық ұзақ мерзімді активтері Қазақстан Республикасында орналасқан.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

6. НЕПІЗГІ ҚҰРАЛДАР

	Теміржол жолдарының инфрақұрылымы	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Жер	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жыны
2019 ж. 1 қаңтарына баланстық құн	1,097,362	322,615	262,145	895,864	1,820	18,616	164,863	2,763,285
Сатып алу	172	11,965	6,471	32,638	-	228	121,060	172,534
Есептен шығару	(485)	(4,702)	(2,551)	(32,598)	(50)	(552)	-	(40,938)
Тозу бойынша шығыстар	(35,733)	(7,464)	(26,566)	(50,497)	-	(2,449)	-	(122,709)
Есептен шығару бойынша тозу	331	1,102	1,890	11,804	-	529	-	15,656
(Құнсыздану)/құнсыздануды қалтына келтіру	(189)	(99)	(337)	147	-	14	(2,161)	(2,625)
Басқа да қозғалыстар мен аударулар ²	72,021	(7,611)	11,846	29,306	-	(1,708)	(109,095)	(5,241)
2019 ж. 31 желтоқсанға баланстық құн	1,133,479	315,806	252,898	886,664	1,770	14,678	174,667	2,779,962
Бастапқы құны	1,388,122	372,009	450,245	1,339,027	1,770	28,611	186,006	3,765,790
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(254,643)	(56,203)	(197,347)	(452,363)	-	(13,933)	(11,339)	(985,828)
2019 ж. 31 желтоқсанға баланстық құн	1,133,479	315,806	252,898	886,664	1,770	14,678	174,667	2,779,962
Соның ішінде:								
Жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы:								
Бастапқы құны	-	1,180	-	24,338	-	6,287	-	31,805
Жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(132)	-	(2,364)	-	(520)	-	(3,016)
Баланстық құны	-	1,048	-	21,974	-	5,767	-	28,789
Операциялық жалдау мәні болып табылатын негізгі құралдар (Топ жалға беруші ретінде)								
	-	76	45	48,639	-	-	-	48,760

² Басқа да қозғалыстар, аударулар сондай-ақ тауар-материалдық қорларға немесе одан шығу бойынша аударуларды қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

	Теміржол жолдарының инфрақұрылымы	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Жер	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2020 ж. 1 қаңтарына баланстық құн	1,133,479	315,806	252,898	886,664	1,770	14,678	174,667	2,779,962
Сатып алу	1	169	3,765	30,780	18	136	141,470	176,339
Жалдау бойынша түсімдер (16 Ескерту)	-	107	37,728	7,559	-	-	-	45,394
Енілілес ұйымды сатып алу (27 Ескерту) ³	-	10,979	3,516	8,697	2,837	209	1,079	27,317
Есептен шығару	(133)	(633)	(1,781)	(15,045)	(4)	(522)	(60)	(18,178)
Енілілес компанияны бақылауды жоғалту (28 Ескерту)	-	(10,911)	(9,187)	(32)	(2)	(87)	-	(20,219)
Тозу бойынша шығыстар	(36,702)	(7,672)	(36,828)	(52,803)	-	(2,400)	-	(136,405)
Есептен шығару бойынша тозу	100	84	1,712	2,514	-	517	-	4,927
Құнсыздандуды қалпына келтіру/(құнсызданду)	27	(611)	222	(44)	-	65	(408)	(749)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аудару	-	(9,482)	(5,844)	(17)	(650)	(140)	-	(16,133)
Басқа да қозғалыстар мен аударулар ⁴	60,678	23,486	35,680	58,246	-	1,721	(185,649)	(5,838)
2020 ж. 31 желтоқсанға баланстық құн	1,157,450	321,322	281,881	926,519	3,969	14,177	131,099	2,836,417
Бастапқы құны	1,442,279	379,336	505,516	1,425,022	3,969	29,389	142,844	3,928,355
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(284,829)	(58,014)	(223,635)	(498,503)	-	(15,212)	(11,745)	(1,091,938)
2020 ж. 31 желтоқсанға баланстық құн	1,157,450	321,322	281,881	926,519	3,969	14,177	131,099	2,836,417
Соның ішінде:								
Жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы:								
Бастапқы құны	-	1,868	37,728	17,449	-	7,241	-	64,286
Жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(330)	(9,039)	(3,289)	-	(1,086)	-	(13,744)
Баланстық құны	-	1,538	28,689	14,160	-	6,155	-	50,542
Операциялық жалдау мәні болып табылатын негізгі құралдар (Топ жалға беруші ретінде)								
	-	141	37	46,847	-	-	-	47,025

³ Топ ішіндегі жалдауды шегергенде 1,842 млн. теңге мөлшерінде.

⁴ Басқа да қозғалыстар, аударулар сондай-ақ тауар-материалдық қорларға немесе одан шығу бойынша аударуларды қамтиды.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен «Жезқазған – Бейнеу», «Арқалық – Шұбаркөл» теміржол желілерін, Құрық портындағы паром кешенін салу жөніндегі және вокзал кешенін қоса алғанда, Астана станциясы теміржол торабын дамыту жөніндегі жобалар бойынша шығындардан тұрады.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың баланстық құны 14,264 млн. теңге және 13,011 млн. теңге болатын негізгі құралдары тиісінше белгілі бір қарыздар бойынша кепілдік қамтамасыз ету ретінде әрекет етті.

2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші Топ 12,848 млн. теңге сомасына жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер бойынша тозу бойынша шығыстарды есептеді (2019 ж. 31 желтоқсанда: 2,765 млн. теңге).

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде алынған қарыздар бойынша капиталдандырылған шығыстардың сомасы тиісінше 1,626 млн. теңгені және 9,143 млн. теңгені құрады. Топ бойынша капиталдандырудың орташа мөлшерлемесі 6.58% - дан 10.56% - ға дейін (2019 ж.: 5.6% - дан 9.29% - ға дейін) өзгереді.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың пайдалануындағы толығымен амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны тиісінше 317,460 млн. теңгені және 289,240 млн. теңгені құрайды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

7. ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН ЖӘНЕ БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

		2020 ж. 31 желтоқсан		2019 ж. 31 желтоқсан	
Қауымдастырылған кәсіпорынның атауы	Негізгі қызметі	Негізгі қызмет жүзеге асырылатын ел/тіркелген елі		Баланстық құны	
		Қазақстан		Баланстық құны	
«Транстелеком» АҚ	Телекоммуникациялық қызметтер	Республикасы		9,945	25%
«Еуразиялық теміржол бірлестігі –Бірлескен транспорттық-логистикалық компаниясы» АҚ («ЕТБ БТЛК» АҚ)	Ішкі және халықаралық қатынаста жүктерді тасымалдау бойынша транспорттық-экспедиторлық қызмет көрсетуді ұйымдастыру	Ресей Федерациясы		8,874	33.33%
Халықаралық Қытай-қазақстандық логистикалық компаниясы, Ляньюнтаң қ.	Халықаралық мультимодальды тасымалдаулар	Қытай Халық Республикасы		2,399	49%
Басқасы		-		-	40-47%
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар жиыны		21,218		16,164	
Бірлескен кәсіпорындар					
Logistic System Management B.V.	Көлік-экспедициялық қызметтер, жылжымалы құраммен операциялар жүргізу, терминалдық қызмет көрсету	Қазақстан Республикасы/ Нидерланды		-	-
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар жиыны				17,389	50%
				17,389	

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялардағы қозғалыстар төмендегідей берілген:

	2020 ж.	2019 ж.
Қауымдастырылған ұйымдар		
1 қаңтарға	16,164	16,866
Шетел валютасын қайта есептеу	1,299	486
Жарғылық капиталға жарналар	4,120	-
Пайдадағы үлес	10,860	4,044
Құнсыздану	(16,215)	-
Берілген кепілдіктердің әділ құны	268	-
Жарияланған дивидендтер	(4,364)	(5,232)
Еншілес ұйымды бақылауды жоғалтқан кезде қалған үлестің әділ құны (13 Ескерту)	9,086	-
Қауымдастырылған ұйымдар 31 желтоқсанға	21,218	16,164
Бірлескен ұйымдар		
1 қаңтарға	17,389	15,493
Пайдадағы үлес	251	3,969
Бірлескен бақылауды жоғалтқан күнге инвестициялардың баланстық құны (27 Ескерту)	(14,670)	-
Жарияланған дивидендтер	(2,970)	(2,073)
31 желтоқсанға	-	17,389

2020 ж. қаңтарда Топ үшінші тарапқа акциялар пакетінің 26% - бұрынғы еншілес ұйым «Транстелеком» АҚ 1 акциясын сату жөніндегі мәмілені аяқтады. Нәтижесінде Топ еншілес ұйымға бақылауды жоғалтып, 25% акциялар пакетін қауымдастырылған ұйымға инвестициялар ретінде әділ құны бойынша таныды (13 және 31 Ескертулер).

2020 ж. ішінде Топ еншілес ұйым «KTZ Express» АҚ тұлғасында қауымдастырылған кәсіпорын «Continental Logistics» ЖШС жарғылық капиталына иелік ету үлесін өзгертпей 4,120 млн. теңге ақша қаражатымен қосымша салымды жүзеге асырды (2019 ж.: нөл теңге).

Құнсыздану индикаторларының болуына байланысты Топ 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қауымдастырылған кәсіпорын «Халықаралық Қытай-қазақстандық логистикалық компаниясы, Ляньюнган қ.» ЖШҚ инвестициялардың құнсыздануын тексерді. Жүргізілген тексеру нәтижелері бойынша Топ 10,869 млн. теңге мөлшеріндегі құнсыздануды таныды.

Бұдан басқа, 2020 ж. бірінші тоқсан ішінде Топ 5,346 млн. теңге мөлшерінде «Continental Logistics» ЖШС-қа инвестициялардың құнсыздануын таныды. 2020 ж. қарашада Топ қауымдастырылған кәсіпорынға инвестициялардың баланстық құны нөлге тең «Continental Logistics» ЖШС-қа өзінің барлық 30% қатысу үлесін үшінші тарапқа 500 млн. теңгеге сатты. Сату нәтижесінде Топ осы кәсіпорынға едәуір ықпалын жоғалтты.

2020 ж. қарашада Топ қауымдастырылған кәсіпорынға инвестициялардың баланстық құны нөлге тең «Ақтөбе рельс-Арқалық зауыты» ЖШС-қа өзінің барлық 30% қатысу үлесін үшінші тарапқа 9,500 млн. теңгеге сатты. Сату нәтижесінде Топ осы кәсіпорынға едәуір ықпалын жоғалтты және 9,500 млн. теңге мөлшеріндегі сату нәтижелерін қауымдастырылған кәсіпорындардағы үлесін өткізуден пайдада көрсетті.

2020 ж. мамырда Топ Logistic System Management B.V. акцияларының қалған 50% акцияларын сатып алу бойынша мәмілені аяқтап, Logistic System Management B.V. бірлескен кәсіпорнына бақылау алды (27 Ескерту).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша және сол күнге аяқталатын жылдар іші елеулі қауымдастырылған кәсіпорындарға қатысты жалпы қаржылық жиынтық ақпарат:

	2020 ж.				2019 ж.				
	Халықаралық Қытай- қазақстандық логистикалық компания Ляньюнган қ.	«Ақтөбе реліс арқалық зауыты» ЖШС	«Ақтау Теңіз Солтүстік Терминалы» ЖШС	«Транстелеком» АҚ	«Еуразиялық теміржол бірлестігі - Бірлескен транспорттық- логистикалық компаниясы» АҚ	Халықаралық Қытай- қазақстандық логистикалық компания Ляньюнган қ.	«Ақтөбе реліс арқалық зауыты» ЖШС	«Ақтау Теңіз Солтүстік Терминалы» ЖШС	«Еуразиялық теміржол бірлестігі - Бірлескен транспорттық- логистикалық компаниясы» АҚ
Қысқа мерзімді активтер	3,499	-	490	38,946	39,100	1,959	24,208	2,195	26,185
Ұзақ мерзімді активтер	24,365	-	40,114	137,794	32,562	21,318	65,972	39,832	9,138
Активтер жиыны	27,864	-	40,604	176,740	71,662	23,277	90,180	42,027	35,323
Қысқа мерзімді міндеттемелер	574	-	9,996	44,599	22,945	2,008	26,280	4,725	9,368
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	212	-	49,199	101,254	22,095	197	88,393	49,553	8,440
Міндеттемелер жиыны	786	-	59,195	145,853	45,040	2,205	114,673	54,278	17,808
Таза активтер/ (міндеттемелер) жиыны	27,078	-	(18,591)	30,887	26,622	21,072	(24,493)	(12,251)	17,515
Иелену үлесі	49%	-	40%	25%	33.33%	49%	30%	40%	33.33%
Топқа тиесілі таза активтер/(міндеттемелер)	13,268	-	(7,436)	7,722	8,874	10,325	(7,348)	(4,900)	5,839
Құнсыздану	(10,869)	-	-	-	-	-	-	-	-
Құнсызданған есебімен Топқа иесілі таза активтер/(міндеттемелер)	2,399	-	(7,436)	7,722	8,874	10,325	(7,348)	(4,900)	5,839
Жинақталған танылмаған шығын	-	-	(7,436)	-	-	-	(10,896)	(4,900)	-
Инвестициялардың баланстық құнын кәсіпорынның таза активтерінің өзгеруіне түзету (басқа акционерден жеңілдіктен алынған несиені әділ құнына дейін түзету)	-	-	-	2,223	-	-	3,548	-	-
Инвестицияның баланстық құны	2,399	-	-	9,945	8,874	10,325	-	-	5,839
Кірістер	3,631	29,481	2,343	65,175	285,367	3,303	41,098	2,565	156,087
Пайда/(шығын) және жыл іші жиынтық кіріс/(шығын) жиыны	2,086	(11,154)	(6,340)	2,364	24,062	(2,065)	(3,966)	(3,898)	15,168
Пайда/(шығындағы) Топтың танылған үлесі	1,022	-	-	591	8,021	(1,012)	-	-	5,056

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

8. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Негізгі құралдар үшін төленген аванстар	104,341	87,736
Өтелетін ҚҚС	33,367	51,786
Қолданылуы шектелген ақша қаражаты	11,512	30
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	8,733	7,919
Қызметкерлерге берілген несиелер	3,203	3,979
Болашақ кезеңдердің шығыстары	176	2,035
Ұзақ мерзімді сауда дебиторлық берешек (11 Ескерту)	54	58
Басқалары	2,355	2,512
	163,741	156,055
Шегеру: өтелмейтін ҚҚС бойынша резерв	(19,169)	(18,969)
Шегеру: негізгі құралдар үшін жеткізушілерге аванстар бойынша резерв	(4,630)	(7,075)
Шегеру: басқа да ұзақ мерзімді активтер бойынша резерв	(579)	(227)
	139,363	129,784

31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар үшін төленген аванстар мыналарды қамтыды:

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Локомотивтерді жеткізу	64,654	62,298
Тепловоздарды жеткізу	15,891	-
Рельстерді сатып алу	9,501	295
Құрық портында паром кешенін салу	7,261	8,163
Жүк вагондарын жеткізу	3,100	5,235
Жолаушылар вагондарына арналған жинақтауыштарды жеткізу	709	6,697
Басқалары	3,225	5,048
	104,341	87,736

Қолданылуы шектелген ақша қаражаты, негізінен, Франция HSBC-ден алынған қарыздар бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге салынған еуроғағы сомаларды білдіреді. Ақша қаражатын пайдалануға қойылған шектеу осы қарыздарды өтегеннен кейін алынады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

9. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді банктік салымдар, теңгеде	116,993	77,015
Қысқа мерзімді банктік салымдар, ресей рублінде	900	-
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, теңгеде	18,977	13,240
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, АҚШ долларында	10,258	50,592
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, еуроде	5,469	6,024
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, ресей рублінде	2,013	2,690
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, басқа валюталарда	813	2,050
Кассадағы қолма-қол ақша	6	1
Шегеру: ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резерв	(22)	(31)
	155,407	151,581
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге енгізілген ақша қаражаты (13 Ескерту)	-	286
	155,407	151,867

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты бойынша орташа өлшемді пайыздық мөлшерлеме теңгемен 0.19% және басқа валюталарда 0.93% құрады (2019 ж. 31 желтоқсан: теңгемен 0.39% және басқа валюталарда 0.09%).

Теңгедегі және валютадағы қысқа мерзімді банктік депозиттер Топтың ақша қаражатына қажеттілігіне байланысты үш айға және одан аз мерзімге әртүрлі мерзімге орналастырылады. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді банктік салымдар бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме теңгеде 8.48% және басқа валютада 3%- ды құрады (2019 ж. 31 желтоқсан: теңгеде 7.81%).

Топ ақша қаражаты мен оның баламаларының көп бөлігін банктерде және «А+» - дан «В»-ға дейінгі рейтингісі бар басқа да қаржы институттарында орналастырады. Осының негізінде Топ 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен олардың баламаларының кредиттік тәуекелі төмен деп санайды.

Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар негізінде есептелген, бұл олардың өтеу мерзіміне сәйкес келеді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

10. ТАУАР-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Шикізат пен материалдар	11,449	9,044
Жолдың үстіңгі құрылысы материалдары	7,801	7,768
Қосалқы бөлшектер	7,329	13,717
Отын және жанар-жағармай материалдары	6,718	4,133
Құрылыс материалдары	1,509	741
Аяқталмаған өндіріс	198	479
Басқалары	2,572	1,801
	37,576	37,683
Шегеру: тауар-материалдық қорлар бойынша резерв	(457)	(401)
	37,119	37,282

11. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Сауда дебиторлық берешек	12,460	16,647
Шегеру: күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(1,089)	(3,345)
	11,371	13,302
Сауда дебиторлық берешектің ағымдағы бөлігі	11,317	13,244
Сауда дебиторлық берешектің ұзақ мерзімді бөлігі (8 Ескерту)	54	58
	11,371	13,302

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен жасалған шарттар салдарынан туындаған сауда дебиторлық берешек 11,668 млн. теңгені (2019 ж. 31 желтоқсан: 16,267 млн. теңге) құрады, осындай сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындар 835 млн. теңгені (2019 ж. 31 желтоқсан: 3,250 млн. теңге) құрады.

Көрсетілген қызметтер үшін төлемнің орташа мерзімі 30 күнді құрайды. Осы кезең ішінде өтелмеген сауда дебиторлық берешек бойынша пайыздар есептелмейді.

12. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Басқа да салықтар бойынша алдын-ала төлем	42,157	35,253
Берілген аванстар	6,498	11,478
Талаптар, өсімпұлдар және айыппұлдар	2,235	1,383
Қызметкерлердің берешегі	1,750	1,515
Болашақ кезеңнің шығыстары	1,107	1,094
Басқалары	6,413	7,170
	60,160	57,893
Шегеру: берілген аванстардың құнсыздануына резерв және басқа да ағымдағы активтер бойынша күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(6,233)	(10,290)
	53,927	47,603

13. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР, ЕСЕПТЕН ШЫҒАРЫЛАТЫН ТОПТЫҢ САТУҒА АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕРІ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ ЖӘНЕ ТОҚТАТЫЛҒАН ҚЫЗМЕТ

Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен 2016-2020 жж. арналған Жекешелендірудің кешенді жоспарын орындау аясында 2016 ж. ішінде Топ басшылығы жеке инвесторларға өткізуге жататын Топтың еншілес ұйымдарының, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарының тізбесін бекітті. 2020 ж. 29 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысымен жеке инвесторларға өткізуге жататын «ҚТЖ» ҰК» АҚ еншілес ұйымдарының, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарының жаңартылған тізбесін қоса тіркеумен 2021-2025 жж. арналған Жекешелендірудің кешенді жоспары бекітілді.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер деп жіктелу үшін қажетті шарттарға сәйкес келетін еншілес ұйымдардың активтері мен міндеттемелері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте сатуға арналған есептен шығарылатын топ ретінде жіктелді.

«Востокмашзавод» АҚ

2020 ж. 30 желтоқсанында еншілес ұйым «Қамқор» Жөндеу корпорациясы» ЖШС тұлғасында Топ үшінші тараппен «Востокмашзавод» АҚ акцияларының 95.08%-ын 100 млн. теңгеге өткізу жөніндегі сату-сатып алу шартын жасасты. Топ 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Востокмашзавод» АҚ активтері мен міндеттемелерін сатуға арналған шығыстарды шегергендегі баланстық және әділ құнының неғұрлым азы бойынша сатуға арналған активтер құрамында жіктеді. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 2,772 млн. теңге мөлшерінде сатуға арналған шығыстарды шегергенде активтерді есептен шығарудан әділ құнға дейінгі шығындарды мойындады. Осы еншілес ұйым Топ қызметінің елеулі бағытын білдірмейтіндіктен, Топ еншілес ұйым қызметінің қаржылық нәтижесін тоқтатылған қызмет құрамында жіктеген жоқ және оны жалғастырылатын қызмет құрамында көрсетті.

2021 ж. қаңтарында Топ «Востокмашзавод» АҚ акцияларын сату бойынша мәмілені аяқтады (34 Ескерту).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

	2020 ж. 31 желтоқсан			2019 ж. 31 желтоқсан		
	«Востокмаш-завод» АҚ	Басқалар	Жиыны	«Транс-телеком» АҚ	Басқалар	Жиыны
Активтер						
Негізгі құралдар	5,466	-	5,466	84,429	-	84,429
Материалдық емес активтер	-	-	-	4,596	-	4,596
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша актив	-	-	-	318	-	318
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	35	-	35	820	-	820
Сауда дебиторлық берешек	28	-	28	10,300	-	10,300
Тауар-материалдық қорлар	664	-	664	2,273	-	2,273
Ақша қаражаты мен оның баламалары	-	-	-	286	-	286
Басқа да ағымдағы активтер	463	-	463	3,226	-	3,226
Сатуға арналған деп жіктелген есептен шығарылатын топтың активтер жиыны	6,656	-	6,656	106,248	-	106,248
Акционердің пайдасына Актив	-	104	104	-	104	104
Сатуға арналған және Акционердің пайдасына бөлуге деп жіктелген активтер жиыны	6,656	104	6,760	106,248	104	106,352
Міндеттемелер						
Несилер	-	-	-	45,519	-	45,519
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	-	-	1,964	-	1,964
Қызметкерлерге сыйақы жөніндегі міндеттемелер	34	-	34	504	-	504
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	1,031	-	1,031	4,375	-	4,375
Сауда кредиторлық берешек	1,409	-	1,409	23,168	-	23,168
Басқа да салықтар	536	-	536	315	-	315
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	131	-	131	3,403	-	3,403
Басқа да міндеттемелер	368	-	368	6,408	-	6,408
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге байланысты міндеттемелер жиыны	3,509	-	3,509	85,656	-	85,656
Шығатын топтың таза активтері	3,147	-	-	20,592	-	-

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

«Транстелеком» АҚ

2020 ж. қаңтарында Топ акциялар пакетінің 26% - «Транстелеком» АҚ 1 акциясын сату жөніндегі мәмілені аяқтады. Нәтижесінде Топ еншілес ұйымға бақылауды жоғалтып, 25% акциялар пакетін қауымдастырылған ұйымға инвестициялар ретінде әділ құны бойынша таныды (7 Ескерту).

«Транстелеком» АҚ-ның есептен шығару күніндегі активтері мен міндеттемелері келесідей берілген:

	2020 ж. 29 қаңтар
Активтер	
Негізгі құралдар	85,466
Материалдық емес активтер	4,607
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша актив	426
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	1,186
Тауар-материалдық қорлар	2,307
Сауда дебиторлық берешек	8,333
Ақша қаражаты мен оның баламалары	6,352
Басқа да ағымдағы активтер	12,994
Сатуға арналған деп жіктелген есептен шығарылатын топтың активтер жиыны	121,671
Міндеттемелер	
Несиелер	53,139
Жалдау бойынша міндеттемелер	1,853
Қызметкерлерге сыйақы жөніндегі міндеттемелер	504
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	4,467
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	2,944
Сауда кредиторлық берешек	18,841
Басқа да салықтар	190
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	6,984
Сатуға арналған деп жіктелген есептен шығарылатын топтың міндеттемелер жиыны	88,922
Есептен шығарылған таза активтер	32,749

Еншілес ұйымның есептен шығарылуынан ақша қаражатының таза түсімі:

	2020 ж.
Ақшалай сыйақы	9,450
Бұрын алынған аванстар	(470)
Шегеру: Есептен шығарылған ақша қаражаты мен оның баламалары	(6,352)
Ақша қаражатының таза түсімі	2,628

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Пайда мен шығындар және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке енгізілген тоқтатылған қызметтен алынған нәтиже былайша берілген:

	2020 ж. 29 қаңтарда аяқталған кезең	2019 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Өткізуден түскен кіріс	1,809	42,803
Өткізудің өзіндік құны	(887)	(31,613)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(346)	(6,973)
Есептен шығарылатын топтың құнын сатуға арналған шығыстарды шегергендегі әділ құнға дейін азайту	-	(10,184)
Басқа да пайда мен шығындар	22	(6)
Қаржылық кіріс	13	933
Қаржылық шығындар	(473)	(7,437)
Активтердің құнсыздануын қалпына келтіру	8	253
Бағам айырмасынан пайда /(шығын)	33	(54)
Салық салуға дейінгі пайда/(шығын)	179	(12,278)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	(194)	(1,104)
Жыл іші шығын	(15)	(13,382)
Ақшалай сыйақылар	9,450	-
Есептен шығарылған таза активтер	(32,749)	-
Бақыланбайтын акционерлердің есептен шығарылған үлестері (14 Ескерту)	14,040	-
Еншілес ұйымды бақылауды жоғалтқан кезде қалған үлестің әділ құны (7 Ескерту)	9,086	-
Сатуға арналған деп жіктелген есептен шығарылатын топты өткізуден шығын	(173)	-
Тоқтатылған қызметтен жыл іші шығын	(188)	(13,382)
Акцияға шаққандағы базалық залал (теңге)	-	(26)

Тоқтатылған қызметтен ақша қаражатының қозғалысы жөніндегі деректер мынадай түрде берілген:

	2020 ж. 29 қаңтарда аяқталған кезең	2019 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Операциялық қызметте (пайдаланылған)/түскен таза ақша қаражаты	(552)	15,327
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты	(955)	(8,139)
Қаржы қызметінен түскен /(пайдаланылған) таза ақша қаражаты	7,573	(8,517)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза өзгерісі	6,066	(1,329)

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

14. КАПИТАЛ

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал мына түрде көрсетілген:

	Шығаруға рұқсат етілген шығарылған акциялардың саны	Шығарылған және төленген акциялардың саны	Жарғылық капитал, млн. теңге	Қосымша төленген капитал, млн. теңгеде
2019 ж. 1 қаңтарға	502,040,458	496,447,609	1,062,635	290
Орналасырылған акциялар	-	207,197	19,664	(290)
2019 ж. 31 желтоқсанға	502,040,458	496,654,806	1,082,299	-
2020 ж. 31 желтоқсанға	502,040,458	496,654,806	1,082,299	-

Компанияның жарғылық капиталы ақша қаражатына, негізгі құралдар нысандарына немесе акциялар үлесіне айырбастап, акциялар шығарылымдарының сериялары арқылы қалыптастырылған. Акционер дивидендтер алуға құқылы, Компанияны таратқан жағдайда Компания мүлігінің бөлігіне құқылы және Компанияның акцияларына айырбасталған Компанияның акцияларын немесе басқа да бағалы қағаздарын сатып алу артықшылығына құқылы.

Салымдар

Акцияларды шығару

2019 ж. ішінде акциялар шығарылымы келесідей ұсынылған:

- заңды тіркелген 290,037 жай акцияларды жарғылық капиталға Қосымша төленген капиталдан аудару, оларды төлеуге 2018 ж. Акционерден жалпы нарықтық құны 290 млн. теңге болатын 51 бірлік жартылай вагондар түріндегі мүлік алынды;
- 14,951 акция шығарылымы, оларды төлеуге жалпы сомасы 149 млн. теңгеге 28 бірлік жартылай вагондар алынды;
- 164,246 акция шығарылымы, оларды төлеуге 16,425 млн. теңге сомаға ақша қаражаты алынды;
- 28,000 акция шығарылымы, оларды төлеуге 2,800 млн. теңге сомаға ақша қаражаты алынды.

Басқа да салымдар

2020 ж. ішінде Топ нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемемен алынған қарыздарды 4,172 млн. теңге (2019 ж.: 11,829 млн. теңге) сомаға кейінге қалдырылған салық әсерін шегергенде 20,858 млн. теңге (2019 ж.: 59,145 млн. теңге) сомаға әділ құнына дейін түзетуді таныды (18 Ескерту).

Хеджирлеу резерві

2015 ж. 7 тамызда Топ швейцария франкінде көрсетілген қызметтер көрсетуден түскен түсімнің теңгемен баламасының өзгеру тәуекелін азайту үшін ақша ағындарын хеджирлеуді жүзеге асырды. Швейцария қор биржасында 2014 ж. 20 маусымда шығарылған және 2019 ж. 20 маусымда және 2022 жж. өтеуге жататын негізгі борыш мөлшеріндегі еурооблигациялар хеджирлеу құралы болып табылады, ол жеке сәйкестендіріледі және сенімді бағалауға беріледі. Осы хеджирлеуге қатысты хеджирлеу объектісі швейцариялық франкпен транзиттік тасымалдардан түсетін ықтималдығы жоғары түсім, атап айтқанда 2019 және 2022 жж. 1 қаңтардан бастап 20 маусымға дейінгі кезеңде алынған алғашқы сату болып табылады.

2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 15,220 млн. теңге мөлшеріндегі тиімді бөлік хеджирлеу құралы бойынша таза шығын түрінде өзге жиынтық кірістегі хеджирлеу резервіне жатқызылды (2019 ж.: 26 млн. теңге). 32 млн. теңге мөлшеріндегі тиімсіз бөлігі қаржылық шығындарға жатқызылды (2019 ж.: 95 млн. теңге).

2019 ж. жағдай бойынша хеджирлеу құралы 2019 ж. 20 маусымда өтелуге жататын еурооблигациялар болып табылатын хеджирлеуді есепке алу ақша ағындарын хеджирлеу объектісі болып табылатын халықаралық (транзиттік) қатынастағы жүк тасымалдарынан түскен түсімді алумен және тиісінше осы хеджирлеу құралына келетін кумулятивті кейінге қалдырылған шығын жүк тасымалдарынан түскен 19,005 млн. теңге мөлшеріндегі түсімге өзге де жиынтық шығыннан қайта жіктелді (22 Ескерту).

Басқа да бөлулер

2020 ж. наурызында еншілес ұйым «KTZ Express» АҚ тұлғасында Топ соңғы Акционердің тапсырмасына сәйкес еншілес ұйым «Қорғас – Шығыс қақпасы» АЭА БК» АҚ 100% акцияларын Алматы облысының әкімдігіне өтеусіз берді және 24,809 млн. теңге сомаға есептен шығарылған таза активтерді өзге де бөлулер құрамында көрсетті (28 Ескерту).

2018 ж. желтоқсанында Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жалғыз Акционер Топқа Түркістан қаласындағы Оқушылар сарайының құрылысының қаржыландырылуын қамтамасыз етуді тапсырды. Соның салдарынан Топ Түркістан қаласындағы Оқушылар сарайының құрылысын қаржыландыру бойынша күші жойылмайтын міндеттеме қабылдады және нәтижесінде Акционерге 5,300 млн. теңге мөлшерінде құрылысқа жұмсалған бағаланған шығындар мөлшерінде бөлуді мойындады. 2020 ж. маусымында Түркістан қаласындағы Оқушылар сарайының құрылысы құнының ұлғаюына байланысты Топ қосымша 5 млн. теңге сомаға міндеттемені қосымша таныды.

Еншілес ұйымдардың есептен шығуы

2020 ж. қаңтарында еншілес ұйым «Транстелеком» АҚ бақылауды жоғалту нәтижесінде Топ 14,040 млн. теңге сомасына бақыланбайтын қатысу үлесінің есептен шығуын таныды (13 Ескерту).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

15. НЕСИЕЛЕР

Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын есептелген сыйақыны қоса алғанда, қарыздар:

	2020 ж. 31 желтоқсан		2019 ж. 31 желтоқсан	
	Сомасы	Орташа өлшемді тиімді пайыз мөлшерлемесі (%)	Сомасы	Орташа өлшемді тиімді пайыз мөлшерлемесі (%)
<i>Пайыздық мөлшерлемесі тұрақты несиелер</i>				
Алынған несиелер	244,623		241,897	
- теңгеде	182,047	7.84	181,891	6.37
- АҚШ долларында	461	2.88	1,257	2.88
- еуроде	62,115	6.57	57,383	5.26
- басқа валютада	-	-	1,366	4.01
<i>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар</i>				
Алынған несиелер	1,147,976		1,171,715	
- теңгеде	467,713	10.81	466,944	10.81
- АҚШ долларында	386,652	6.95	439,512	6.95
- швейцар франкінде	209,047	3.42	172,753	3.42
- басқа валютада	84,564	8.75	92,506	8.75
<i>Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы несиелер</i>				
Алынған несиелер	124,817		19,867	
- теңгеде	16,459	10.43	14,820	11.71
- АҚШ долларында	-	-	5,047	5.54
- ресейлік рубльде	108,358	7.49	-	-
<i>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар</i>				
Алынған несиелер	52,763		52,627	
- теңгеде	52,763	8.12	52,627	7.72
	1,570,179		1,486,106	
Несиелердің ағымдағы бөлігі	171,664		90,570	
Несиелердің ұзақ мерзімді бөлігі	1,398,515		1,395,536	
	1,570,179		1,486,106	

Борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда несиелердің өтелу мерзімі келесідей:

	2019 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
1 жыл ішінде	153,980	73,483
1 жылдан 2 жылға дейін	7,272	8,435
2 жылдан 3 жылға дейін	8,014	8,475
3 жылдан 4 жылға дейін	38,367	5,995
4 жылдан 5 жылға дейін	9,472	35,865
5 жылдан астам	152,335	129,511
	369,440	261,764

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Алынған несиелер

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ

2020 ж. ішінде Топ 2015 ж. 26 ақпанда жасалған «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен кредиттік желі беру туралы Келісім шеңберінде 11.5% пайыздық мөлшерлемен және 1 жылға дейінгі өтеу мерзімімен жалпы сомасы 12,000 млн. теңге қарыздар тартты.

2020 ж. ішінде Топ 2018-2020 жж. алынған кейбір қарыздарды 31,810 млн. теңге жалпы сомаға мерзімінен бұрын өтеді.

Еуропа қайта құру және даму банкі («ЕҚҚДБ»)

2020 ж. 30 наурызда еншілес ұйым «KTZ Express» АҚ тұлғасында Топ 2014 ж. 18 қыркүйекте жасалған ЕҚҚДБ Кредиттік шарт шеңберінде 1 АҚШ доллары үшін 457 теңге бағамы бойынша 12,500,000 АҚШ доллары мөлшеріндегі валюталық борышты теңгеге айырбастады. Қарыз талаптарының елеулі өзгеруіне байланысты Топ қарызды айырбастау бойынша операцияны бастапқы қаржылық міндеттемені тануды тоқтату және жаңа қаржылық міндеттемені тану ретінде көрсетті. Нәтижесінде, айырбастау күніне жаңа қаржы міндеттемесі 5,713 млн. теңгені құрады. Қарыз бойынша пайыздар 6 ай CPI + 5.3% мөлшерлемесі бойынша тоқсан сайынғы төлемдермен өтеледі.

«HSBC Франция»

2020 ж. ішінде еншілес ұйым «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС тұлғасында Топ «COFACE» экспорттық-кредиттік агенттік кепілдігімен «HSBC Bank Plc» және «HSBC Қазақстан» ЕБ» АҚ бірлесіп «HSBC Франция» банкімен 2012 ж. 31 мамырда жасалған, 880,877,000 еуро жалпы сомаға жүк және жолаушылар электровоздарын сатып алуды қаржыландыру туралы Бас негіздемелік келісім және оған қосымша келісімдер шеңберінде 13,767,395 еуро (6,574 млн. теңге) (COFACE сыйлықақысын қоса алғанда) жалпы сомаға қарыз қаражатын игерді. Қарыз бойынша пайыздар әрбір траншы игеру күніне белгіленетін EUR CIRR + маржа 0.4% пайыздық мөлшерлемесі бойынша жарты жылдық төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2030 ж. толық өтелгенге дейін жарты жылдық төлемдермен өтелуі тиіс.

«Қазақстан Сити Банкі» АҚ

2020 ж. мамырында еншілес ұйым «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС тұлғасында Топ «Қазақстан Сити Банкі» АҚ-мен 2009 ж. 30 қарашадағы қысқа мерзімді кредиттер ұсыну туралы Басты келісім шеңберінде 4.30% пайыздық мөлшерлемен және бір жылға дейін өтеу мерзімімен 24,000,000 АҚШ доллары (10,210 млн. теңге) жалпы сомаға қарыз қаражатын игерді. 2020 ж. маусымында Топ алынған қаражатты мерзімінен бұрын өтеді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

«Московский кредитный банк» ҚАҚ

2020 ж. маусымында Топ Компания тұлғасында өтеу мерзімі 2042 ж. 10 шілде, 1,100,000,000 АҚШ доллары көлеміндегі 2012 жылы шығарылған еурооблигацияларды ішінара өтеу мақсатымен, 2020 ж. 28 мамырда жасалған «Московский кредитный банк» ҚАҚ кредиттік шарт шеңберінде 19,400,000,000 Ресей рублі (112,296 млн. теңге) мөлшеріндегі қарыз қаражатын игерді. Қарыз бойынша пайыздар «РФ Орталық банкінің негізгі мөлшерлемесі + 2.5%» пайыздық мөлшерлемен тоқсан сайынғы төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2021 ж. желтоқсанында біржолғы төлеммен өтелуі тиіс.

«Сбербанк» АҚ ЕБ

2020 ж. ішінде Топ еншілес ұйым «Кедентранссервис» АҚ тұлғасында 2020 ж. 12 маусымында жасалған 7,754 млн. теңге жалпы сомаға вагон-платформалардың 300 бірлігін сатып алуды қаржыландыруға «Сбербанк» АҚ ЕБ-мен Келісім шеңберінде 6,202 млн. теңге сомаға қарыз қаражатын игерді. Қарыз бойынша пайыздар 12.75% пайыздық мөлшерлеме бойынша ай сайынғы төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2027 ж. толық өтелгенге дейін тоқсан сайынғы төлемдермен өтелуі тиіс.

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ

2020 ж. ішінде Топ еншілес ұйымдар «Жолаушылар тасымалы» және «Тұлпар» вагон жасау зауыты» ЖШС тұлғасында жолаушы вагондар паркін жаңарту үшін соңғы Акционердің ортақ бақылауындағы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен сату-сатып алу және қаржылық лизинг туралы 35,714 млн. теңге жалпы сомаға үш жақты шарттарды жасасты. Пайыздар 1.5% пайыздық мөлшерлеме бойынша жылдық төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2040 ж. толық өтелгенге дейін жылдық төлемдермен өтелуі тиіс. Негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдікті кезең 6 жылды құрайды.

4 Ескертуде көрсетілгендей, осындай түрдегі шарттар бойынша қаржы міндеттемелерін Топ арыздар ретінде есепке алады.

Қарыздар нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелермен ұсынылған, және алынған қарыздардың әділ құны 10.2%-10.56% аралығындағы нарықтық пайыздық мөлшерлемелерге сүйене отырып есептелді. Топ басқа салымдар сияқты бөлінбеген пайда құрамындағы капитал арқылы 4,172 млн. теңге сомасына кейінге қалдырылған салық әсерін шегере отырып, 20,858 млн. теңге мөлшеріндегі қарыздың әділ құнына дейінгі түзетуді таныды (14 Ескерту).

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығарылған борыштық бағалы қағаздар мынаны қамтыды:

	Өтеу күні	Биржалар	2020 ж.	2019 ж.
Бағасы бойынша орналастырылған борыштық бағалы қағаздар				
АҚШ долларындағы 6.95%-дық еурооблигациялар (105.521%) ⁵	10 шілде 2042 ж.	LSE/KASE	386,652	439,512
Теңгедегі 11.5%-дық облигациялар (100%)	3 қазан 2034 ж.	KASE	308,433	308,433
Швейцар франкіндегі 3.638%-дық еурооблигациялар (100%)	20 маусым 2022 ж.	SIX Swiss Exchange	90,036	74,481
Ресей рубліндегі 8.75%-дық еурооблигациялар (100%)	7 маусым 2022 ж.	MOEX	84,563	92,506
Швейцар франкіндегі 3.25%-дық еурооблигациялар (100%)	5 желтоқсан 2023 ж.	SIX Swiss Exchange	80,016	65,823
Теңгедегі 9.25%-дық облигациялар (100%)	15 қараша 2024 ж.	KASE	76,831	76,831
Теңгедегі инфляция мөлшерлемесі +2.52% (8.12%) облигациялар (100%)	25 сәуір 2026 ж.	KASE	52,763	52,627
Теңгедегі 11.5%-дық облигациялар (100%)	12 қыркүйек 2034 ж.	KASE	41,380	41,380
Швейцар франкіндегі 3.25%-дық еурооблигациялар (104.238%)	5 желтоқсан 2023 ж.	SIX Swiss Exchange	38,996	32,449
Теңгедегі 11%-дық облигациялар (100%)	23 шілде 2027 ж.	KASE	26,184	26,184
Теңгедегі 2%-дық облигациялар (100%)	20 тамыз 2034 ж.	KASE	14,885	14,116
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар жиыны			1,200,739	1,224,342
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың ағымдағы бөлігі			17,684	17,087
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың ұзақ мерзімді бөлігі			1,183,055	1,207,255
			1,200,739	1,224,342

Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

2020 ж. маусымда Топ Компания тұлғасында жалпы номиналды көлемі 1,100,000,000 АҚШ доллары 2012 ж. шығарылған еурооблигацияларды 217,022,000 АҚШ доллары (86,503 млн. теңге) мөлшерінде ішінара мерзімінен бұрын өтеді. Төлемдердің жалпы сомасы 284,072,755 АҚШ долларын (113,229 млн. теңге), соның ішінде 6,284,595 АҚШ доллары (2,505 млн. теңге) есептелген пайыздарды және 60,766,160 АҚШ доллары (24,221 млн. теңге) мөлшеріндегі мерзімінен бұрын өтеу үшін сыйлықақыны құрады. Топ мерзімінен бұрын өтеу үшін сыйлықақыны қаржылық шығындар құрамында таныды (26 Ескерту). Бұдан басқа, Топ өтелген еурооблигациялар бөлігінде 5,104 млн. теңге мөлшерінде сыйлықақының амортизацияланбаған бөлігін және 114 млн. теңге мөлшерінде мәміле бойынша шығындарды тиісінше қаржылық кірістер мен қаржылық шығындар құрамында таныды.

⁵ Жақша ішіндегі пайыз номиналдан облигацияларды/еурооблигацияларды орналастыру құнын білдіреді (сыйақымен / дисконтпен немесе номиналы бойынша)

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Пайыздық мөлшерлемені мемлекеттік субсидиялау

2020 ж. мамырында Топ Компания тұлғасында инфрақұрылымды жаңғыртуға, локомотивтер мен жүк вагондары паркін жаңартуға тартылған көлемі 780,000,000 АҚШ доллары 2017 жылы шығарылған еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеуге жұмсалған 2019 жылы жылдық 11.5% купон мөлшерлемесімен шығарылған 307,194 млн. теңге сомаға облигациялар бойынша купондық мөлшерлеменің субсидияланған бөліктеріне Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Көлік комитетімен шарт жасасты. Шартта субсидиялау сомасы №010 «Магистральдық теміржол желісін және теміржол көлігінің жылжымалы құрамын дамыту мақсатында шығарылған тасымалдаушының облигациялары бойынша купондық сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау» республикалық бюджеттік бағдарламасы (бұдан әрі – «Бағдарлама») бойынша көзделуге тиіс деген талап көзделген. Бюджеттік Бағдарлама Теміржол көлігі туралы Заңға сәйкес «тасымалдаушы» мәртебесі бар барлық көлік компаниялары үшін қолжетімді болғандықтан, Топ басшылығы аталған бағдарлама бойынша қаржыландыруды қаржылық кірістер құрамында мемлекеттік субсидия ретінде есепке алады.

2020 ж. ішінде Топ Бағдарламада көзделген мемлекеттік субсидиялардан түскен кірістерді қаржылық кірістер құрамында 29,183 млн. теңге мөлшерінде таныды (26 Ескерту).

Несиелердің әділ құны 33 Ескертуде ұсынылған.

Кредиттік келісімдер және оларды бұзу

Шығарылған борыштық бағалы қағаздармен байланысты талаптар бизнесті өзгертумен және мүлікті иеліктен алумен; басқа да заңды тұлғалармен қосылу және қауымдасумен байланысты талаптардан тұрады, алайда осы талаптармен шектелмейді. Борыштық бағалы қағаздар шығару шарттарында белгіленген дефолт оқиғасы болған жағдайда инвесторлар шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша берешекті өтеуді талап етуге құқылы.

Топ қарыздар ретінде есепке алатын «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен қаржылық лизинг шарттары шеңберінде Топ кейбір қаржылық емес талаптарды сақтауға міндетті.

ЕҚДБ-дан алынған қарыздардың талаптары Adjusted (түзетілген) EBITDA түзетілген борыш, капиталға түзетілген борыш және пайыздарды өтеу коэффициенті (Adjusted (түзетілген) EBITDA негізделген) сияқты белгілі бір қаржылық коэффициенттерді (ковенанттарды) сақтауды көздейді).

ЕҚДБ және «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ алдындағы міндеттемелерді орындамау жағдайларын болдырмау мақсатында Топ есепті күнге дейін кредиторлардан 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық коэффициенттерді (ковенанттарды) қолданбау туралы келісім-хаттарды алды.

2019 ж. Топ қаржылық және қаржылық емес талаптарға қатысты HSBC Франция банкімен жаңа уағдаластықтарға қол жеткізді, 2020 ж. бастап Топ келесі талапты сақтауы қажет: Компанияда ВВ-дан төмен емес деңгейде үш корпоративтік рейтингтің (S&P, Fitch, Moody's) кез келген екеуінің болуы. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл талап орындалды.

«Московский кредитный банк» ҚАҚ кредиттік келісім шеңберінде EBITDA борышы және 2020 ж. 31 желтоқсанның бастап және одан әрі тоқсандық негізде Топтың шоғырландырылған деректері негізінде есептелетін пайыздарды жабу коэффициенті сияқты белгілі бір қаржылық коэффициенттерді (ковенанттарды) сақтау көзделген. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл талаптар орындалған.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Қаржылық қызметтен ақша ағындары мен міндеттемелердің өзгеруін салыстыру

	2020 ж.			2019 ж.		
	Несилер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Жалдау бойынша міндеттемелер (16 Ескерту)	Жиыны	Несилер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Жалдау бойынша міндеттемелер (16 Ескерту)	Жиыны
1 қаңтарға	1,486,106	26,563	1,512,669	1,382,277	39,962	1,422,239
Қаржылық қызметтен ақша ағындарына байланысты өзгерістер						
Несилер бойынша негізгі борышты өтеу	(153,289)	-	(153,289)	(419,115)	-	(419,115)
Алынған несилер бойынша түсімдер	176,422	-	176,422	455,931	-	455,931
Жалдау міндеттемелері бойынша төлемдер	-	(10,786)	(10,786)	-	(3,641)	(3,641)
Қаржылық қызметтен ақша ағындарына байланысты өзгерістер жиыны	23,133	(10,786)	12,347	36,816	(3,641)	33,175
Басқа да өзгерістер						
Шетел валютасы айырбас бағамдары өзгеруінің әсері	59,558	(339)	59,219	8,857	95	8,952
Ақша ағындарын хеджирлеу (14 Ескерту)	15,252	-	15,252	121	-	121
Несилер есебінен негізгі құралдарды сатып алу	5,729	-	5,729	50,648	-	50,648
Жаңа жалдау шарттары	-	45,418	45,418	-	503	503
Еңшілес ұйымды сатып алу	-	-	-	-	-	-
(27 Ескерту) ⁶	-	1,037	1,037	-	-	-
Нарықтық бағадан төмен мөлшерлемелер бойынша Акционерден/соңғы Акционерден алынған несиелердің әділ құнына дейін түзету (14 Ескерту)	(20,858)	-	(20,858)	(59,145)	-	(59,145)
Капиталдандырылатындарды қоса алғанда, пайыздар бойынша шығындар және дисконт амортизациясы	122,288	6,879	129,167	128,277	3,096	131,373
Төленген пайыздар	(114,321)	(6,325)	(120,646)	(89,215)	(557)	(89,772)
Танылуының тоқтатылуына әкеліп соқтырмайтын борыштық активтер мен міндеттемелердің айырбасталуының немесе модификациясының әсері	(109)	-	(109)	427	-	427
Басқа да өзгерістер	(6,599)	(12,261)	(18,860)	27,043	(12,895)	14,148
Міндеттемелерге байланысты басқа да өзгерістер жиыны	60,940	34,409	95,349	67,013	(9,758)	57,255
31 желтоқсанға	1,570,179	50,186	1,620,365	1,486,106	26,563	1,512,669

⁶ Топ ішіндегі жалдауды шегергенде 1,842 млн. теңге мөлшерінде.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

16. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕ

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың жалдау бойынша міндеттемелері келесідей:

	2020 ж.		2019 ж.	
	Жалдау төлемдері	Жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	Жалдау төлемдері	Жалдау төлемдерінің ағымдағы құны
Бір жыл ішінде	20,671	19,499	6,527	6,238
Екі жылдан бес жылды қоса алғанға дейін	39,386	28,255	21,716	14,556
Бес жылдан астам	12,911	2,432	20,591	5,769
Таза міндеттемелер	72,968	50,186	48,834	26,563
Болашақ қаржылық шығындарды шегергенде	(22,782)	-	(22,271)	-
Жалдау міндеттемелерінің ағымдағы құны	50,186	50,186	26,563	26,563
12 ай ішінде өтелуі тиіс міндеттемелер сомасын шегергенде		(19,499)		(6,238)
12 айдан кейін төленуге тиісті сома		30,687		20,325

2020 ж. ақпанда топ «Транстелеком» АҚ-мен жасалған жалдау шарттары бойынша 45,417 млн. теңге мөлшеріндегі міндеттемелерді және 106 млн. теңге сомасына жылжымайтын мүлік объектілерін, 7,559 млн. теңге сомасына көлік құралдарын, 37,728 млн. теңге сомасына өзге де жабдықты және 24 млн. теңге сомасына бағдарламалық жасақтаманы қамтитын пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындады.

2020 ж. маусымда «Кедентранссервис» АҚ еншілес ұйымын сатып алуға байланысты Топ 939 млн. теңге сомасына жылжымайтын мүлік объектілерін және 1,659 млн. теңге сомасына көлік құралдарын қамтитын 1,037 млн. теңге мөлшерінде жалдау бойынша міндеттемелерді және 2,598 млн. теңге мөлшерінде пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таныды.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыздардың сомасын есептеу 2.5% - дан 19.48% - ға дейін тиімді пайыз мөлшерлемелеріне негізделеді (2019 ж. 31 желтоқсан: 2.5% - дан 19.48% - ға дейін).

Барлық жалдау міндеттемелері, негізінен, АҚШ долларымен көрсетілген өзге де жабдықтарды жалдау бойынша міндеттемелерді қоспағанда, теңгемен көрсетілген.

17. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Еңбек қызметі аяқталуына байланысты төленетін сыйақылар жоспары мен қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес зейнетақылық аударымдар қызметкерлердің міндеттемелері болып табылады және Топтың Ұжымдық шартта көзделген міндеттемелерден басқа (төменде көрсетілген), қызметкерлердің алдында олар зейнеткерлікке шыққаннан кейін төлемдер бойынша не ағымдағы, не болашақ міндеттемелері жоқ.

2019 ж. ішінде Топ Келесі 5 жыл ішінде қызметкерлер санын қысқарту жөніндегі жоспарларды орындау мақсатында Зейнеткерлікке ерте шығу жөніндегі ережені (бұдан әрі – «Ереже») бекітті. Қағидалар қызметкерлердің қалды кемінде 5 жылдан зейнеткерлік жасқа дейін, заңнамада белгіленген.

Қызметкерлерге еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленетін және басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар Топ пен оның еңбек ұжымы арасында жасалған 2018-2020 жж. арналған Ұжымдық шартқа сәйкес төленеді .

Осы құжаттарға сәйкес Топ келесідей негізгі төлемдер мен жеңілдіктерді қорға айналдырылмаған жоспар шегінде жүзеге асырады:

Еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар:

- зейнетке шығу кезіндегі бір жолғы жәрдем;
- Ережеге сәйкес саладағы жұмыс өтіліне байланысты еңбек шартын мерзімінен бұрын бұзу кезіндегі біржолғы төлем;
- қызметкер зейнеткерлік жасқа жеткенге дейін кемінде 70 мың теңге және айына 200 мың теңгеден аспайтын мөлшерде біржолғы тәртіппен қызметкер зейнеткерлік жасқа жеткенге дейінгі барлық кезеңде немесе Ережеге сәйкес ай сайынғы негізде төленетін жәрдемақы;
- зейнеткерлерге мереке күндері материалдық көмек;
- зейнеткерлерге санаторлық-курорттық сауықтыруға жолдамалар ұсыну;
- зейнеткерлердің салттық қызметтеріне ақы төлеуге материалдық көмек;
- зейнеткерлерге мерейтойлық күндерге бір жолғы материалдық көмек;
- зейнеткерлерге тістерді протездеу үшін шығындарды өтеу;
- зейнеткерлерге теміржол көлігімен жол жүру ақысын төлеуге шығындарды өтеу.

Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер:

- қызметкерлерге санаторлық-курорттық емделуге материалдық көмек;
- қызметкерлерге тістерді протездеу ақысының шығындарын өтеу;
- мерейтойлық күндерге жұмыскерлерді бір жолғы көтермелеу;
- қызметкерлерге теміржол көлігімен жол жүру ақысының шығындарын өтеу.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Бұл бағдарламалар қаржыландырылмайды. Топтың осы бағдарламаларға қатысты саясаты міндеттемелерді жабу үшін активтерді жинақтауды көздемейді, бағдарлама қызметкерлер тарапынан қосымша жарналарды талап етпейді.

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Қызметкерлерге сыйақылар жөніндегі міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	36,669	39,278
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	6,787	5,101
Жыл соңына міндеттемелердің жалпы сомасы	43,456	44,379

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші міндеттемелердің келтірілген құнының қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

	2020 ж.	2019 ж.
Жыл басындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	44,379	34,745
Есепті кезең қызметтерінің құны	2,026	1,346
Өткен жылдар қызметтерінің құны	123	8,952
Пайыздық шығыстар	4,046	2,879
Қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша актуарлық пайда	(1,642)	(893)
Пайда мен шығындарда танылған шығыстардың жиыны	4,553	12,284
Өзге жиынтық (кірісте)/шығында танылған актуарлық қайта бағалау:	(2,057)	612
- қаржылық жорамалдардың өзгеруі	(484)	1,145
- тәжірибеге негізделген түзетулер	(1,475)	873
- демографиялық жорамалдардың өзгеруі	(98)	(1,406)
Жыл ішінде жасалған төлемдер	(3,540)	(3,262)
Еншілес ұйымды сатып алу (27 Ескерту)	158	-
Еншілес ұйымдардың есептен шығуы	(37)	-
Жыл соңындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	43,456	44,379

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде пайда мен шығындарда танылған, еңбек қызметін аяқтау және жұмыскерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар жөніндегі міндеттемелер сомаларының жиыны былайша берілген:

	2020 ж.	2019 ж.
Өткізудің өзіндік құны (24 Ескерту)	4,198	11,826
Жалпы және әкімшілік шығыстар (25 Ескерту)	355	458
Жыл іші пайда мен шығында танылған жиыны	4,553	12,284

Топ міндеттемелерін есептеу Топтың қызметкерлерінің және зейнеткерлерінің саны, жасы, жынысы мен өтіл жылдары мен қызметкерлер санының өзгеруі бойынша нақты деректер, сонымен бірге өлім деңгейі бойынша жарияланып отыратын статистика деректерінің негізінде дайындалған, ережені пайдалану мүмкіндігі берілетін барлық қызметкерлер оларды ең төменгі қажетті жасқа жеткен кезде, яғни заңнамамен белгіленген зейнеткерлік жасқа дейін кемінде 5 жыл бұрын пайдаланады деп күтілуде. Зейнетке шыққаннан кейін жұмыс істейтін және зейнеткерлікке шыққан бұрынғы қызметкерлер үшін орташа өмір сүру ұзақтығы ерлер үшін 14.3 жасты және әйелдер үшін 18.4 жасты құрайды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепті жасау күніндегі өзге негізгі жорамалдар төменде келтірілген:

	2020 ж.	2019 ж.
Дисконт мөлшерлемесі	10.3%	9.1%
	4.2%	3.3%
Болашақта материалдық көмектің күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)
	4.6%	4.3%
Болашақта ең төмен еңбекақының күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)
	7.1%	5.2%
Болашақта теміржол билеттері құнының күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)

Актуарий жүргізген сезімталдық талдауына сай қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің максималды жоғарлауы 6.7%-ды құрайды, бұл жағдай инфляция деңгейі 1%-ға жоғарласа және дисконттау мөлшерлемесін 1% - ға төмендетсе орын алады.

Жоғарыда келтірілген сезімталдықты талдау еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелердің нақты өзгерістерін көрсетпеуі мүмкін, себебі жорамалдардың бір-бірінен бөлек өзгеруі екіталай (кейбір жорамалдар өзара байланысты).

Сонымен қатар, сезімталдықты талдау кезінде еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелердің келтірілген құны есепті күнге болжанатын шартты бірлік әдісі бойынша есептелді. Дәл осындай әдіс қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелерді есептеу кезінде қолданылды.

Сезімталдықты талдау кезінде пайдаланылған әдістер мен жорамалдар алдыңғы жылдары пайдаланылғаннан ерекшеленбейді.

18. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші табыс салығы бойынша шығыстар мыналарды қамтыды

	2020 ж.	2019 ж.
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	1,247	859
Өткен жылдардың табыс салығын түзету	(6)	(32)
Төлем көзінен төленген табыс салығы	687	667
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыстар	15,373	15,944
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерінің өзгеруі, оның ішінде ауыстырылған салық шығындары бойынша	3,399	6,780
	20,700	24,218

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші табыс салығы бойынша шығыстармен ресми белгіленген мөлшерлеме бойынша салық салынғанға дейінгі бухгалтерлік пайдадан есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды салыстыру көрсетілген:

	2020 ж.	2019 ж.
Жалғасатын қызметтен салық салуға дейінгі пайда/(шығын)	36,993	(32,725)
Ресми салық мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығыс/(үнемдеу)	7,399	(6,545)
Салық салу мақсаты үшін шегеруге жатпайтын шығыстардың салықтық әсері және басқа да әсерлер:		
Өткен жылдардағы табыс салығын түзету	(6)	(32)
Шегерілмейтін шығыстар	9,908	24,015
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерінің өзгеруі, оның ішінде ауыстырылған салық шығындары бойынша	3,399	6,780
Пайда мен шығындарда көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасатын қызметке қатысты)	20,700	24,218

Активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сомалар арасындағы уақытша айырмаларға шоғырландырылған қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің күніне қолданылатын ресми белгіленген салық мөлшерлемелерін қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салық сомалары мыналарды қамтыды:

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан.
Кейінге қалдырылған салық активтері:		
Ауыстырылған салық шығындары	110,322	126,372
Дебиторлық берешектегі айырма	5,482	5,129
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттеме	6,426	4,306
Қызметкерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	4,017	3,734
Несие бойынша дебиторлық берешек бойынша дисконт	1,939	2,103
Басқалары	10,319	5,518
	138,505	147,162
Шегеру: кейінге қалдырылған салық міндеттемелерімен есепке жатқызылған кейінге қалдырылған салық активтері	(138,424)	(146,661)
Кейінге қалдырылған салық активтері	81	501
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері:		
Негізгі құралдар және басқа да ұзақ мерзімді активтер	(360,712)	(346,933)
Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемелер бойынша Акционерден/соңғы Акционерден алынған несиелерді әділ құнға дейін түзету	(57,650)	(54,667)
Басқалар	(16)	(29)
	(418,378)	(401,629)
Шегерулер: кейінге қалдырылған салық міндеттемелерімен есепке жатқызылған кейінге қалдырылған салық активтері	138,424	146,661
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(279,954)	(254,968)
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелерінің жиыны	(279,873)	(254,467)

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

	2020 ж.	2019 ж.
Жыл басындағы кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	(254,467)	(219,914)
Пайда және шығында көрсетілген	(18,772)	(22,724)
Капиталда көрсетілген (14 Ескерту)	(4,172)	(11,829)
Сатуға арналған ретінде жіктелген есептен шығатын топтың міндеттемелеріне аудару (13 Ескерту)	1,031	-
Еншілес ұйымды сатып алу (27 Ескерту)	(3,560)	-
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестицияларда көрсетілген	67	-
Жыл соңындағы кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	(279,873)	(254,467)

Топ ауыстырылған салық шығындарына жатқызылатын кейінге қалдырылған салық активтерін таныған жоқ. Басшылықтың пікірінше, болашақта осы кейінге қалдырылған салық активтеріне қарсы есепке алынатын салық салынатын пайданың жеткілікті болуы екіталай. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша танылмаған ауыстырылған салық шығындарының жалпы салық әсері 22,021 млн. теңгені құрады (2019 ж. 31 желтоқсан: 18,622 млн. теңге). Осы ауыстырылған салық шығындары салық салу мақсаттары үшін олар туындаған күннен бастап 10 жыл ішінде аяқталады.

19. САУДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Көрсетілген қызметтер үшін кредиторлық берешек	55,475	53,750
Алынған тауар-материалдық қорлар үшін кредиторлық берешек	17,062	29,537
Негізгі құралдарды жеткізгені үшін кредиторлық берешек	9,230	31,232
Басқа да кредиторлық берешек	3,289	2,393
	85,056	116,912

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек мына валюталарда берілген:

	2020 ж.	2019 ж.
Теңге	72,429	98,643
АҚШ доллары	7,308	8,582
Еуро	3,864	6,165
Швейцар франкі	771	1,990
Басқа валютада	684	1,532
	85,056	116,912

Кредиторлық берешек бойынша айналымның орташа мерзімі 41 күнді құрайды (2019 ж.: 53 күн).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

20. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша алынған аванстар	63,265	51,154
Болашақ кезеңдер кірістері	8,144	10,508
	71,409	61,662

Есептік кезеңде танылған және есепті кезеңнің басына алынған аванстар мен болашақ кезеңдер кірістерінің құрамына қосылған түсім 59,753 млн. теңгені құрады (2019 ж.: 46,712 млн. теңге).

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер есепті күннен кейінгі келесі 12 ай ішінде түсім ретінде танылатын болады.

21. БАСҚА ДА МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер	32,132	21,531
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтер	13,909	12,641
Еңбекақы және басқа да сыйақылар бойынша берешек	12,829	12,852
Бағалау міндеттемелері	11,550	16,243
Міндетті зейнетақы жарналары, әлеуметтік сақтандыруға аударымдар және міндетті медициналық сақтандыру бойынша аударымдар	6,908	6,319
Болашақ кезеңдер кірістері (мемлекеттік субсидиялар)	4,312	4,855
Алынған аванстар	1,041	1,843
Басқа да міндеттемелер	11,668	10,434
	94,349	86,718
Басқа да міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	52,905	58,431
Басқа да міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	41,444	28,287
	94,349	86,718

30 Ескертуде көрсетілгендей, Топ «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ (бұрын – «Астана халықаралық әуежайы» АҚ) мен «Ақтөбе рельс-Арқалық зауыты» ЖШС ұйымдары және «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорны алған қарыздар бойынша банктерге қаржылық кепілдік ұсынған және қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелерді таныды. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ бойынша 15,635 млн. теңге, «Ақтөбе рельс-Арқалық зауыты» ЖШС бойынша 14,829 млн. теңге және «Транстелеком» АҚ бойынша 1,668 млн. теңгені құрады (2019 ж. 31 желтоқсан: «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ бойынша 10,133 млн. теңге, «Ақтөбе рельс-Арқалық зауыты» ЖШС бойынша 11,002 млн. теңге және «Электровоз құрастыру зауыты» ЖШС бойынша 396 млн. теңге).

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Бағалау міндеттемелері 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша оларды реттеу үшін экономикалық пайдаларды қамтитын ресурстардың есептен шығарылуы талап етілетін жоғары ықтималдығы бар келісімдер бойынша резервтерді қамтиды. Бағалау міндеттемелері бойынша шығыстар басқа да пайда мен шығындарда көрсетілген.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге міндеттемелер негізінен теңгемен көрсетілген.

22. ТҮСІМ

2020 және 2019 жж. аралығында жүк тасымалынан түсім келесілерден тұрады:

	2020 ж.	2019 ж.
Сатып алушыларымен жасалған шарттар бойынша түсім:		
Халықаралық (транзиттік) қатынаста	372,582	276,880
Республикаішілік бағыттар бойынша	307,437	317,192
Халықаралық (экспорттық) қатынаста	189,792	189,958
Халықаралық (импорттық) қатынаста	118,807	107,833
Тасымалдау процесімен байланысты қосымша алымдар	34,926	37,726
Жүк тасымалынан басқа да түсім	38,980	30,212
	1,062,524	959,801

2019 ж. ішінде ақша ағындарын хеджирлеу объектісі болып табылатын халықаралық (транзиттік) қатынастағы жүк тасымалдарынан түсім алынды, тиісінше, хеджирлеу құралына келетін 19,005 млн. теңге мөлшерінде жинақталған шығын өзге жиынтық шығыннан жүк тасымалынан түскен түсімге қайта жіктелді (14 Ескерту).

Қосымша алымдарға және жүк тасымалынан басқа да түсім бөлігіне жататын 40,937 млн. теңге мөлшеріндегі жүк тасымалынан түсім белгілі бір уақыт кезеңінде (2019 ж.: 44,517 млн. теңге), 1,021,587 млн. теңге мөлшерінде – кезең ішінде (2019 ж.: 915,284 млн. теңге) танылды.

2020 және 2019 жж. ішінде жолаушылар тасымалынан түсім келесілерден тұрды:

	2020 ж.	2019 ж.
Сатып алушыларымен жасалған шарттар бойынша түсім:		
Республикаішілік бағыттар бойынша	28,652	59,234
Халықаралық бағыттар бойынша	4,307	17,791
Басқа да түсім	5,219	7,756
	38,178	84,781

Жолаушылар тасымалынан түскен басқа да түсімнің бөлігіне қатысты 629 млн. теңге мөлшеріндегі жолаушылар тасымалынан түскен түсім белгілі бір уақыт кезеңінде (2019 ж.: 1,490 млн. теңге), 37,549 млн. теңге мөлшерінде – кезең ішінде (2019 ж.: 83,291 млн. теңге) танылды.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

23. БАСҚА ДА КІРІСТЕР

	2020 ж.	2019 ж.
Тауарларды сатудан және басқа да қызметтер көрсетуден түскен кірістер	30,694	30,327
Вагондарды жалға беруден түскен кіріс	9,693	22,362
Айыппұлдардан кіріс	3,575	6,699
Басқа да негізгі құралдарды жалға беруден түскен кірістер	3,124	3,762
	47,086	63,150

Тауарларды сатудан және басқа да қызметтерді ұсынудан түскен кірістер, негізінен, жүктерді ауыстырып тиеу, кемелерге қызмет көрсету, материалдар мен металл сынықтарын сатудан түскен кірістер болып табылады.

Топ бір жылға дейінгі мерзімге операциялық жалдау шарттары бойынша вагондар мен өзге де негізгі құралдарды жалға береді. Операциялық жалдау шарттары бойынша дебиторлық берешек бір жыл ішінде төленуі тиіс. Операциялық жалдау шарттарында ұзарту немесе мерзімінен бұрын тоқтату опциясы жоқ. Топ операциялық жалдау шарттарының нәтижесінде валюталық тәуекелге ұшырамайды, өйткені барлық жалдау шарттары теңгемен көрсетілген. Жалға алушының жалдау мерзімі аяқталғаннан кейін вагондар мен өзге де негізгі құралдарды сатып алуға мүмкіндігі жоқ.

Айыппұлдардан түскен кірістер, негізінен, тағайындалған станциялардан жүктерді уақтылы әкетпеуге байланысты және шаруашылық шарттарының талаптарын бұзғаны үшін өсімпұлдан түскен кірістер болып табылады.

11,845 млн. теңге мөлшеріндегі түсім белгілі бір уақыт мезетінде (2019 ж.: 14,576 млн. теңге), 22,424 млн. теңге мөлшерінде – кезең ішінде (2019 ж.: 22,450 млн. теңге) танылды.

24. ӨТКІЗУДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

	2020 ж.	2019 ж.
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтерді, аударымдар мен салықтарды қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	286,794	283,077
Жөндеу және қызмет көрсету	146,476	121,116
Тозу және амортизация	131,350	119,335
Отын және жанар-жағармай материалдары	115,474	124,411
Өндірістік сипаттағы жұмыстар мен қызметтер	50,947	51,978
Электр энергиясы	49,584	46,850
Материалдар мен қорлар	40,271	51,866
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдарды қоспағанда, мүлік салығы және өзге де салықтар	24,995	23,672
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы шығыстары және қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар (17 Ескерту)	4,198	11,826
Коммуналдық шығыстар және ғимараттарды ұстау	3,986	3,756
Байланыс қызметтері	3,099	3,567
Басқа да шығыстар	28,214	30,912
	885,388	872,366

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

25. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

	2020 ж.	2019 ж.
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтерді, аударымдар мен салықтарды қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	47,694	44,380
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдарды қоспағанда, мүлік салығы және өзге де салықтар	10,940	13,031
Тозу және амортизация	5,045	5,380
Консультациялық, аудиторлық және заң қызметтері	2,848	2,405
Операциялық жалдау бойынша шығыстар	1,315	1,269
Әлеуметтік сала объектілерін ұстау шығыстары	1,310	364
Бөгде ұйымдардың басқа да қызметтері	1,058	1,782
Мерекелік және мәдени-бұқаралық шараларды өткізуге шығыстар	936	952
Коммуналдық шығыстар және ғимараттарды ұстау	730	776
Материалдар	657	890
Байланыс қызметтері	655	484
Іссапар шығыстары	649	1,690
Дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резервтер және берілген қысқа мерзімді аванстардың құнсыздануы	541	11,624
Банк қызметтері	434	814
Жөндеу және қызмет көрсету	357	356
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы шығыстары және қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар (17 Ескерту)	355	458
Басқа да шығыстар	10,374	9,964
	85,898	96,619

26. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР ЖӘНЕ ШЫҒЫНДАР

Қаржылық кірістер	2020 ж.	2019 ж.
Қаржылық міндеттемелер бойынша пайыздық мөлшерлемені субсидиялаудан түскен кірістер	29,558	273
Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша пайыздар түріндегі кіріс	6,679	3,589
Берілген кепілдіктер бойынша кірістер	2,695	524
Басқа қаржылық кірістер	7,965	1,143
	46,897	5,529
Қаржылық шығындар	2020 ж.	2019 ж.
Пайыздар бойынша шығындар және несиелер бойынша дисконт амортизациясы	120,554	119,810
Сыйлықақыны өтеу және облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу үшін комиссиялар	24,221	45,236
Берілген кепілдіктер бойынша күтілетін кредиттік шығындар	12,757	7,539
Жалдау бойынша пайыздық шығыстар	6,879	3,096
Басқа да қаржылық шығындар	2,967	409
	167,378	176,090

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

15 Ескертуде көрсетілгендей, 2020 ж. мамырда Топ Компания тұлғасында көлемі 780,000,000 АҚШ доллары 2017 жылы шығарылған еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеуге жұмсалған 2019 жылы жылдық 11.5% мөлшерлеменен шығарылған 307,194 млн. теңге сомаға облигациялар бойынша купондық мөлшерлеменің бөлігін субсидиялауға Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Көлік комитетімен шарт жасасты. 2020 ж. ішінде Топ Бағдарламада көзделген мемлекеттік субсидиялардан түскен кірістерді қаржылық кірістер құрамында 29,183 млн. теңге мөлшерінде таныды.

27. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДЫ САТЫП АЛУ

2019 ж. қарашада Топ екінші қатысушыдан (үшінші тарап) бірлескен кәсіпорын Logistic System Management B.V. 50% акцияларын сатып алу шартын жасасты. Топ мәмілені 2020 ж. мамырда аяқтады және барлық келісімшарттық кейінге қалдыру талаптары орындалғаннан кейін сатып алынған акциялар үшін 73,000,000 АҚШ доллары (30,669 млн. теңге) мөлшеріндегі ақша қаражатын аудару арқылы төлем жүргізді. Сатып алу нәтижесінде Топ «Кедентранссервис» АҚ қазақстандық компаниясының жалғыз акционері болып табылатын Logistic System Management B.V. кәсіпорнына бақылау алды. Сатып алынғаны сатып алу әдісін пайдалана отырып есепке алынды.

«Кедентранссервис» АҚ клиенттердің ауқымды базасы бар Қазақстан Республикасындағы логистикалық терминалдардың жетекші операторы болып табылады. Топ жылжымалы құраммен операция жасау жөніндегі қызметтерді, терминалдық және басқа да қызметтерді шоғырландыру есебінен «Кедентранссервис» АҚ негізінде контейнерлер паркі, вагондар мен терминалдары бар контейнерлік тасымалдау қызметтерін көрсету бойынша біріктірілген компания құруды жоспарлап отыр. Топ басшылығының болжамдары бойынша, осы жобаны іске асыру Қазақстанның контейнерлік нарығындағы Топтың үлесін, ұсынылатын қызметтердің сапасын және осы бағыттың кірістілігін арттыруға мүмкіндік береді.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ сәйкестендірілетін сатып алынған активтер мен қабылданған міндеттемелердің, сондай-ақ Logistic System Management B.V.-дегі бұрын тиесілі үлестің әділ құнын бағалауды аяқтады. Сатып алу күніне таза сәйкестендірілетін активтердің әділ құнынан сатып алу бағасы мен бұрын тиесілі үлестің әділ құнының артуы 15,520 млн. теңгені құрады және гудвил ретінде көрсетілді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Төменде сатып алудың жиынтық құнын Топ жасаған сатып алынған активтер мен қабылданған міндеттемелердің әділ құнына бөлу берілген.

	2020 ж. 1 маусым
АКТИВТЕР	
Ұзақ мерзімді активтер	
Негізгі құралдар	29,159
Материалдық емес активтер	4,218
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	5,320
Ұзақ мерзімді активтер жиыны	38,697
Ағымдағы активтер	
Ақша қаражаты мен оның баламалары	4,170
Тауар-материалдық қорлар	1,233
Сауда дебиторлық берешек	3,557
Басқа да ағымдағы активтер	4,640
Ағымдағы активтер жиыны	13,600
Активтер жиыны	52,297
МІНДЕТТЕМЕЛЕР	
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	3,560
Қызметкерлерге сыйақы жөніндегі міндеттемелер	141
Жалдау бойынша міндеттемелер	2,466
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны	6,167
Ағымдағы міндеттемелер	
Сауда кредиторлық берешек	3,483
Қызметкерлерге сыйақы жөніндегі міндеттемелер	17
Жалдау бойынша міндеттемелер	413
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	1,788
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	1,575
Ағымдағы міндеттемелер жиыны	7,276
Міндеттемелер жиыны	13,443
Сәйкестендірілген сатып алынған активтер мен қабылданған міндеттемелер жиыны	38,854
Сыйақы сомасы	30,669
Бұрын топқа тиесілі таза активтердегі үлес (7 Ескерту)	14,670
Бірлескен кәсіпорындағы бұрын тиесілі үлестің әділ құнына дейін қосымша бағалау	9,035
Сәйкестендірілетін таза активтерді шегергенде	(38,854)
Сатып алу кезінде пайда болған гудвил	15,520

Еншілес ұйымды сатып алу үшін таза ақшалай төлемдер:

	2020 г.
Ақшалай сыйақы	30,669
Сатып алынған ақша қаражаты мен оның баламаларын шегергенде	(4,170)
	26,499

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Сатып алынған күннен бастап Logistic System Management B. V. түсімі мен таза пайдасы тиісінше 24,233 млн. теңгені және 1,774 млн. теңгені құрады. Егер бизнесті біріктіру 2020 ж. 1 қаңтарда орын алса, 2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі Топтың түсімі мен пайдасы тиісінше 6,051 млн. теңгеге және 251 млн. теңгеге артық болар еді.

2020 ж. қарашада Logistic System Management B. V. компаниясы «Кедентранссервис» АҚ акцияларының 100% пакетін Топтың тікелей иелігіне берді.

28. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМНЫҢ ЕСЕПТЕН ШЫҒУЫ

2020 ж. наурызда Топ еншілес ұйым «KTZ Express» АҚ тұлғасында соңғы Акционердің тапсырмасына (қаулысына) сәйкес, еншілес ұйым «Қорғас – Шығыс қақпасы» АЭА БК» АҚ 100% акцияларын Алматы облысының әкімдігіне өтеусіз берді. Нәтижесінде Топ «Қорғас – Шығыс қақпасы» АЭА БК» АҚ бақылауды жоғалтты. Бұл операция соңғы Акционермен жасалғандықтан, Топ капитал арқылы таза активтердің есептен шығуын бөлінбеген пайда құрамында көрсетті (14 Ескерту).

Есептен шыққан күнге «Қорғас – Шығыс қақпасы» АЭА БК» АҚ активтері мен міндеттемелері төмендегідей берілген:

	2020 ж. 16 наурыз
АКТИВТЕР	
Негізгі құралдар	20,219
Материалдық емес активтер	555
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	2,734
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1,886
Басқа да қысқа мерзімді активтер	379
Активтер жиыны	25,773
МІНДЕТТЕМЕЛЕР	
Сауда кредиторлық берешек	847
Басқа да міндеттемелер	117
Міндеттемелер жиыны	964
Есептен шыққан таза активтер	24,809

1 қаңтардан есептен шыққан күнге дейінгі «Қорғас – Шығыс қақпасы» АЭА БК» АҚ түсімі мен шығыны тиісінше 60 млн. теңге мен 1,248 млн. теңгені құрады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

29. АКЦИЯҒА ШАҚҚАНДАҒЫ ПАЙДА

Акцияға шаққандағы базалық пайда ретінде акцияға шаққандағы пайда жыл ішіндегі шығарылған жай акциялардың орташа өлшемді саны негізінде саналады. Жай акциялар бойынша сома мен көбейту әсеріндегі жай акциялардың сомасы тең, өйткені Компанияның көбейту әсерін жасаушы құралдары жоқ. 2020 және 2019 жж. ішінде Компанияда көбейтуге қарсы әсері бар құралдар болған жоқ.

	2020 ж.	2019 ж.
Жай акциялардың орташа өлшемді саны	496,654,806	496,465,588
Акционерге жататын жыл іші пайда/(шығын) (млн. теңге)	16,233	(70,233)
Жалғасатын және тоқтатылған қызметтен жай акцияға шаққандағы жыл іші пайда/(шығын) теңгеде	33	(141)
Акционерге жататын жалғасатын қызметтен жыл іші пайда/(шығын) млн. теңгеде	16,421	(56,851)
Жалғасатын қызметтен жай акцияға шаққандағы жыл іші пайда/(шығын) теңгеде	33	(115)
Материалдық емес активтерді, гудвил және бақыланбайтын үлестерді қоспағандағы таза активтер	1,101,674	1,122,083
Айналымдағы жай акциялардың саны (тіркелген)	496,654,806	496,654,806
Бір акцияның баланстық құны, теңгеде⁷	2,218	2,259

30. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ұзын өлшемді рельстерді сатып алу, жүк және жолаушылар электровоздарын, жүк және жолаушылар тепловоздарын сатып алу бойынша жалпы сомасы 1,679,287 млн. теңгеге шартты міндеттемелері болды (2019 ж. 31 желтоқсан: 1,435,386 млн. теңге).

Жалдау

2017 ж. тамызда Топ еншілес ұйымы «KTZ Express» АҚ тұлғасында жалпы құны 33,264 млн. теңге 1,995 вагон-платформаларды жалдау туралы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жалдау шарттарын жасасты. Жалға алу мерзімі-15 жыл, сыйақы мөлшерлемесі жылдық 15%, оның жылдық 10%-ын мемлекет субсидиялайды. Негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдікті кезең 5 жылды құрайды. Топ жалға алушы ретінде әрекет етеді. 2020 ж. 31 желтоқсанға жалпы құны 26,862 млн. теңге мөлшеріндегі вагон-платформалар жеткізілген жоқ. Топ 2022 ж. аяғына дейін жалдау шартына 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 6,402 млн. теңге мөлшерінде нақты жеткізілген жеткізу көлемдерін төмендету бөлігінде қосымша келісімге қол қоюды жоспарлап отыр.

⁷ Акциялардың баланстық құны KASE талаптарына сәйкес есептеледі.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

2020 ж. қарашада Топ еншілес ұйымдар «Қазтеміртранс» АҚ және «KTZ Express» АҚ тұлғасында жалпы құны 23,330 млн. теңге және 51,692 млн. теңге тиісінше 1,000 ашық вагон мен 2,000 вагон-платформаларды жалдауға «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жалдау шарттарын жасасты. Жалдау мерзімі – 15 жыл, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 15%, олардың ішінде жылдық 10% мемлекет субсидиялайды. Негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдікті кезең 2 жылды құрайды. Топ жалға алушы ретінде әрекет етеді. 2020 ж. 31 желтоқсанға аталған шарттар бойынша ашық вагондар мен вагон-платформаларды жеткізу мерзімі әлі басталған жоқ.

Басқа да шарттық міндеттемелер

2020 ж. ішінде «Continental Logistics» ЖШС 30% үлесін үшінші тарапқа өткізу жөніндегі сату-сатып алу шарты шеңберінде еншілес ұйым «KTZ Express» АҚ тұлғасында, 2015 ж. 20 қарашада қауымдастырылған ұйым «Continental Logistics» ЖШС-пен, «Сбербанк» АҚ ЕБ, «Odyssey Investments Group» ЖШС-пен (2016 ж. 15 тамыздағы қосымша келісім) және 2016 ж. 15 тамызда қауымдастырылған ұйым «Continental Logistics Shymkent» ЖШС және «Odyssey Investments Group» ЖШС-пен жасалған жүк тиеу-түсіру қызметтерін және жүктерді болашақта сақтау жөніндегі қызметтерді көрсету туралы келісімдерді бұзды. Салдарынан, Топ осы келісімдер бойынша 11,758 млн. теңге мөлшерінде бұрын танылған резервтерді түзету жасады.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топта еншілес ұйым «KTZ Express» АҚ тұлғасында 2015 ж. 28 желтоқсанда қауымдастырылған ұйым «Ақтау Теңіз Солтүстік терминалы» ЖШС, «Сбербанк» АҚ ЕБ және Inter Port Development PTE LTD жасалған жүк тиеу-түсіру қызметтерін және жүктерді болашақта сақтау жөніндегі қызметтерді көрсету туралы келісім бар. Келісімнің талаптарында Топтың 10 жылға арналған қызметтердің ең төменгі көлемдерін сатып алу және осындай көлемдер үшін елеулі төлемдер төлеу жөніндегі міндеттемесі көзделген.

Топ басшылығы «Ақтау Теңіз Солтүстік Терминалы» ЖШС-мен Келісім бойынша қызмет көрсету кезеңінің басталу күні басталмаған, өйткені Топ объектіні коммерциялық пайдаланудың басталу күні және қызмет көрсету кезеңінің басталу күні туралы хабарлама алмаған және тараптар Келісім бойынша міндеттемелерді орындауға қатысты өзара іс-қимылды ұйымдастырмаған. Топ басшылығы 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша экономикалық пайданы қамтитын ресурстардың есептен шығып кету ықтималдығы жоғары емес деп есептейді.

Шартты міндеттемелер

Сот талаптары

Топ мүліктік залалды қайтару бойынша талаптар сияқты өзінің шаруашылық қызметіне қатысты түрлі сот қарауларына қатысады. Топ осыған ұқсас, қарастыру кезеңіндегі немесе әлеуетті талап арыздар жекеше немесе жиынтығында оның шоғырландырылған қаржылық жағдайына, қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижесіне немесе ақша қаражатының қозғалысына елеулі теріс әсер етпейді деп есептейді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Қазақстандық салық жүйесімен байланысты шартты міндеттемелер

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың әлеуетті сомасы 2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығыстарға жатқызылған сомадан асып кетуі мүмкін. Кез келген мәлімделмеген талаптың сомасын немесе қолайсыз нәтиженің ықтималдылық дәрежесін анықтау іс жүзінде мүмкін емес.

2020 ж. ішінде «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС, Топтың еншілес ұйымында 2016 ж. 1 қаңтардан 2018 ж. 30 маусымды қоса алғандағы кезең іші салықтық тексеру жүргізілді. Тексеру нәтижелері бойынша салықтар және өсімпұл бойынша қосымша есептеу сомасы 5,407 млн. теңгені құрады, соның ішінде өсімпұл есебімен бейрезидент үшін корпоративтік табыс салығы бойынша 2,616 млн. теңге, қосымша құны салығы бойынша 996 млн. теңге және өсімпұл есебімен бейрезидент үшін қосымша құн салығы 1,795 млн. теңге.

Топ басшылығы тексеру нәтижелеріне шағымдана алады және салық органдарының шешіміне байланысты экономикалық пайдалардың жылыстау ықтималдығы жоғары емес деп санайды. Тиісінше, Топ басшылығы 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтерді есептеген жоқ.

Сақтандыру

Қазақстанда сақтандыру саласы дамудың бастапқы сатысында, сондықтан басқа да мемлекеттік кәсіпорындар сияқты, жолаушыларды дене жарақатынан, жолаушылардың өлімі мен мүлкіне залал немесе залалды міндетті сақтандырудан басқа, Топтың өзінің меншігіне, активтер мен жабдығына (инфрақұрылымды, жылжымалы құрам мен станцияларды қоса алғанда) зиян келтіру тәуекелін, және қаржы-шаруашылық қызметінің тоқтау тәуекелі мен Топ объектілеріндегі авариялардың нәтижесінде немесе оның қызметіне байланысты үшінші тараптардың мүлкіне немесе қоршаған ортаға залал келтіргені үшін жауапкершіліктің сақтандыру өтелімі жоқ. Топтың Қазақстанның коммерциялық сақтандыру компанияларынан сатып алған сақтандыру полистеріне сәйкес міндетті сақтандыру өтелімі бар.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Кепілдіктер

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кепілдіктер келесі түрде көрсетілген:

Кредитор	Кепілдік мақсаты	Кепілдіктің берілген күні	Кепілдік мерзімі	Кепілдік сомасы, млн. теңге
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ	Ақтөбе қаласында рельс-арқалық зауытының құрылысын қаржыландыру үшін «Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС міндеттемелерін орындау	4 шілде 2013 ж.	2033 ж. дейін	18,905
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ	Нұр-Сұлтан қаласындағы халықаралық әуежайды жаңартуды қаржыландыру үшін «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ міндеттемелерін орындау	28 наурыз 2018 ж.	2033 ж. дейін	22,500
Еуразиялық Даму Банкі	«Талшықты-оптикалық байланыс желісінің (ТОБЖ) құрылысы» жобаны іске асыру үшін «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорынның міндеттемелерін орындау	21 қазан 2014 ж.	2024 ж. дейін	3,942
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ	«АСУ «Энергодиспетчерлік тартым» жобаны іске асыру үшін «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорынның міндеттемелерін орындау	30 маусым 2014 ж.	2024 ж. дейін	10,482

21 Ескертуде осы кепілдіктердің баланстық құны көрсетілген.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған қаржылық кепілдіктерді пайдалану жағдайлары болған жоқ.

Есепті күнге дейін кредиторлар алдындағы міндеттемелерді орындамау жағдайларын болдырмау мақсатында Топ «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-мен жасалған қаржылық кепілдік шарты шеңберінде 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық коэффициенттерді қолданбау туралы келісім-хат алды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

31. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАР

Топ құрамы туралы ақпарат төменде көрсетілген:

Еншілес ұйым ⁸	Қызмет сипаты	Орналасқан елі	Қатысу үлесі, %	
			2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
1. «Қазтеміртранс» АҚ	Жүк вагондарын пайдалану		100	100
2. «Жолаушылар тасымалы» АҚ	Жолаушыларды тасымалдау	Қазақстан	100	100
3. «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС	Жүк тасымалдау және локомотив тартымы қызметтерін көрсету	Қазақстан	100	100
4. «KTZ Express» АҚ	Мультимодалды тасымалдау	Қазақстан	100	100
5. «Кедентранссервис» АҚ	Көліктік-экспедиторлық қызметтер, жылжымалы құраммен операция жасау, терминалдық қызмет көрсету	Қазақстан	100	-
6. «Теміржолсу» АҚ	Коммуналдық қызметтер	Қазақстан	100	100
7. «Ремлокомотив» АҚ	Жылжымалы құрам өндірісі	Қазақстан	100	100
8. «Әскерилендірілген теміржол күзеті» ЖШС	Күзет қызметтері	Қазақстан	100	100
9. «Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС	Машина жасау өнімдерін өндіру	Қазақстан	100	100
10. «Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ ⁹	Жүкті тиеу мен босату жұмыстары, кемелерге қызмет көрсету	Қазақстан	100	100
11. «Құрық-Порты» ЖШС	Жүктерді өңдеу және кемелерге қызмет көрсету	Қазақстан	100	100
	«ҚТЖ» ҰК» АҚ тобы компанияларының қызметі мен жобаларын қаржыландыру мақсатында			
12. «КТЖ Финанс» ЖШҚ	облигациялардың эмиссиясын жүзеге асыру	Ресей Федерациясы	100	100
13. «Транстелеком» АҚ	Байланыс қызметтері	Қазақстан	-	51

⁸ Бірінші деңгейдегі еншілес ұйымдар, олардың кейбіреулері бақыланбайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдарды қамтиды.

⁹ 2013 ж. қарашасында Акционер «Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның 100% акциясын Топтың сенімді басқаруына берді. «Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ Топтың еншілес ұйымы болып табылады, бірақ заңды түрде акцияларын иеленбейді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

2020 ж. мамырда Top Logistic System Management B. V. бірлескен кәсіпорнын бақылауға алды, одан кейін 2020 ж. қарашада Logistic System Management B. V. компаниясы өзінің еншілес ұйымы «Кедентранссервис» АҚ акцияларының 100% пакетін Топтың тікелей иелігіне берді (7 және 27 Ескертулер).

2020 ж. қаңтарда Топ «Транстелеком» АҚ акциялар пакетінің 26% -1 акциясын өткізу бойынша мәмілені аяқтады. Нәтижесінде Топ осы еншілес ұйымды бақылауды жоғалтты және акциялар пакетінің 25% - ын қауымдастырылған кәсіпорынға инвестиция ретінде таныды (7 және 13 Ескертулер).

32. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР

Осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің мақсаттары үшін Тараптар, егер бір Тарап екінші Тарапты бақылауға немесе ол қаржылық немесе операциялық шешімдерді қабылдаған кезде екінші Тарапқа елеулі ықпал етуді жүзеге асыру мүмкіндігі болса, байланысты ретінде қаралады. Топпен жалпы бақылаудағы тараптар да байланысты деп есептеледі. Байланысты тараптардың ықтимал қатынастарын қарау кезінде әрбір жағдайда құқықтық нысанға ғана емес, қатынастардың мәніне назар аударылады.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар жасаса алмайтын мәмілелер жасай алады, және байланысты тараптардың арасындағы мәмілелер байланысты емес тараптардың мәмілесі сияқты талаптар, ережелер мен сома негізінде жүзеге аспауы мүмкін.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ байланысты тараптарымен елеулі мәмілелер жүргізген немесе төленбеген сальдосы болған байланысты тараптармен қарым-қатынастар сипаты төменде көрсетілген .

		Акциянер	Қауымдастыр ылған компаниялар	Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Акциянер тобына кіретін компаниялар	Басқа да байланысты тараптар ¹⁰
Байланысты тараптардың тауарлар, қызмет және ұзақ мерзімді активтер үшін берешегі	2020 ж.	-	488	-	1,726	4
	2019 ж.	56	1,687	576	6,323	4
соның ішінде күтілетін кредиттік шығындарға және берілген аванстардың құнсыздануына резерв	2020 ж.	-	(85)	-	(21)	-
	2019 ж.	-	(4,121)	(25)	(378)	-
Байланысты тараптарға тауарлар, қызмет және ұзақ мерзімді активтер үшін берешек	2020 ж.	-	15,707	-	3,802	4,626
	2019 ж.	-	9,149	2,105	4,130	3,451
Қолданылуы шектеулі ақша қаражаты	2020 ж.	-	-	-	-	117
	2019 ж.	-	-	-	-	118
Жалдау бойынша дебиторлық берешек	2020 ж.	-	-	-	-	-
	2019 ж.	-	-	-	820	-
Алынған несиелер	2020 ж.	126,093	-	-	-	65,920
	2019 ж.	123,621	-	-	-	61,965
Жалдау бойынша міндеттемелер	2020 ж.	225	37,994	-	-	5,571
	2019 ж.	529	-	-	204	5,168
Алынатын дивидендтер	2020 ж.	-	-	-	-	-
	2019 ж.	-	41	-	-	-

¹⁰ Басқа да байланысты тараптар соңғы Акционердің жалпы бақылауындағы басқа да коммерциялық кәсіпорындарды қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші байланысты тараптармен мәмілелер төмендегідей ұсынылған:

		Акциянер	Қауымдастыр ылған компаниялар	Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Акциянер тобына кіретін компаниялар	Басқа да байланысты тараптар ¹⁰
Тауарларды, қызмет және ұзақ мерзімді активтерді сату	2020 ж.	5	99,207	15,135	5,183	499
	2019 ж.	66	53,236	36,809	32,554	2,340
Күтілетін кредиттік шығындарға және берілген аванстардың құнсыздануына (есептелген)/қалпына келтірілген резервтер	2020 ж.	-	4,036	-	54	-
	2019 г.	-	(3,121)	(1)	(292)	-
Тауар, қызмет және ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	2020 ж.	-	110,619	43	3,661	1,664
	2019 ж.	-	32,482	142	5,155	1,661
Несилерді алу	2020 ж.	-	-	-	-	35,714
	2019 ж.	40,000	-	-	-	-
Алынған несилерді өтеу	2020 ж.	1,175	-	-	-	1,077
	2019 ж.	1,175	-	-	-	6,661
Жаңа жалдау шарттары (Топ жалдаушы ретінде)	2020 ж.	-	45,417	-	-	-
	2019 ж.	468	-	-	205	-
Жалдау міндеттемесі бойынша төлемдер	2020 ж.	345	12,620	-	-	557
	2019 ж.	175	-	-	24	557
Жаңа қаржылық жалдау шарттары (Топ жалға беруші ретінде)	2020 ж.	-	-	-	-	-
	2019 ж.	-	-	-	828	-
Қаржылық жалдау шарттары бойынша түсімдер	2020 ж.	-	-	-	-	-
	2019 ж.	-	-	-	79	-
Қаржылық кірістер	2020 ж.	-	2,289	-	-	205
	2019 ж.	-	-	-	71	-
Қаржылық шығыстар	2020 ж.	9,402	12,447	-	-	9,017
	2019 ж.	5,552	-	-	23	8,750
Алынған дивиденттер	2020 ж.	-	4,364	2,734	-	-
	2019 ж.	-	5,273	1,977	-	-
Жарғылық капиталға салым	2020 ж.	-	-	-	-	-
	2019 ж.	19,374	-	-	-	-
Дивидендтерді төлеу	2020 ж.	-	-	-	-	-
	2019 ж.	16,425	-	-	-	-

¹⁰ Басқа да байланысты тараптар соңғы Акционердің жалпы бақылауындағы басқа да коммерциялық кәсіпорындарды қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топта «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-дан және «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-дан жалпы сомасы 65,920 млн. теңгеге алынған қарыздар бар (15 Ескерту).

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың кейбір қарыздарына тиісінше жалпы сомасы 461 млн. теңге және 1,257 млн. теңге Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берді.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қауымдастырылған ұйымның, өзге де байланысты және үшінші тараптардың кейбір қарыздары бойынша Топ банктер алдындағы міндеттемелерді орындауға кепілдік беру мақсатында кепілдіктер берді (21 және 30 Ескертулер).

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың Акционерден қарыздары негізінен өтеу мерзімі 13 жылдан 50 жылға дейінгі нарықтық мөлшерлемелерден 0.075% - дан 2% - ға дейінгі мөлшерлемелер бойынша алынды және бастапқы тану кезінде әділ құн бойынша 5.4% - дан 11.5% - ға дейінгі мөлшерлемелер бойынша көрсетілді.

Акционер тобына кіретін компаниялармен, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындармен және басқа да байланысты тараптармен операциялар, негізінен, Топтың «ҚазМұнайГаз» Ұлттық Компаниясы» АҚ (бензин), «Транстелеком» АҚ (байланыс қызметі), «Қазақтелеком» АҚ (байланыс қызметі), «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ (электр қуаты), «КЕГОК» АҚ (электр қуаты), «Қазпочта» АҚ (почта қызметтері), «Қазақстан Инжиниринг» Ұлттық Компаниясы» АҚ (машина жасау өнімі) және «Самұрық-Энерго» АҚ (электр қуаты) операцияларымен ұсынылған. Сондай-ақ, Топ Акционердің тобына кіретін компанияларға, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға теміржол тасымалы қызметтерін ұсынады.

Топтың негізгі басқарушы қызметкерлеріне сыйақы

Негізгі басқарушы персонал 2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 15 адамнан тұратын Басқарма мен Директорлар кеңесінің мүшелерін қамтиды (2019 ж. 31 желтоқсанда: 14 адам). Қоса берілген пайда мен шығындар және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте еңбекақы бойынша шығыстарға енгізілген негізгі басқарушы персоналға сыйақылардың жалпы сомасы 2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші 602 млн. теңгені құрады (2019 ж.: 512 млн. теңге). Негізгі басқарушы персоналға төленген сыйақы негізінен келісім-шартта белгіленген жалақы және операциялық нәтижелерге негізделген сыйлықақылар бойынша шығыстардан тұрады.

33. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ

Топтың негізгі қаржы құралдарына несиелер, шығарылған борыштық бағалы қағаздар (облигациялар), жалдау бойынша міндеттемелер, ақша қаражаты мен оның баламалары, сонымен қатар сауда дебиторлық және сауда кредиторлық берешектер жатады. Пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекелдер, шетелдік валюта бағамының өзгеруі мен кредиттік тәуекелдер Топтың қаржы құралдары бойынша негізгі тәуекелдері болып табылады. Топ барлық қаржы құралдары бойынша пайда болатын өтімділік пен нарық тәуекелдерін бақылап отырады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Капиталдың жеткіліксіздік тәуекелін басқару

Топ капиталдың жеткіліксіздік тәуекелін басқарып отырады, себебі Топ Акционер үшін пайданы барынша арттырғанда кәсіпорын үздіксіз қызметін капитал мен қарыз балансын оңтайлау арқылы жалғастыра алатынына сенімді болуы керек. Топтың жалпы стратегиясы 2019 ж.-мен салыстырғанда өзгерген жоқ.

Топта капиталдың минималды көлеміне қатысты талаптары жоқ.

Топтың капитал құрылымы таза қарыз қаражатынан (ақша қаражаты мен оның баламаларын шегергеннен кейінгі несиелер, борыштық бағалы қағаздар мен жалдау бойынша міндеттемелер) және Топ капиталынан (ол жарғылық капитал, шетелдік валютаны қайта есептеуден резерв, бөлінбеген пайда мен бақыланбайтын үлесті қамтиды) тұрады.

Қаржы тәуекелдерін басқару мақсаттары

Тәуекелді басқару – Топ қызметінің маңызды элементі. Компания Топтың операцияларына қатысты қаржы тәуекелдерін бақылау мен басқаруды тәуекелдер бойынша ішкі есептер арқылы жүзеге асырады. Бұл есептерде тәуекелге ұшырағыштық тәуекелдің дәрежесі мен мөлшері арқылы талданады. Бұл тәуекелдер нарық тәуекелін (валюта тәуекелін, баға тәуекелін және әділ құнға қатысты пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі), өтімділік тәуекелін және ақша ағындарына қатысты пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін қамтиды. Төменде Топтың тәуекелді басқару саясатына сипаттама беріледі.

Пайыздық мөлшерлемеге байланысты тәуекел

Топ үшін пайыздық мөлшерлемелерге байланысты тәуекел нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі тәуекелін білдіреді. Пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі Топтың инвестицияларынан жалпы пайдасының азаюына және/немесе Топтың несиелері мен борыштық бағалы қағаздары бойынша ақша ағынының ұлғаюына әкелуі мүмкін. Топ пайыздық мөлшерлемеге байланысты тәуекелді валюталардағы қаржылық құралдардың пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін бақылау арқылы және тұрақты және құбылмалы пайыздық мөлшерлемедегі несиелер арасындағы қолайлы қатынасты қолдау арқылы шектейді.

Топтың пайыздық мөлшерлемелерге байланысты тәуекелге шалдыққыштығы негізінен Топтың пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы несиелер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздарына байланысты.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Келесі кесте Топтың салық салуға дейінгі пайдасы мен капиталының кредиттер бойынша пайыздық мөлшерлемелерінің болуы мүмкін орынды өзгерістеріне (пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы кредиттер бойынша пайыздарға әсері арқылы) сезімталдығын басқа айнымалы шамалар тұрақты болған кезде көрсетеді.

	2020 ж. 31 желтоқсан		2019 ж. 31 желтоқсан	
	Базистік пункттердегі пайыздық мөлшерлемелердің ұлғаюы/ (азаяуы) ¹¹	Салық салынғанға дейінгі пайдаға/ капиталға әсері	Базистік пункттердегі пайыздық мөлшерлемелердің ұлғаюы/ (азаяуы) ¹¹	Салық салынғанға дейінгі пайдаға/ капиталға әсері
Теңгедегі несиелер	100/(25)	(665)/166	20/(20)	(130)/130
Ресей рубліндегі несиелер	100/(25)	(1,084)/271	-	-
АҚШ долларындағы несиелер	-	-	20/(20)	(10)/10

Валюталық тәуекел

Топ шетелдік валютада мәмілелерді жүзеге асырады, демек валюталық бағам ауытқуларына ұшырау тәуекелі пайда болады.

Топтың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді берешегінің елеулі бөлігі АҚШ долларында көрсетілген. Берешек көрсетілген АҚШ долларына және басқа шетелдік валюталарға қатысты теңге бағамының өзгеруінің нәтижесінде айырбас бағамынан табыс немесе залал туындайды. 2020 ж. ішінде Топтың бағам айырмасынан шығыны 52,647 млн. теңгені құрады, оның айтарлықтай бөлігі 15 Ескертуде көрсетілгендей несиелерге қатысты (2019 ж.: 11,592 млн. теңге).

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі пайдасының АҚШ доллары, еуро, ресей рублі және басқа да валюталардың болуы мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы басқа айнымалы шамалар тұрақты болған кезде көрсетілген.

	2020 ж. 31 желтоқсан			2019 ж. 31 желтоқсан		
	Айырбастау бағамындағы ұлғаюы/ (азаяуы)	Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсері	Капиталға тікелей әсері	Айырбастау бағамындағы ұлғаюы/ (азаяуы)	Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсері	Капиталға тікелей әсері
АҚШ доллары	14%/(11%)	(53,045)/41,678	-	12%/(9%)	(47,793)/35,845	-
Еуро	14%/(11%)	(6,852)/5,384	-	12%/(9%)	(6,949)/5,212	-
Ресей рублі	15%/(15%)	(28,587)/28,587	-	12%/(12%)	(10,881)/10,881	-
Швейцар франкі	14%/(11%)	(83)/65	(29,267)/22,995	12%/(9%)	(224)/168	(20,730)/15,548
Басқа валютада	14%/(11%)	87/(68)	-	12%/(9%)	90/(67)	-

¹¹ 1 базистік балл - 0,01%

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

2015 ж. 7 тамызда Топ швейцария франкінде көрсетілген сатудан түсімнің теңгемен баламасының өзгеру тәуекелін азайту мақсатында ақша ағындарын хеджирлеуді бастады. Швейцария қор биржасында 2014 ж. 20 маусымда шығарылған еурооблигациялар хеджирлеу құралы болып табылады. Швейцария франкіндегі транзиттік тасымалдардан түсім хеджирлеу объектісі болып табылады. Хеджирлеу нәтижесінде 2020 ж. 15,220 млн. теңге сомасына әсер өзге жиынтық кірісте көрсетілді (2019 ж.: 26 млн. теңге).

Кредиттік тәуекел

Топтың қаржы құралдарымен контрагенттердің шарттар талаптарын орындамау нәтижесінде пайда болатын кредиттік тәуекел әдетте осы контрагенттердің алдында контрагент міндеттемелерінің шамасы Топтың міндеттемелерінен асып түсетін сомалармен шектеледі. Топтың саясаты бірқатар кредитке қабілетті контрагенттермен қаржы құралдарымен операциялар жасауды қарастырады. Кредиттік тәуекелге ұшырағыштықтың максималды шамасы әрбір қаржы активінің баланстық құнына тең.

Кредиттік тәуекел концентрациясы экономикалық жағдайлары немесе басқа да оқиғалары олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етуі мүмкін деген болжамға қатысты қызмет сипаттары ұқсас қарыз алушы топтары немесе бір қарыз алушыдан бірнеше берешек сомасы болғанда туындауы мүмкін.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары, негізінен, «тұрақты» ВВ кредиттік рейтингісі бар «Қазақстан Халық банкі» АҚ-да орналастырылған (ақша қаражаты мен оның баламаларының 67%).

Топта берілген кредит лимиттерінен асып кетпейтін, және барабар кредит тарихы бар тапсырыс берушілермен мәмілелер жасалатындай үнемді бақылауды қарастырып отыратын саясат әрекет етеді. Топ өз клиенттерінің көпшілігімен алдын ала төлем негізінде жұмыс істейтіндігінің арқасында кредиттік тәуекел төмендейді.

Сонымен қатар, Топ банктерге берілген қаржылық кепілдіктер бойынша кредиттік тәуекелге ұшырайды. Осыған байланысты Топтың ең жоғары тәуекелі 30 Ескертуде көрсетілген кепілдіктер бойынша талаптар қойылған жағдайда Топ төлеуге міндетті болатын ең жоғары сомаға тең. 2020 ж. ішінде Топ соңғы Акционердің жалпы бақылауындағы байланысты тарап «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ үшін 5,761 млн. теңге мөлшерінде, бөгде ұйым «Ақтөбе рельс арқалық зауыты» ЖШС (Топтың бұрынғы қауымдастырылған кәсіпорны) үшін 5,511 млн. теңге мөлшерінде және қауымдастырылған кәсіпорны «Транстелеком» АҚ үшін 1,485 млн. теңге мөлшерінде банктерге берілген қаржылық кепілдіктер бойынша күтілетін кредиттік шығындарды қосымша мойындады.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел нарық бағасының өзгеруі нәтижесінде қаржы құралының құнының ықтимал түрде ауытқуы кезінде пайда болады. Топ нарық конъюктурасының теріс өзгеруінен пайда болуы мүмкін әлеуетті шығындарды жүйелі бағалау арқылы нарықтық тәуекелді басқарады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Өтімділік тәуекелі

Топ Акционердің талаптарына сай қысқа мерзімді, ұзақ мерзімді және орта мерзімді қаржыландырудың өтімділік тәуекелін бақылап отырады. Топ барабар резервтерді, банктік қарыздарды және қолжетімді кредит желілерін қолдау, қаржы активтері мен міндеттемелерін өтеу мерзімдерін салыстыру мен ақша қаражатының болжанған және нақты қозғалысын үнемі мониторинг жасау арқылы өтімділік тәуекелін басқарады.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топта жалпы сомасы 36,389 млн. теңге (2019 ж. 31 желтоқсан: 26,668 млн. теңге) игерілмеген қалдықпен «Қазақстан Халық Банкі» АҚ және «Қазақстан Сити Банкі» АҚ кредиттік мекемелерінде қолжетімді кредиттік желілер бар.

Топ тұрақты негізде Акционер белгілеген және кредиттік келісімдерде/кепілдік шарттарында көзделген қаржылық коэффициенттердің шекті мәндерінің орындалуын бақылауды және мониторингті жүзеге асырады.

Келесі кестелерде Топтың қаржы міндеттемелері бойынша келісімшарттық мерзімдері көрсетілген. Кесте Топтан төлем талап етуі мүмкін ең бастапқы мерзім негізінде қаржы міндеттемелері бойынша ақша ағынының дисконтты емес қозғалысы негізінде құрылған. Кесте пайыздар бойынша да, сондай-ақ борыштың негізгі сомасы бойынша да ақша ағындарын қамтиды.

	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан астам	Жиыны
2020 ж.						
<u>Пайызсыз:</u>						
Кредиторлық берешек	82,710	1,910	436	-	-	85,056
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	12,829	6,908	9,225	-	-	28,962
<u>Пайыздық:</u>						
Несиелер	2,856	21,784	239,269	821,983	2,043,631	3,129,523
Жалдау	4,463	3,126	13,082	39,386	12,911	72,968
Қаржылық кепілдіктер	-	4,168	7,995	46,141	64,686	122,990
	102,858	37,896	270,007	907,510	2,121,228	3,439,499
2019 ж.						
<u>Пайызсыз:</u>						
Кредиторлық берешек	109,422	6,345	1,145	-	-	116,912
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	12,852	6,319	7,367	-	-	26,538
<u>Пайыздық:</u>						
Несиелер	17,469	43,955	120,161	812,707	2,212,927	3,207,219
Жалдау	1,489	1,033	4,005	21,716	20,591	48,834
Қаржылық кепілдіктер	540	1,898	4,006	23,328	58,427	88,199
	141,772	59,550	136,684	857,751	2,291,945	3,487,702

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Қаржылық кепілдік шарттары бойынша кестеде келтірілген сомалар контрагент кепілдік шарты бойынша талаптарды ұсынған кезде Топ өтеуге тиіс болатын ең жоғары сомаларды көрсетеді. Есепті күнге Топ 50%-дан астам ықтималдықпен осы шарттар бойынша ешқандай төлемдер талап етілмейді деп есептейді. Сонымен бірге, бұл бағалау контрагенттің кепілдік талаптарын ұсыну ықтималдығы өзгерген кезде өзгеруі мүмкін. Бұл ықтималдық контрагенттің кепілдендірілген дебиторлық берешегі бойынша дефолт ықтималдығына байланысты.

Келесі кестеде Топтың қаржы активтері бойынша күтілетін өтеу мерзімдері көрсетілген. Кесте Топтың ақша қозғалысы басқа кезеңде болады деп күтетін жағдайларды қоспағанда, осы активтер бойынша алынатын пайыздарды қосқанда, қаржы активтері бойынша дисконтталмаған келісімшарттық ақша ағындарының негізінде құрылған.

	1 айға дейін	1 - 3 ай	3 ай - 1жыл	1 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгісіз ¹²	Жиыны
2020 ж.						
<u>Пайыздық:</u>						
Қысқа мерзімді салымдар	117,874	-	-	-	19	117,893
Қысқа мерзімді салымдар бойынша пайыздар	23					23
Басқа да қаржы активтері	-	-	1	-	-	1
Ақша қаражаты мен оның баламалары	3,336	-	-	-	3	3,339
<u>Пайызсыз:</u>						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	34,197	-	-	-	-	34,197
Пайдалануы шектелген ақша қаражаты	-	-	127	11,512	-	11,639
Сауда дебиторлық берешек	11,081	196	40	54	1,089	12,460
	166,511	196	168	11,566	1,111	179,552
	1 айға дейін	1 - 3 ай	3 ай - 1жыл	1 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгісіз¹²	Жиыны
2019 ж.						
<u>Пайыздық:</u>						
Қысқа мерзімді салымдар	76,991	-	-	-	24	77,015
Ақша қаражаты мен оның баламалары	3,882	-	-	-	-	3,882
<u>Пайызсыз:</u>						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	70,708	-	-	-	7	70,715
Пайдалануы шектелген ақша қаражаты	-	-	127	30	-	157
Сауда дебиторлық берешек	13,002	224	14	62	3,345	16,647
	164,583	224	141	92	3,376	168,416

¹² Өтеу мерзімі белгісіз сомалар күтілетін кредиттік шығындар есептелген сомаларды білдіреді

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құн тарату кезінде сату немесе еріксіз сату жағдайларын есепке алмағанда коммерциялық шарттармен хабардар болған тараптардың арасында құрал ауыстырылуы мүмкін сома ретінде анықталады. Топтың қаржы құралдарының көбісі үшін әділ құнын анықтауға арналған нарық механизмдері жоқ болғандықтан, әділ құнын бағалау кезінде құралға қатысты нақты тәуекелдер мен ағымдағы экономикалық жағдайлардың негізіндегі жорамалдарды қолдану керек.

Топ қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін келесі әдістер мен жорамалдарды қолданылады:

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларының баланстық құны осы қаржы құралдарының қысқа мерзімді өтелу сипатына байланысты олардың әділ құнына шамамен тең келеді.

Қаржы активтері мен міндеттемелері

Өтеу мерзімі он екі айдан кем активтер мен міндеттемелердің баланстық құны шамамен олардың әділ құнына тең, себебі осы қаржы құралдар қысқа мерзімде өтеледі.

Өтеу мерзімі он екі айдан астам активтер мен міндеттемелер үшін есепті жылдың соңына бар нарық мөлшерлемесін қолданып дисконтталған ақша қаражатының есепті болашақ қозғалысының келтірілген құнын білдіреді.

Несиелер

Банктік несиелердің әділ құнын есептеу осындай өтеу мерзімдері мен кредиттік рейтинг параметрлері бар несиелер бойынша тиісті жылдың соңында басым болатын нарықтық мөлшерлемелерді пайдалана отырып, өтеудің есепті кезеңі ішінде жекелеген несиелер бойынша ақша қаражатының күтілетін болашақ ағындарын дисконттау арқылы жасалды. Банктік несиелердің көп бөлігін Топқа халықаралық қаржы институттары мен шетелдік банктер берген. Нәтижесінде осы несиелер бойынша пайыздық мөлшерлемелер Қазақстан Республикасындағы жеке коммерциялық кредиттік ұйымдарының пайыздық мөлшерлемесінен төмен болса да, кредиторлардың осы санаты үшін нарықтық пайыздық мөлшерлемелер ретінде қарастырылады. Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың (облигациялардың) әділ құны есептік күнгі нарықтық баға негізінде анықталған.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Тұрақты түрде әділ құны бойынша бағаланбайтын (бірақ әділ құны міндетті түрде көрсетілетін) Топтың қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құны

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздарды есепке алмағанда, қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны олардың баланстық құнынан айтарлықтай айырмашылығы болған жоқ.
31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздардың (облигациялардың) баланстық және әділ құны төмендегідей түрде көрсетілген:

	2020 ж.		2019 ж.	
	Баланстық құны	Әділ құны	Баланстық құны	Әділ құны
Басқа да қаржы активтері	12,608	12,608	1,103	1,103
Несиелер	369,440	354,281	261,764	242,106
Борыштық бағалы қағаздар	1,200,739	1,405,563	1,224,342	1,294,193

Әділ құнды бағалау иерархиясы

Топ әділ құнды бағалауды төменде көрсетілген әділ құнды бағалау иерархиясын қолдану арқылы бағалайды. Ол аталған бағалауды қалыптастыруда қолданылатын деректердің маңыздылығын есепке алады:

- 1-ші деңгей: ұқсас қаржылық құралдарға қатысты белсенді нарықтағы баға белгілеулер (түзетілмеген).
- 2-ші деңгей: тікелей қолжетімді (баға белгілеулер) немесе тікелей емес қолжетімді (яғни баға белгілеуден туындайтын деректер) 1-ші деңгейге жататын баға белгілеуден өзгеше деректер. Бұл санат құрамына келесілерді қолданып бағаланатын құралдар енеді: ұқсас құралдар үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеулер, белсенді ретінде қарастырылмайтын нарықтарда ұқсас құралдар үшін нарықтық баға белгілеулер немесе жорамалдардың пайдалану талап етілетін ұқсас құжаттар үшін баға белгілеу негізінде бағаланатын құралдардан тұрады.
- 3-ші деңгей: қолжетімді болып табылмайтын деректер. Бұл санат байқалатын бастапқы деректерге негізделмейтін ақпаратты қолданып бағаланатын құралдардан тұрады. Алайда бұндай бақыланбайтын деректер құралдың бағалануына елеулі ықпал етеді. Бұл санат оларға қатысты құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін маңызды бақыланбайтын түзетулерді немесе жорамалдарды пайдалану талап етілетін ұқсас құжаттар үшін баға белгілеу негізінде бағаланатын құралдардан тұрады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Төмендегі кестеде 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құнының иерархиясы негізіндегі қаржылық құралдардың талдауы көрсетілген.

	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Жиыны
<i>Қаржы активтері</i>				
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін басқа да қаржылық активтер	-	12,507	-	12,507
Пайда мен шығындар арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін басқа да қаржылық активтер	-	-	101	101
Жиыны	-	12,507	101	12,608
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы міндеттемелері:				
- борыштық бағалы қағаздар	1,366,896	-	-	1,366,896
- байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары	38,667	-	-	38,667
- банктік кредиттер	-	268,796	461	269,257
- байланысты тараптардан несиелер	-	85,024	-	85,024
Жиыны	1,405,563	353,820	461	1,759,844

Төмендегі кестеде 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құнының иерархиясы негізіндегі қаржылық құралдардың талдауы көрсетілген.

	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Жиыны
<i>Қаржы активтері</i>				
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін басқа да қаржы активтері	-	1,030	-	1,030
Пайда мен шығындар арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін басқа да қаржылық активтер	-	-	73	73
Жиыны	-	1,030	73	1,103
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы міндеттемелері:				
- борыштық бағалы қағаздар	1,265,069	-	-	1,265,069
- байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары	29,124	-	-	29,124
- банктік кредиттер	-	125,849	2,623	128,472
- байланысты тараптардан несиелер	-	113,634	-	113,634
Жиыны	1,294,193	239,483	2,623	1,536,299

2 және 3-ші деңгейлі қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құны, көпшілік мойындаған бағалау модельдері бойынша ақша қаражатының дисконтталған ағынын талдау негізінде есептелген. Бұл ретте контрагенттердің кредиттік тәуекелдерін көрсететін дисконттау мөлшерлемесі елеулі бастапқы дерек болып табылды.

2020 және 2019 жж. іші әділ құнның иерархиясы деңгейлері арасында ауыстырулар болған жоқ.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ)
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

34. ЕСЕПТІК КҮННЕН KEЙІН БОЛҒАН ОҚИҒАЛАР

Еншілес ұйымның есептен шығуы

2021 ж. 8 қаңтарда топ «Қамқор» Жөндеу корпорациясы» ЖШС еншілес ұйымы тұлғасында «Востокмашзавод» АҚ еншілес ұйымының 95.08% акцияларын 100 млн. теңгеге өткізу бойынша мәмілені аяқтады. Сату нәтижесінде Топ осы еншілес ұйымды бақылауды жоғалтты.

Алынған несиелер

2021 ж. қаңтарда Топ Компания тұлғасында, 2015 ж. 26 ақпанда жасалған «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен кредиттік желі беру туралы Келісім шеңберінде 25,000 млн. теңге сомаға несиені мерзімінен бұрын өтеді.

ҚХР-да жүкті қабылдауға уақытша тыйым

Жүк жөнелтушілердің, соның ішінде Қазақстанның салалық қауымдастықтарының бастамасы бойынша, 2021 ж. наурызда Топ «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС еншілес ұйымы тұлғасында Достық өткелі арқылы ҚХР бағытында жүктерді қабылдауға және тасымалдауға уақытша тыйым енгізді (1 Ескерту):

- 2021 ж. 1 – 15 наурыз аралығы – контейнерлердегі жүктерден басқа барлық жүктер;
- 2021 ж. 1 – 20 наурыз аралығы – жабық вагондар мен астық тасығыштардағы барлық астық жүктері;
- 2021 ж. 1 – 31 наурыз аралығы – контейнерлердегі жүктерден басқа транзиттік жүктер.